

การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม
บ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์และนโยบายสาธารณะ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2563

**SUSTAINABLE THAISM POLICY IMPLEMENTATION TO PROMOTE
INNOVATION-WAY TOURISM IN BAN NON KOG, UDONTANI PROVINCE**

BY

PANANYA CHAROENSIVAKORN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
INSTITUTE OF PUBLIC ADMINISTRATION AND PUBLIC POLICY**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

ACADEMIC YEAR 2020

วิทยานิพนธ์เรื่อง

การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต
บ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี

โดย

พญัญญา เจริญศิริวรรณ

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2563

ผศ. ดร.จิตาภา ธีรศิริกุล
ประธานกรรมการสอบ

รศ.ดร.ปธาน สุวรรณมงคล
กรรมการ

ดร. เฉลิมพร เย็นเชือก
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ. ร.ต. หญิง ดร. วรณี สุขสาคร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

6 พฤศจิกายน 2563

Thesis entitled

**SUSTAINABLE THAISM POLICY IMPLEMENTATION TO PROMOTE
INNOVATION-WAY TOURISM IN BAN NON KOG UDONTANI PROVINCE**

by

PANANYA CHAROENSIVAKORN

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Master of Public Administration

Rangsit University
Academic Year 2020

Asst. Prof. Jidapa Thirasirikul, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

Assoc. Prof. Pathan Suvanamongkol, Ph.D.
Member

Chalernporn Yenyuak, D.P.A
Member and Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plt.Off. Vannee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

November 6,2020

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การนำนโยบายไทยยั่งยืน ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นวัตกรรมบ้านโนนกอก จังหวัดอุดรธานีสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้คำปรึกษา การถ่ายทอด ความรู้ รวมถึงประสบการณ์ต่างๆจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ดร.เฉลิมพร เย็นเชือกและ ผศ.ดร.จิตภา นิธิศิริกุล ในการแก้ไขข้อบกพร่อง และแนะนำสิ่งต่างๆเพื่อช่วยเสริมให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงถือโอกาสนี้ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้ความช่วยเหลือให้ คำปรึกษาแนะนำ จนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประสบความสำเร็จ

ขอขอบพระคุณท่านผู้ว่าพัฒนา พุทธิชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี นายอำเภอ วัชรินทร์ สุตลาวดี นายอำเภอเมือง จังหวัดอุดร เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาชุมชนทุกท่าน คุณอภิชาติ พล บัวไข ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนน และชาวบ้านบ้านโนนกอก ที่สละเวลาให้คำปรึกษาและ ข้อมูลเพื่อทำงานวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ที่ถ่ายทอดวิชาความรู้อัน เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ และเพื่อนๆที่ทุกท่านในสาขา รัฐประศาสนศาสตร์ ที่คอยช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณมารดา และบิดาของข้าพเจ้าที่คอยให้กำลังใจและ สนับสนุนข้าพเจ้าตลอดมา จนส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้ประสบความสำเร็จ

พนัญญา เจริญศิริภรณ์
ผู้วิจัย

5907340 : พันัญญา เจริญศิริวงรณ์
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
 นวัตวิถีบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี
 หลักสูตร : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
 อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. เฉลิมพร เย็นเยือก

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) โครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นวัต
 วิถี 2) การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี และ 3) แนวทาง
 พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ
 (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี
 ร่วมกับการศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา
 (Content Analysis) ประกอบการอธิบายผลสรุปการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีจุดแข็งสำคัญคือ
 ภูมิปัญญาการทอผ้าที่ได้สืบทอดกันมานาน และความรักสามัคคีของคนในชุมชน แต่ในปัจจุบัน
 สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการย้ายถิ่นฐานของชุมชน อีกทั้งการใช้
 ระยะเวลาในการทอผ้าที่ใช้เวลานาน จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไม่เพียงพอต่อความต้องการ ผนวกกับ
 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ การชะลอตัวของเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้กำลังซื้อในหลายภาค
 ส่วนลดลง แต่ต่อมาพบว่าบ้านโนนกกอกได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนใน
 ด้านต่างๆ ที่สำคัญคือการประชาสัมพันธ์ความสวยงามของผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์และภูมิปัญญา
 สำคัญของชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักท่องเที่ยวและผู้ชื่นชอบในผ้าทอโบราณ มีความต้องการ
 เพิ่มมากขึ้น ส่วนการสนับสนุนของภาครัฐต่อชุมชน โดยผ่านการขับเคลื่อนนโยบายไทยนิยมยั่งยืน
 ได้ประสบความสำเร็จอย่างมีนัยสำคัญ โดยประเมินผลจากการเรียนรู้ของชาวบ้านในการพัฒนา
 ลวดลายผ้าให้ทันสมัยแต่ยังคงเอกลักษณ์สำคัญ ประยุกต์ใช้วัสดุในพื้นที่ประกอบการทอผ้า สร้าง
 รายได้เพิ่มมากขึ้นทำให้อัตราการย้ายถิ่นลดลง ข้อเสนอแนะสำคัญจากผลการศึกษา คือ ภาครัฐควร
 เน้นการสร้างเครือข่ายจากทุกภาคส่วน ให้ร่วมสนับสนุนชุมชน ให้ความรู้ และตระหนักถึง
 ความสำคัญในภูมิปัญญาท้องถิ่นตน และให้เน้นอนุรักษ์ พัฒนาไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่าง
 ยั่งยืนต่อไป (วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 107 หน้า)

คำสำคัญ: นโยบายไทยนิยมยั่งยืน, การท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี

ลายมือชื่อนักศึกษา ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

5807340 : Pananya Charoensivakorn
 Thesis Title : Sustainable Thaism Policy Implementation to Promote Innovation-Way
 Tourism in Ban Non Kog, Udontani Province
 Program : Master of Public Administration
 Thesis Advisor : Chalernporn Yenyuak, D.P.A

Abstract

This research aimed to explore infrastructure necessary for the promotion of innovation-way tourism, the implementation of sustainable Thaism policy to the promotion of innovation-way tourism, and development approaches for the promotion of innovation-way tourism in Ban Non Kok,Udonthani Province. The research was conducted qualitatively. Data collection was conducted through interviews with those who played roles in innovation-way tourism and related documents. Content analysis was applied to analyze data.

The results revealed that the strengths of the people in Ban Non Kok were their local wisdom in weaving and unity and harmony. However, nowadays, the number of woven fabric products did not meet the market demand due to social and economic changes, migration, and the long weaving process. In addition, economic recession was another factor causing a decrease in demand. Ban Non Kok was supported by public and private sectors, especially public relations, which helped promote their woven fabric products through the unique beauty of woven fabrics and their local wisdom and increase the demand for the fabric products among traditional fabric lovers and tourists. The government policy was significantly implemented to support innovation-way tourism. The success of the policy was evaluated from the learning outcomes of the people in the creation of modern fabric patterns still embracing the traditional uniqueness and the application of local materials to their woven fabric products. This would contribute to an increase in their family income and a decrease in the migration rate. The research recommended the government emphasize the promotion of collaboration with networks and understanding as well as awareness of the value of local wisdom to ensure the sustainability and the strength of their community.

(Total 107 pages)

Keywords: Sustainable Thaism Policy, Innovation-Way Tourism

Student’s Signature .....

Thesis Advisor’s Signature .....

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญรูป	ซ
บทที่ 1	
บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.5 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2	
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวความคิดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ	7
2.2 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน	13
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน	19
2.4 แนวความคิดสิ่งแวดล้อมและวงจรผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว	24
2.5 นโยบายไทยนิยมยั่งยืนและโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องท่องเที่ยววนวัตวิถี	28
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
2.6 กรอบความคิด	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีการวิจัย	45
3.1 วิธีการวิจัย	45
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	46
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	47
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	48
บทที่ 4	
ผลการวิจัย	49
4.1 ผลการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนน กอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	50
4.2 ผลการศึกษาการน่านโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในหมู่บ้านโนน กอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	55
4.3 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง นวัตวิถีบ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	62
4.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน ท่องเที่ยววนวัตวิถี	59
4.5 ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน การท่องเที่ยววนวัตวิถี บ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	67
บทที่ 5	
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
5.1 สรุปผลการวิจัย	70
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย	73
5.3 ข้อเสนอแนะ	78
บรรณานุกรม	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	84
ภาคผนวก ก ชุมชนบ้าน โนนกอก	85
ภาคผนวก ข ตัวอย่างผ้าทอจิด	90
ภาคผนวก ค ใบรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมผ้าทอจิด	96
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย	98
ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์	102
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	โครงสร้างการผลิตหลักที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานี	3
4.1	ราคาผ้าทอที่ทางกลุ่มทอผ้ารับซื้อ	65

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
2.1	กระบวนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว	33
2.2	กรอบแนวความคิด	35
2.3	กรอบมิติ	42
4.1	ตรากลุ่มผ้าทอโบราณบ้านโนนกกอก	54
4.2	ผ้าทอลวดลายของกลุ่มทอผ้าโบราณ	60
4.3	ที่ทอผ้า	64
4.4	ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนกกอก	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

รัฐบาลปัจจุบัน มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความเจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการระดับประเทศ คือ คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.) เป็นผู้ขับเคลื่อน และมอบหมาย ให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ส่งเสริมการดำเนินงาน OTOF จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนส่งเสริม ยกกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล ทำให้ผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องออกไปขายสินค้าตามท้องต่าง ๆ ไม่มีความสุข รายได้ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการคนเดียว หรือบางกลุ่มเล็ก ไม่กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร กอปรกับ รายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหลักของประเทศ ส่วนใหญ่ตกไปอยู่ใน กลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ๆ กรุ๊ปทัวร์ ไม่ลงไปถึงฐานรากเช่นเดียวกัน

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ให้ความเห็นชอบแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 150,000 ล้านบาท โดยมีแนวทางการจัดทำ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกกระดับสวัสดิการ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ สร้างโอกาสในอาชีพ และการจ้างงาน 2) พัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้ในชุมชน สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น 3) ปฏิรูปการโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรทั้งระบบ ควบคู่การสร้าง มูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร และส่งเสริมการตลาดสมัยใหม่ ดังนั้น โอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนตามแนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม ให้ชุมชนเข้าถึง

แหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน ด้วยการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และส่งเสริม การท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีกรอบแนวคิด ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชน มีคุณภาพชีวิต และมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขัน ได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางเสริมสร้างขีด ความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการ และพันธกิจ กระทรวงมหาดไทย เสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภารกิจอำนาจหน้าที่ของกรมการ พัฒนาชุมชน ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่งเสริมและ พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้าง ความสามารถ และความเข้มแข็งของชุมชน (กรมพัฒนาชุมชน,2561ข)

ขณะที่ภาคอีสานมีจังหวัดหลักอยู่หลายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานี (Udon Thani) ก็เป็นหนึ่งในนั้น จังหวัดอุดรธานีเปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและการท่องเที่ยวของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในปัจจุบัน มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเป็นที่ ตั้งของแหล่งอารยธรรมบ้านเชียง ซึ่งเป็นร่องรอยของอารยธรรมมนุษย์ที่เก่าแก่ ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ปัจจุบันจังหวัดอุดรธานีแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ 2 กิ่ง อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองอุดรธานี อำเภอหนองวัวซอ อำเภอหนองหาน อำเภอบ้านผือ อำเภอบ้าน ดุง อำเภอกุมภวาปี อำเภอโนนสะอาด อำเภอเพ็ญ อำเภอน้ำโสม อำเภอกุมถับ อำเภอศรีธาตุ อำเภอ วังสามหมอ อำเภอทุ่งฝน อำเภอสร้างคอม อำเภอไชยวาน อำเภอหนองแสง อำเภอนายาง อำเภอ พิบูลย์รักษ์ กิ่งอำเภอกู่แก้ว และกิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2018)

หากพิจารณาในด้านเศรษฐกิจภาพรวมของจังหวัดอุดรธานี จะพบว่า 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอุดรธานี (GPP) ปี พ.ศ. 2557 แบบ Top down มีมูลค่า 103,059 ล้านบาท จัดอยู่ในลำดับที่ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ลำดับที่ 4 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รอง จากจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และอุบลราชธานี ตามลำดับ และลำดับ ที่ 25 ของประเทศ 2) รายได้เฉลี่ยต่อประชากร (GPP Per Capita) ปี พ.ศ.2557 มีมูลค่า 81,182 บาท/คน/ ปี จัดอยู่ในลำดับที่ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1,ลำดับที่ 3 ของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ รอง จากจังหวัดขอนแก่น และนครราชสีมา ตามลำดับ (ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยของภาคๆ ที่มีรายได้เฉลี่ย อยู่ที่ 7 71,286 บาทต่อคนต่อปี) และลำดับที่ 51 ของประเทศ 3) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอุดรธานี

(GPP) ปี พ.ศ. 2557 ขยายตัวร้อยละ 2.9 4) โครงสร้างการผลิตหลักที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานี 5 อันดับแรก ได้แก่

ตาราง 1.1 โครงสร้างการผลิตหลักที่สำคัญของจังหวัดอุดรธานี

ลำดับ	สาขาการผลิต	มูลค่าเพิ่ม(ล้านบาท)	สัดส่วน (%)
1	เกษตรกรรม	17,805	17.3
2	อุตสาหกรรม	16,956	16.5
3	การศึกษา	14,540	14.1
4	การขายส่ง ขายปลีก	11,970	11.6
5	ตัวกลางทางการเงิน	7,835	7.6
6	อื่นๆ	11,953	32.9

ที่มา: หน่วยงานพัฒนาจังหวัดอุดรธานี, 2561

นอกจากนี้ อุดรธานียังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่ง มีการทำหัตถกรรมที่น่าสนใจต่างๆ เช่น ผ้าไหมมัดขิด ชุมชนพื้นบ้านวิถีชีวิตที่เรียบง่ายมีเสน่ห์ตามแบบฉบับชุมชนไทยอีสาน ในเมืองและตามสถานที่ต่างๆ มีโรงแรมที่พักมากมาย อุดรธานีจึงเป็นอีกเมืองหนึ่งที่นักเดินทางไม่ควรพลาดมาเยี่ยมชม และนักท่องเที่ยวต่างประเทศก็นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยในอัตราที่สูงเช่นกัน

บ้านโนนกกอกเดิมชื่อบ้านน้อยโนนกกอก ซึ่งเรียกตามชื่อของต้นมะกอกใหญ่ 3 ต้น ที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน มีผู้นำในการตั้งถิ่นฐานคนแรกคือ พ่อชาติ โคตะมี เมื่อ พ.ศ. 2459 ซึ่งย้ายมาจากบ้านหนองนาคำ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบุญ ต่อมามีการแยกตำบลเป็นตำบลหนองนาคำ ได้ตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขอแยกหมู่บ้าน จากหนองนาคำ หมู่ที่ 1 เป็นบ้านโนนกกอก หมู่ที่ 18 ตำบลหนองนาคำ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2556 สาเหตุการแยกหมู่บ้านเนื่องจาก บ้านโนนกกอกอยู่ห่างจากบ้านหนองนาคำประมาณ 1 กิโลเมตร ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านไม่ทั่วถึงและไม่ได้รับความช่วยเหลือในงบประมาณเท่าที่ควร ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายโสวัตร แก้ววันนา คนที่สอง นายคำปาน พลอยพะ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน และมีครัวเรือน 143 ครัวเรือน ประชากรที่อาศัยอยู่จริง 396 คน แยกเป็นชาย 203 คน หญิง 193 คน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป แลเกษตร ทำนา ในด้านการท่องเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ศูนย์พิพิธภัณฑศัฟาทอโบราณบ้านโนนกกอก ตลาดภูมิปัญญา นั่งสามล้อชมดอกบัวแดงที่ห้วยเชียง

รวง ศูนย์เรียนรู้กลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนกกอก สวนผสมผสานพอเพียง (ตาลคู่) ซึ่งจรรยานชมวิถีชีวิตพื้นบ้าน พักผ่อนนอนหลับที่โฮมสเตย์ (กรมพัฒนาชุมชน, 2561ก)

เนื่องจากความต้องการที่จะมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ประเทศไทยมีความเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตำบลบ้านโนนกกอกและคนในชุมชนตำบลโนนกกอก ได้มีการเปิดบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโนนกกอกให้กับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้เข้ามาเยี่ยมชมเยือน บ้านโนนกกอกมีศักยภาพในด้านนี้ ซึ่งอุดมไปด้วยความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิทัศน์ที่สวยงาม และภูมิปัญญาชาวบ้านที่สมควรแก่การเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีสังคมสร้างมาจากสังคม วัฒนธรรมบนพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมและความเชื่อทางพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นวัด บ้านเรือน การดำเนินชีวิตแบบพอเพียง การเกษตร รวมถึงอาหารการกิน โดยเฉพาะการทอผ้าหมี่จิด ที่เป็นเอกลักษณ์เด่นประจำบ้านโนนกกอก เป็นผ้าที่มีลวดลายเฉพาะ และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การทอผ้าบ้านโนนกกอกนั้นถือเป็นการสร้างงานให้แก่ชุมชนยามที่ว่างจากการทำเกษตรกรรม และยังสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต และเติบโตเป็นการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน โดยการนำเอกลักษณ์จากการทอผ้าเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวให้มาชมและศึกษาวิถีชีวิตชาวบ้าน รวมถึงขั้นตอนการผลิตผ้าหมี่จิดที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีชื่อเสียงระดับประเทศ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวบ้านโนนกกอก ให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นเอกลักษณ์อันเป็นจุดเด่นของชุมชนตามนโยบายไทยนิยมยั่งยืน เช่น ผ้าทอหมี่จิด เป็นต้น เพื่อศึกษาโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมวิถีบ้านโนนกกอก และศึกษาการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีของบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ที่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาให้ พร้อมขาย ได้มากขึ้นของชุมชนและการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านโนนกกอก

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมวิถีของบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี และปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน

1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการศึกษาและเก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทำให้ทราบถึงศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.4.2 ทำให้ทราบถึงศักยภาพการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีของบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.4.3 ทำให้เกิดข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1.5 นิยามศัพท์

ศักยภาพในการพัฒนา คือ ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติ โดยการค้นหาจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ถึงเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์

นโยบายไทยนิยมยั่งยืน คือ การขับเคลื่อนประเทศให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นการร่วมมือกันในการขับเคลื่อนประเทศในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศ จังหวัด อำเภอ ตำบล อาศัยความร่วมมือกันของหน่วยงานองค์กรเพื่อขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยววิถี หมายถึง การสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจฐานราก และเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม เกิดชุมชนเข้มแข็ง ยั่งยืน โดยการนำนวัตกรรมมาผสมผสานกับ วิถีชีวิต ในการผลิตสินค้าท้องถิ่นหรือผลิตภัณฑ์โอท็อป ภายใต้แนวคิด ร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย (Happiness Oriented)พร้อมกับผนวกการท่องเที่ยวของชุมชนเข้าไป

สินค้า OTOP หมายถึง โครงการกระตุ้นธุรกิจประกอบการท้องถิ่น โครงการดังกล่าวมี เป้าหมายจะสนับสนุนผลิตภัณฑ์ลักษณะเฉพาะที่ผลิตและจำหน่ายในท้องถิ่นแต่ละตำบล โดยได้รับ แรงบันดาลใจมาจากโครงการหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OVOP) ที่ประสบความสำเร็จของญี่ปุ่น โครงการโอท็อปกระตุ้นให้ชุมชนหมู่บ้านพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและการตลาด เลือก ผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่นมาหนึ่งชิ้นจากแต่ละตำบลมาประทับตราว่า “ผลิตภัณฑ์โอท็อป” และจัดหาเวที ในประเทศและระหว่างประเทศเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าเหล่านี้ ผลิตภัณฑ์โอท็อปครอบคลุม ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง ซึ่งรวมไปถึงงานหัตถกรรม สียและผ้าไหม เครื่องปั้นดินเผา เครื่องประดับแฟชั่น ของใช้ในครัวเรือนและอาหาร

ชุมชนท่องเที่ยว หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และ วัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมี สิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน” โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงาน ครอบคลุม 5 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชน เป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง / ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นวัตกรรมบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพเชิงลึก รวมถึงการศึกษาเอกสารและ สถิติที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรม และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนวัตกรรม และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า

- 2.1 แนวความคิดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
- 2.2 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- 2.4 แนวความคิดสิ่งแวดล้อมและวงจรผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว
- 2.5 นโยบายไทยนิยมยั่งยืนและโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววนวัตวิถี
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.6 กรอบความคิด

2.1 แนวความคิดนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ

นโยบายสาธารณะมีนักวิจัยให้ความหมายหลายท่าน อาทิ Dye (1984, pp.1-3) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่รัฐบาลสามารถเลือกที่จะปฏิบัติ หรือ เลือกที่จะไม่ปฏิบัติ กิจกรรมบางอย่างเพื่อแก้ปัญหาหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

Anderson (1994, pp.5-6) กล่าวว่าคือแนวทางแก้ไขปัญหาที่ต้องปฏิบัติ อาจจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับเป้าหมายในแต่ละภารกิจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าสิ่งใดจะต้องทำให้สำเร็จ มิใช่สิ่งที่รัฐตั้งใจกระทำหรือเสนอให้ทำเพียงเท่านั้น

นโยบายสาธารณะจึงสรุปความหมายได้คือภารกิจที่รัฐต้องดำเนินเพื่อเป็นแนวทางในการ แก้ไขปัญหา หรือบรรเทาปัญหาของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายการนำนโยบายไปปฏิบัติไว้ดังนี้

Quade (1982) ได้ให้ความหมายคือ กระบวนการจัดการ แบบแผนการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงตามอานัตติของนโยบาย ต้องยอมรับต่อข้อกำหนดที่ได้มีการตัดสินใจไปก่อนแล้วนั้น คือ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะเริ่มเกิดขึ้นหลังจากที่มีการตัดสินใจยอมรับวิธีปฏิบัติเฉพาะในเรื่องนั้นไปแล้ว

Van Meter and Van Horn (1975) ได้กล่าวว่า การดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐหรือเอกชนซึ่งการดำเนินการดังกล่าวโดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ได้ตัดสินใจเอาไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว

การนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงมีความหมายโดยรวมคือ กระบวนการที่นำนโยบายที่ได้รับความเห็นชอบนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องไม่ใช่ทำชั่วคราวแล้วหายไปโดยแต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ก่อนหน้านั้น

กลุ่มผลประโยชน์เน้นการคงไว้ขององค์กร (Interest Groups Sustainers): ผู้นำกลุ่มผลประโยชน์มีหน้าที่ในการแสวงหาทรัพยากรและผลักดันประเด็นเชิงนโยบายเพื่อรักษาสถานภาพและการยอมรับของกลุ่มผลประโยชน์ (Walker, 1983) หรือความพยายามของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่พยายามแสวงหาเครือข่ายผ่านประเด็นเชิงนโยบาย (Issue Network)

บทบาทของรัฐ (State Autonomy) พหุนิยมใหม่ให้ความสำคัญกับรัฐมากกว่าพหุนิยม เพราะเชื่อว่ารัฐเป็นตัวละครสำคัญที่กำหนดกฎเกณฑ์ให้กลุ่มผลประโยชน์ได้เล่น เช่น รัฐเป็นผู้ริเริ่มนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขั้นสูง (Evans, 1995)

กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) นักคิดสายพหุนิยมใหม่เชื่อว่ากลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการกำหนดนโยบาย นักทฤษฎี Punctuated Equilibrium สะท้อนแนวคิดสายพหุนิยมใหม่ที่มองว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Change) เพราะการเคลื่อนไหวของกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมที่ต้องการจะผลักดันประเด็นเชิงนโยบายของตน

กล่าวโดยสรุปในแง่ของบทบาทของกลุ่มผลประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของไทยในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นในลักษณะกลุ่มผลประโยชน์เน้นการคงไว้ขององค์กรผู้นำกลุ่มผลประโยชน์มีหน้าที่ในการแสวงหาทรัพยากรและผลักดันประเด็นเชิงนโยบายเพื่อรักษาสถานภาพและการยอมรับของกลุ่มผลประโยชน์ (Walker, 1983) หรือความพยายามของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่พยายามแสวงหาเครือข่ายผ่านประเด็นเชิงนโยบาย (Issue Network) เช่น การผลักดันในการทอผ้าโดยส่วนประกอบของผ้า นั้น มาจากทรัพยากรภายในชุมชน

ซึ่งผู้นำกลุ่ม ได้ทำการคิดและปฏิบัติเป็นต้นแบบให้ชาวบ้าน ได้ปฏิบัติตาม และมีสอนในการปฏิบัติเพิ่มเติมจากเดิมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา หลังจากได้นำเสนอผลิตภัณฑ์เป็นสินค้า OTOP ที่สร้างมูลค่า และสร้างรายได้ให้กับประชาชนในชุมชน อีกทั้งยังทำให้สินค้ามีชื่อเสียงระดับประเทศจากการออกงานแสดงตามเทศกาลต่างๆ เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ นั้นมีหลายได้ทฤษฎีที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ อาทิเช่น

ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) คือ ส่วนสำคัญในสร้างแรงจูงใจหรือการรวบรวมกลุ่มคนต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันอย่างสามัคคีเนื่องจากผู้นำมักเป็นคนที่ประชาชนมีความไว้วางใจ เชื่อใจว่าเป็นคนที่สามารถดูแลส่วนต่างๆ หรือแบ่งผลประโยชน์ได้อย่างเป็นธรรม โดยการสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน โดยทั่วไปแล้วผู้นำมีหลายประเภท เช่น ผู้นำที่ดีหรือผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) คือ ผู้นำที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยให้เสรีภาพแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติ ผู้นำพลวัต (Dynamic Leader) คือ ผู้นำที่ทำงานอยู่เสมอ และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีวิญญูกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ การสร้างผู้นำที่ดีย่อมนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ทฤษฎีนี้เป็นการอธิบายให้เห็นถึงนโยบายสาธารณะที่มาจากกรอบความคิดเชิงฐานคิดเป็นระบบที่คำนึงถึงระบบของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะต้องทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีปฏิภานสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดย Easton (1953, pp.383-400) ได้นำมาประยุกต์ในการอธิบายการเมืองว่า การเมืองดำรงอยู่เสมือนชีวิตการเมือง (Political Life) ดังนั้น ชีวิตการเมืองจึงต้องดำรงอยู่อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเมือง และสิ่งแวดล้อม (Environment) ที่อยู่ล้อมรอบระบบการเมือง พลังของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อระบบการเมือง เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งเป็นเงื่อนไขหรือสถานการณ์สำคัญประกอบไปด้วยความต้องการ การเรียกร้องและการสนับสนุนของประชาชนและสังคม ส่วนระบบการเมืองเปรียบเสมือนกล่องดำ (Black Box) คือ กลุ่มของโครงสร้าง มีกิจกรรมทางการเมืองและการบริหารที่สัมพันธ์กัน ส่วนการใช้อำนาจในการบริหารตามค่านิยมของสังคม ประเพณี และกฎ ระเบียบต่าง ๆ (Conversion Process) เมื่อปัจจัยนำเข้าได้เข้ามาสู่กระบวนการของกล่องดำ ก็จะผลิตผลลัพธ์หรือผลผลิตออกมา เรียกว่า ปัจจัยนำออก (Out Put) ของระบบการเมือง หรือผลผลิตของระบบการเมือง และผลผลิตของระบบการเมืองนี้เองก็จะทำหน้าที่ส่งย้อนกลับเข้าสู่สิ่งแวดล้อมในรูปของผลสะท้อนกลับหรือผลกระทบ (Feedback) เพื่อสนองตอบความต้องการของสังคมและการสนับสนุนของประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างแรงผลักดันของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อระบบการเมือง เกิด

ความสัมพันธ์ แบบพลวัต (Dynamic System) โดยจะมีการปรับตัวเพื่อสร้างระบบให้มีความสมดุล เพื่อให้ชีวิตการเมืองดำรงอยู่ได้ตลอดไป

กล่าวโดยสรุปทฤษฎีทั้งสองนี้สามารถที่จะนำไปพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการที่ชุมชนมีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งและมีความสามารถในการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้า พร้อมทั้งสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยการนำเอกลักษณ์ อัตลักษณ์พื้นฐานของชุมชนมาเป็นจุดเด่นในปฏิรูปสินค้าท้องถิ่น รวมถึงการคิดนวัตกรรมการ เทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน

แนวความคิดเกี่ยวกับ SWOT ก็คือการวิเคราะห์จากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก การวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็นการวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์จากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร จะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นไปแล้วและแนวโน้มที่จะมีเปลี่ยนแปลงในอนาคต และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กร จุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

S (Strengths) คือ จุดเด่น หรือจุดแข็ง หรือข้อได้เปรียบ เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในองค์กร เช่น จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล จุดแข็งด้านเอกลักษณ์ของชุมชน องค์กรต้องนำประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

W (Weaknesses) คือ จุดด้อยหรือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ มาจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ขององค์กร จำเป็นต้องหาวิธีในการแก้ปัญหานั้นสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็น

O (Opportunities) คือ โอกาส การที่สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กรที่เอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาสนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน และจะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอและใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T (Threats) คือ อุปสรรค ข้อจำกัด จากสภาพแวดล้อมภายนอก บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้างด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูล ในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูก สร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทางสภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนขององค์กรให้ มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก องค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร การประเมินสภาพแวดล้อมภายใน องค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากรและความสามารถภายในองค์กร ทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กรแหล่งที่มาเบื้องต้นของข้อมูลเพื่อการประเมิน สภาพแวดล้อมภายใน คือระบบข้อมูลเพื่อ การบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้าน โครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงานและทรัพยากรในการบริหาร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรเพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์ และผลกลยุทธ์ก่อนหน้านี้ด้วย

1.1) จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมอง ของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั่นเองว่า ปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่ องค์กรควรนำมาใช้ในการพัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการ เสริมสร้างความเข้มแข็งของ องค์กร

1.2) จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจาก มุมมองของผู้ที่อยู่ในจากมุมมอง ของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็น จุดด้อย ข้อเสียเปรียบขององค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อ องค์กร

2) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก ภายใต้การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก องค์กรนั้น สามารถค้นหาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงานขององค์กรที่ได้รับผลกระทบจาก สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระดับการศึกษาและอัตราผู้หนังสือของประชาชน การตั้งถิ่นฐานและการอพยพของประชาชน ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทาง การเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี และสภาพแวดล้อมทาง เทคโนโลยี หมายถึงกรรมวิธีใหม่ๆและพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ

2.1) โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านั้นมาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข้มแข็งขึ้นได้

2.2) อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่สามารถส่งผลกระทบต่อในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กรจำเป็นต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มีความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

3) ระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลเกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมินสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง-จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับโอกาส-อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กร กำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไป ในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้ องค์กร จะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบดังนี้

3.1) สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive - Strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่างๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่างเต็มที่

3.2) สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุดคือกลยุทธ์ การตั้งรับหรือป้องกันตัว (defensive strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีกภัยอุปสรรค ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

3.3) สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออกคือกลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-Oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่าง ๆ ให้ พร้อมทั้งจะฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้

3.4) สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้น แทนที่จะรอจนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์

การแตกตัว หรือขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มี สร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่น ๆ แทน

SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ สำหรับการพัฒนากองทัพที่ชวนวัดวิถี ซึ่งช่วยผู้ดำเนินตามนโยบายหรือโครงการได้ทำการวิเคราะห์หรือกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจาก สภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อหาแนวทางสำหรับ กำหนดแผนงาน โครงการจะ ใช้เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้พัฒนากองทัพที่ชวนวัดวิถีเป็นไปในทางที่เหมาะสม และแสดงถึงศักยภาพของการพัฒนาหรือแนวโน้มในการพัฒนาจะสามารถไปถึงเป้าหมายของการพัฒนา

2.2 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียน โดยกระบวนการมีส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2553)

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังรายละเอียด ดังนี้

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

United Nations (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในด้านต่างๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่างๆ ที่จะส่งผลให้การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเส้นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล

ดังนั้น การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อก้าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้ว จะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็ขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550) ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย และได้พบว่าแท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจและการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิด โอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลา นโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ แล้ว กระบวนการการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต(2553) ได้กล่าวถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยที่มีความสอดคล้องกับ ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ แต่ได้เพิ่มบางประเด็นที่เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและอาจจะเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความ

ต้องการ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร 5) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนก รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อยๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้นได้มาจากคำถามว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

นรินทร์ จงวุฒิเวศย์ (2550 อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลากจิตร, 2550) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้งโดยประชาชน (Inclusive Organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่างๆ

2) การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect Participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

3) การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open Participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-Representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการและมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมนั้น จะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้างประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบายและในทางปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน

Huntington & Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจากกิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือ

แสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington & Nelson (1975) ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) กิจกรรม ลักษณะของการมีส่วนร่วมประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมีโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้น ว่า สามารถกระทำได้เพียงใด

2) ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

2.1) ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็นไปได้ไปอย่างหลวมๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

2.2) ในแนวดิ่ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่าย แผนกต่างๆ ลดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

2.3) การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวดิ่งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกันผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสถานภาพของแนวราบและแนวดิ่ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ว่า เอกสารประกอบการสอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้ การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ ใช้เวทีสาธารณะในการทำ

ความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical Meeting)

4) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ และมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้และส่วนของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการ โดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

6) การใช้กลไกทางกฎหมาย รูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเองอันเนื่องมาจาก การไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่ม องค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และ ในแนวตั้งเป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา

กล่าวโดยสรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมการที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น มีปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่เน้นที่ปัจจัยส่วนบุคคล องค์กรและชุมชน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่เหมาะสมกับการศึกษางานวิจัย เป็นวิธีการพัฒนาชุมชน ซึ่งผลจากการร่วมมือของชุมชนจะทำให้เกิดประสิทธิผลด้านการดำเนินนโยบายหรือโครงการต่างๆของรัฐ และยังสามารถประเมินความสามารถ หรือศักยภาพของชุมชนที่นำมาต่อยอดในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

พจนานุกรมของ Webster's Third New International Dictionary กำหนดความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อสำราญใจ การบริหารงานธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วน นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากอีกจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อหาความสุขหรือ ทราบถึงวัฒนธรรมแล้วกลับมา ณ จุดเริ่มต้น คำว่า “การท่องเที่ยว” จึงเป็นคำที่มีความหมายกว้าง ไม่ได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การเคลื่อนย้ายประชากรจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่าง ประเทศการท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ในปัจจุบันการท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวาง ความหมายของการท่องเที่ยวนั้นอาจสรุปได้ในเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก ต้องเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่น ชั่วคราว ประการที่สองต้องเดินทางไปด้วยความสมัครใจและประการสุดท้ายเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดก็ได้ ที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (วรรณ วลัยวนิช, 2539)

ปัจจัยของการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดหรือโน้มน้าวใจให้เกิดความสนใจปรารถนาที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยือนจะต้องเป็น พื้นที่ที่มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวจะมีจุดที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว จุดหนึ่งหรือหลายจุดก็ได้ถ้ามีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวหลายจุด แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะมีนักท่องเที่ยวและ สนใจนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันมาก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

(1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ธรรมชาติให้มา (Natural Attraction Factors) คือ ความงามตามธรรมชาติที่สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปเที่ยวในพื้นที่นั้น เช่น หาดทรายที่สวยงาม สภาพป่า และชีวิตสัตว์ป่า เป็นต้น

(2) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Historical and Cultural Attraction Factors) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วสามารถดึงดูดใจให้มนุษย์ไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สิ่งก่อสร้าง ที่เป็นสถาปัตยกรรม ได้แก่วัดวังเมืองโบราณ เป็นต้น

(3) คน เช่น ตลาดผ้า ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นมา รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่คนเราสร้างขึ้นมา เช่น การแข่งกีฬาการแสดงการจัดเทศกาล เช่น งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผลไม้ เป็นต้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) หมายถึง สิ่งต่างๆที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้ด้วยความสะดวกสบายที่สำคัญมากที่สุดคือเรื่องที่พักแรม ไม่ว่าจะเป็น ที่พักในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสท์เฮาส์สิ่งสำคัญอันดับรองลงมา คือ การบริโภคจึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยวตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว

3) การเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้คือ ต้องมีการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งเที่ยวนั้นอย่างสะดวก

ปัจจัยในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไปตามความพึงพอใจ หรือความต้องการที่จะได้รับการไปท่องเที่ยว โดยที่บางคนต้องการไปท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างเดียว แต่บางคนอาจจะต้องการความสะดวกสบายในเรื่องของที่พักร้านอาหาร เป็นต้น

การท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ

- 3.1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource)
- 3.2) บริการท่องเที่ยว (Tourism Service)
- 3.3) การตลาด การท่องเที่ยว (Tourism Market of Tourist)

ซึ่งองค์ประกอบย่อยๆที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผล ซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและ ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง (อรุณฯ ศิลป์มณีพันธ์,2547) ทั้งนี้การท่องเที่ยวจึงเป็นปรากฏการณ์ของ มนุษย์ที่สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมในการเดินทาง ไปท่องเที่ยวแต่ละสถานที่ย่อมมีจุดหมายของการเดินทางไปท่องเที่ยวที่ต่างกัน

วัตถุประสงค์กับการท่องเที่ยว Robinson (1988) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวของบุคคลมีอยู่ 8 ประการ คือ

- 1) เพื่อฟื้นฟูสภาพร่างกาย
- 2) เพื่อสุขภาพอนามัย เพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์
- 3) เพื่อเข้าร่วมหรือชมกิจกรรมทางกีฬา
- 4) เพื่อไปชมสิ่งแปลกใหม่ในต่างประเทศ
- 5) เพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจ ความสนุกสนาน ความสดชื่น เพื่อการพักผ่อน
- 6) เพื่อสาเหตุส่วนตัว เช่น ไปพบปะเพื่อน ญาติ เป็นต้น
- 7) เพื่อเหตุผลทางด้านจิตใจ ศาสนา
- 8) เพื่ออาชีพและการธุรกิจ

ตามมติเอกฉันท์ของสหประชาชาติในการประชุมครั้งที่ 21 ในปีพ.ศ.2510 อันเป็นปีท่องเที่ยว สากลว่า “การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มนุษยชาติต้องการมากที่สุด ควรที่รัฐบาลของทุกประเทศ และมนุษย์ทุกคนจะสนับสนุน” (Burkart & Medlik, 1985, P.59) จากมูลเหตุจูงใจเพื่อการท่องเที่ยวที่กล่าวมานี้ คงจะไม่มีมูลเหตุจูงใจอันใดอันหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นที่เด่นที่สุด แต่มีลักษณะผสมผสานกัน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก ได้ให้ข้อบิบายคำจำกัดความค่าสุดของการพัฒนา การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยว ขนาดเล็กหรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche-tourism Segments) หากแต่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้อง ครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวมหรือที่เรารู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน” (Mass Tourism) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนหมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคตดั่งนั้น หลักการและ แนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความของ WTO

WTO ได้ดำเนินกรอบแนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องคำนึงถึง 5 องค์ประกอบ (World Tourism Organization, 1998) คือ

1) ทรัพยากรทางธรรมชาติทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมและทรัพยากรอื่นๆ ในการท่องเที่ยวจะต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้สามารถใช้อย่างต่อเนื่องในอนาคต โดยสามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่สังคมปัจจุบันได้

2) จะต้องมีการวางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่แห่งท่องเที่ยว

3) คุณภาพของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมยังคงได้รับการอนุรักษ์ไว้และปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ เมื่อจำเป็นที่จะต้องดำเนินการ

4) จะต้องรักษาความพึงพอใจและประทับใจเอาไว้ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวจะยังคงสามารถรักษาความเป็นที่นิยมและยังสามารถทำการตลาดต่อไปได้

5) ผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวต้องมีการกระจายไปในทุกภาคส่วนของสังคม

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาค

และเท่าเทียมกัน หลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น จึงประกอบด้วยหลักการที่สำคัญอยู่ 10 ประการ คือ

1) อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอคิ(Using Resource Sustainable) หมายถึง ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ หรือ ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัดต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของ ธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย

1.1) การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของ ทรัพยากร ให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูน และ เสริมสร้างไว้ให้มีความเพียงพอต่อการใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

1.2) การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้น ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับ เทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมจะสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2) ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing Overconsumption and Waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพเหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิภูลต้องหาวิธีการจัดการโดยการ แยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้การใช้ซ้ำและการแปรรูปกลับมาใช้ ประโยชน์ใหม่ (Reuse Renew Recycle) ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และนำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

3) รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติสังคม และวัฒนธรรม (Maintain Diversity) ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้นใน แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มี อยู่เดิม โดยการเพิ่ม คุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไป เที่ยวซ้ำอีก

4) ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating Tourism Into Planning) ต้องมีการ ประสาน แผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัดแผนพัฒนาภูมิภาคจังหวัดแผนพัฒนาของกระทรวง ทบวงกรม ที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่ เพื่อให้การ พัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

5) นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting Local Economy) ต้อง ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม

กิจกรรม การท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริม การขายการท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายกระจายสู่ประชากร ที่ประกอบการในท้องถิ่น

6) การมีส่วนร่วม โดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving Local Communities) ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์รวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วม วิเคราะห์หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการ การท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7) มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting Stakeholders and The Public) ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการ ท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหารือ ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจาก ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อร่วมปฏิบัติ ในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

8) การพัฒนาบุคลากร (Training Staff) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความรู้มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

9) การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing Tourism Responsibly) ต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการ การขาย ให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ

10) ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking Research) จำเป็นต่อการแก้ปัญหา และ เพิ่มคุณค่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว โดยจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การสอบถามความเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการ นำมาปรับปรุง และแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของคน ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมให้ประเทศมี โครงสร้างของประชากรที่เหมาะสม และมีการกระจายตัว

ของประชากรที่สอดคล้องกับศักยภาพและโอกาสการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของประเทศ การปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาจิตใจให้เกิดผลในทางการปฏิบัติ การพัฒนาสติปัญญา รวมถึงทักษะฝีมือแรงงานให้คนไทยทุกคนมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในกระบวนการผลิต และสามารถปรับตัวได้ในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพและพละนาถัยที่มุ่งเสริมสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีสุขภาพดีทั่วหน้า ส่งผลไปถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาบุคคล ประกอบด้วยแนวทางการส่งเสริมกรรมสิทธิ์และมือำนาจบริหารจัดการเพื่อแสวงหาทำไรให้แก่บุคลากรของกลุ่ม

2.4 แนวความคิดสิ่งแวดล้อมและวงจรผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวมีหลายปัจจัย ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้ควรให้ความสำคัญและวิเคราะห์กับสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอก ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้อย่างประสบผลสำเร็จ

1) สิ่งแวดล้อมภายนอกหรือสิ่งแวดล้อมระดับมหภาค (External Environment) คือสิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ จากการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางตลาดของธุรกิจ โดยนำมาปรับสำหรับวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวได้ การท่องเที่ยวถือว่ามีกิจกรรมทางการธุรกิจท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมคือปัจจัยสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยส่งผลกระทบต่อดังนี้

1.1) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ประกอบด้วย น้ำ ดิน อากาศ วัตถุดิบ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่ตั้ง สถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น

1.2) สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสังคม (Cultural and Social Environment) องค์การมีการดำเนินงานภายใต้ข้อกำหนดทางวัฒนธรรมและสังคม จากลักษณะของวัฒนธรรมสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวยังส่งผลต่อวิถีชุมชน ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว

1.3) สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment) ความสามารถของนักท่องเที่ยวในการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว สภาพเศรษฐกิจของประเทศ ล้วนเป็นเหตุผลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

1.4) สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี (Technology Environment) เทคโนโลยีสมัยใหม่และขั้นสูง มีความสำคัญต่อการเป็นอยู่ของมนุษย์ในปัจจุบันมากขึ้น โดยเฉพาะด้านการส่งข่าวสาร

ข้อมูลทางการท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็ว และยังสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา รวมการสำรองที่พักและการเดินทางต่างๆเช่นกัน

1.5) สิ่งแวดล้อมทางการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Environment) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากต้องมีการประสานงานและเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ซึ่งส่วนนี้มีหลักและกฎหมายในการดำเนินงานทั้งสิ้น และการเมืองท้องถิ่นยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการพัฒนาการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ วางนโยบาย การดูแลสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งส่วนนี้มีกฎหมาย หน่วยงานรัฐ ที่มีอิทธิพลเป็นตัวจำกัดองค์กรและประชากรในสังคม

2) สิ่งแวดล้อมภายในหรือสิ่งแวดล้อมระดับจุลภาค (Eternal Environment) สิ่งแวดล้อมภายในของการศึกษานี้จะพิจารณาจากองค์ประกอบทางการท่องเที่ยว ที่ก่อให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ครอบคลุมทุกหน่วยงานและการบริการทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว มีองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของ ดังนี้

Buhalis (2000) อธิบายความหมายขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวไว้ดังนี้ องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย 6 ประการ หรือ 6A's ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น สถาปัตยกรรมและกิจกรรมพิเศษ

2) การเข้าถึง (Accessibility) ได้แก่ ระบบการคมนาคมขนส่ง สถานีขนส่งผู้โดยสาร และประเภทของยานพาหนะ

3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) ได้แก่ ที่พักแรมและสถานที่จัดเลี้ยง ร้านอาหาร ซ็้อ และบริการอื่น ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

4) แพ็คเกจที่มีให้บริการ (Available Packages) ได้แก่ การจัดเตรียมก่อนการเดินทาง โดยผ่านตัวกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน

5) กิจกรรม (Activities) ได้แก่ ทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นที่จุดหมายปลายทาง สิ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถทำได้ในระหว่างที่ท่องเที่ยว

6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Services) ได้แก่ บริการที่นักท่องเที่ยว ใช้บริการ เช่น ธนาคาร การโทรคมนาคม ไปรษณีย์ ข่าวดสาร โรงพยาบาล

ต่อมา Cooper et.al. (2005,pp.314-50) ได้ให้คำนิยามขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวเพิ่มเติม โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) ต้องมีการจัดแบ่งประเภท ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) ที่พัก (Accommodation) เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและการตัดสินใจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ โรงแรม เกสต์เฮ้าส์ ที่พักแบบ B&B ค่ายพักแรม ห้องเช่า ฯลฯ

3) ตัวกลางเชื่อมโยง (Intermediation) ทำหน้าที่เชื่อมต่อข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว จัดแพ็คเกจการท่องเที่ยว เพื่อนำสินค้าทางการท่องเที่ยวส่งไปถึงนักท่องเที่ยว ได้แก่ เอเจนซี่ บริษัทท่องเที่ยวออนไลน์ บริษัทนำเที่ยว และตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น

4) การเดินทาง (Transportation) ได้แก่ ระบบการคมนาคมขนส่งในการเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยว ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ระบบขนส่งสาธารณะหรือพาหนะส่วนตัว

5) โครงสร้างนโยบายและการบริหารจัดการ ได้แก่ นโยบายการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของทุกภาคส่วนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่น

จากการทบทวนจะสามารถสรุปองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวได้เป็น 6 ประการที่สอดคล้องกัน คือ แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) การเข้าถึงและการเดินทาง (Accessibility and Transportation) สิ่งอำนวยความสะดวกและที่พัก (Amenities and Accommodation) กิจกรรม และนิทรรศการ (Activities and Event) แพ็คเกจที่มีให้บริการและตัวกลางเชื่อมโยง (Available Packages And Intermediation) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) โดย จะต้องพิจารณาโครงสร้าง นโยบายและการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมด้วยเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหามากที่สุด

วงจรผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนอกจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ต้องมี การวางกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยคำนึงถึงสภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น จัดประเภทของการเจริญเติบโตด้านการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด โดยนำฝั่ง Butter's จัดประเภทของ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวโดยใช้หลัก Tourism Life Cycle ซึ่งสามารถจัดแบ่งระดับของผลิตภัณฑ์ ทางการท่องเที่ยวตามการเจริญเติบโตได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ระยะเปิดตัว เป็นระยะที่แหล่งท่องเที่ยวเริ่มมีการค้นพบ หรือ เริ่มเปิดตัว ในระยะนี้แหล่งท่องเที่ยวจะยังมีความสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวยังไม่มาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น และสภาพของสิ่งแวดล้อม ยังไม่มีสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ

ระดับที่ 2 ระยะพัฒนาเป็นระยะที่นักท่องเที่ยวเริ่มเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น ชุมชน ท้องถิ่นตอบสนองโดยการจัดเตรียมสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการนักท่องเที่ยว เริ่มมีการทำธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและที่พักแรม ในระยะแรกจะเป็นการเปิดที่พักขนาดเล็กและ ยังมี

ความกลมกลืนสูง ต่อมาจะเริ่มมีการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นและชุมชนจะเริ่มปรับขนาดธุรกิจให้ใหญ่ขึ้น เริ่มมีนักลงทุนจากภายนอกเข้ามาลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และเป็นช่วงที่มีนักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในพื้นที่เช่นกัน ทำให้เกิดนักท่องเที่ยวที่เป็นประเภทเดินทางมาทำงานเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวมีความใกล้ชิดกับชุมชนน้อยลง แหล่งท่องเที่ยวเริ่มถูกค้นพบและได้รับการพัฒนามากขึ้น และตลาดการท่องเที่ยวขนาดใหญ่จะเริ่มเข้ามาแทนที่

ระดับที่ 3 ระยะอิ่มตัว เป็นระยะที่ทุกอย่างอิ่มตัวในพื้นที่ คุณภาพการบริการ นักท่องเที่ยวต่ำลง ความต้องการของนักท่องเที่ยวหมดไป แหล่งท่องเที่ยวเริ่มทรุดโทรมและต้องฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยวเริ่มหมดความนิยม เพราะนักท่องเที่ยวได้เที่ยวอย่างเต็มที่แล้ว

ระดับที่ 4 ระยะถดถอย เป็นระยะที่ไม่สามารถทำอะไรได้จากการท่องเที่ยว เริ่มมีการขายกิจการ และผลกระทบจะตกอยู่ที่ชุมชนท้องถิ่นที่จะต้องรับช่วงต่อไป

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนจำเป็นจะต้องมีการวางกลยุทธ์หรือแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับช่วง ระยะของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อยู่เสมอ ต้องมีการดูแล รักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และชุมชนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีบทบาทในการพัฒนาในทุกขั้นตอน เพราะชุมชนท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ที่อยู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ดังนั้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นด้วย

2.5 นโยบายไทยนิยมยั่งยืนและโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นวิถี

รัฐบาลมีงานนโยบายสำคัญ (Agenda) หลายประการลงไปในพื้นที่และต้องการให้มีการสร้าง การรับรู้แก่ประชาชนในด้านต่าง ๆ โดยให้กระทรวงมหาดไทยบูรณาการงานสำคัญร่วมกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ทั้งงานด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง โดยใช้ ทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล เป็นแกนหลักไปสร้างความเข้าใจกับ ประชาชนและทำงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีจึงได้เสนอให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ให้กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการขับเคลื่อน การทำงานในระดับพื้นที่ตามแนวทางประชารัฐ โดยให้ส่วนราชการ หน่วยงานที่มีหรือจะมีโครงการ/กิจกรรมลงดำเนินการในพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน ใช้ทีมขับเคลื่อน

การพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการ หน่วยงาน ความ มั่นคง ปราชญ์ชาวบ้าน และจิตอาสาในพื้นที่ เป็นแกนหลัก และให้ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน สนับสนุนกลไก การขับเคลื่อนในพื้นที่ทุกระดับตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน โดยมีกรอบ หลักการในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืนดังนี้

1) สัญญาประชาคม ภูมิใจไทยเป็นหนึ่งใน ด้วยการสร้างความสามัคคีปรองดอง จัดให้มีการ ทำ สัญญาประชาคมหรือเรียกอย่างอื่นให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายเพื่อรับรู้และปฏิบัติตามร่วมกัน รัฐบาลมีนโยบายสร้างความสามัคคีปรองดองในหมู่ประชาชน คณะกรรมการบริหาร ราชการ แผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง (ป.ย.ป.) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้แทนพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง และหน่วยงาน/องค์กรทุกสาขา อาชีพทั่วประเทศนำความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันมาจัดทำเป็น “สัญญาประชาคมเพื่อสร้าง ความ สามัคคีปรองดอง” แล้วให้กระทรวงมหาดไทย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ให้ประชาชนทราบสาระสำคัญของสัญญา ประชาคมฯ สอดแทรกในการจัดกิจกรรมขยายผลการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตในทุกหมู่บ้าน โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้คือ เพื่อให้ประชาชนทุก ภาคส่วนในทุกหมู่บ้าน รับรู้ เข้าใจสาระสำคัญและประโยชน์ ของสัญญาประชาคมฯ อย่างชัดเจน อันจะนำไปสู่การยอมรับและยึดถือเป็นกรอบแนวทางการสร้าง ความสามัคคีปรองดองใน ชีวิตประจำวันด้วยความสมัครใจ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างสงบสุขในทุก พื้นที่

2) คนไทยไม่ทิ้งกัน ด้วยการดูแลผู้มีรายได้น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ลงทะเบียน โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ กระทรวงการคลังเสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) พิจารณามาตรการสวัสดิการ ผู้มีรายได้น้อย ระยะที่ 2 เพื่อเป็นของขวัญปีใหม่ให้ผู้มีรายได้น้อย โดย แนวทางหลัก คือ การช่วยเหลือ ผู้มีความยากจนที่มาลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเฉพาะ ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยต่ำกว่า 30,000 บาทต่อปี ที่มีจำนวน 5.3 ล้านคน จากผู้ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย เพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ ที่มีทั้งสิ้น 11.4 ล้านคน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการจัดทำแผนชีวิตให้ สามารถเติบโตต่อไปข้างหน้าได้ อย่างยั่งยืน สร้างโอกาสใน 4 แนวทาง คือ มีงานทำ มีการศึกษาที่ดี มีที่อยู่อาศัย และได้รับการอบรม ที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคน รวมทั้งได้เป็นเจ้าของกิจการ หรือเป็นลูกจ้าง รวมถึงออกไป ทำงานต่างประเทศได้ สามารถมีที่อยู่อาศัยเป็นของตัวเองได้ หรือ หากไม่สามารถมีที่อยู่อาศัยได้เอง ก็สามารถจ่ายค่าเช่าที่อยู่อาศัยได้

3) ชุมชนอยู่ดีมีสุข ด้วยการพัฒนาความเป็นอยู่ อาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชน การให้ หมู่บ้าน/ชุมชน ใช้แผนหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อใช้ในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน โดยสามารถจัดลำดับ

ความสำคัญรองรับแผนงาน โครงการจากงบประมาณของรัฐบาลหรือจาก หน่วยงานราชการ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้แก้ไขปัญหาของประชาชนในพื้นที่ให้ตรง ตามความต้องการของประชาชนมากที่สุด และสนับสนุนส่งเสริมการสร้างอาชีพและรายได้ให้ประชาชน โดยมีชุดปฏิบัติการตำบลลงพื้นที่ที่เป็นพี่เลี้ยงในการจัดทำแผน และร่วมประชุมประชาคมหมู่บ้าน เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน

4) วิถีไทยวิถีพอเพียง ด้วยการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างวินัยการออมในทุกช่วงอายุ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ด้วยตนเองต้องผ่าน กระบวนการสำคัญ คือ

4.1) สร้างความรู้จากประสบการณ์จริง (สร้างความรู้) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.2) ทบทวนความรู้สะท้อนความคิด เพื่อการวิเคราะห์ตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

4.3) สร้างข้อมูลสรุปองค์ความรู้สังเคราะห์ ความรู้ (กำหนดกรอบชีวิต) เพื่อการปรับเปลี่ยนกรอบความคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข) และหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9

4.4) วางแผนเพื่อนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

5) รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิ หน้าที่ การเคารพ กฎหมาย และการเป็นพลเมืองที่ดีการทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง และ เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองดี การเคารพกฎหมาย เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ของตนเองได้ โดยการจัดเวทีประชาคม รวม 3 เรื่อง ได้แก่

5.1) รู้สิทธิและเสรีภาพ

5.2) รู้หน้าที่และปฏิบัติ ตามกฎหมาย

5.3) พลเมืองดี

6) รู้กลไกการบริหารราชการ ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชน ทั้งเรื่องกลไกการบริหารราชการ แผ่นดินแต่ละระดับ และการบริหารงบประมาณที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ ส่วนกลาง (กระทรวง/กรม) ส่วนภูมิภาค (จังหวัด/อำเภอ) ส่วนท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น) ว่ามีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับ ประชาชนมากที่สุด ประชาชนต้องให้ความสนใจและความสำคัญในการเลือกตัวแทน หรือนักการเมือง เข้ามาบริหารงบประมาณ โดยจะต้องเลือกคนดี มีคุณธรรม และมีหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บ้านเมือง มีความสงบ

สุข มั่นคง และพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชน เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในกลไกการบริหารราชการ และเพื่อให้ประชาชนเข้าใจความสำคัญในการเลือกคนดีมีคุณธรรม เพื่อเป็นผู้แทน ประชาชนในการบริหารงาน และบริหารการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์กับประชาชน

7) รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล การสร้างการรับรู้ใน “ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ด้วยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการของประชาธิปไตย 5 หลัก ได้แก่

7.1) มีเหตุผล

7.2) มีความเสมอภาค

7.3) มีสิทธิเสรีภาพภายใต้กรอบของกฎหมาย

7.4) ต้องยึดเสียงข้างมาก

7.5) ภราดรภาพ และรู้ว่าประชาธิปไตยไทยนิยม คือ นิยมความดีความงามทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมประเทศชาติและลูกหลานในอนาคต

ประชาชนคนไทยยังมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในวิถีประชาธิปไตยไม่เพียงพอ ทำให้ไม่มีพลังในการขับเคลื่อนสังคมประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยให้ เสริมสร้างคุณลักษณะของประชาชนคนไทยให้มีคุณลักษณะพึงประสงค์ คือ พอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ จิตสาธารณะ และมีความรับผิดชอบ

8) รู้เท่าทันเทคโนโลยี ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้มีความสำคัญต่อการ เข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องผ่าน โครงการสำคัญ เช่น อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) ได้ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้าน การสื่อสาร/โทรคมนาคม จัดโครงการ “เน็ตประชารัฐ” ซึ่งเป็นการขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็ว สูงผ่านสื่อสัญญาณเคเบิลใยแก้วนำแสง ในพื้นที่เป้าหมาย หมู่บ้านทั่วประเทศ เสร็จสิ้นแล้วในปี 2560 และได้จัดให้มีจุดให้บริการ อินเทอร์เน็ตไร้สาย โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายกับผู้ให้บริการอย่างน้อยหมู่บ้านละ 1 จุด การดำเนินการดังกล่าวจะสร้างประโยชน์ด้านการเรียนรู้ และการรับข้อมูล ข่าวสาร การให้บริการภาครัฐด้านต่าง ๆ และยังช่วยเพิ่มศักยภาพด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน การเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง และอินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน การรู้เท่าทันข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบ และการไม่ตกเป็นเหยื่อของการ ล่อลวง และการหลอกลวง

9) ร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กำหนดให้มีแผนประชารัฐร่วมใจ ปลดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2511 เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน ให้กับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิด เกี่ยวกับยาเสพติด

ติด และนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกจากวงจรการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็น รูปธรรม โดย มุ่งเน้นการบูรณาการการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงพื้นที่ตามสภาพปัญหาที่มีบริบท ที่แตกต่างกัน (หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32,2561)

กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมและการมีส่วนร่วม ใน การป้องกันยาเสพติดให้กับชุมชนตามแผนพระราชรัฐฯ โดยศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศอ.ปส.อ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศอ.ปส.อปท.) และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป้าหมายลดปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยกำหนด วัตถุประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และต้องการให้ผู้เสพ ยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ลดลง โดยยึดหลัก “บวร” (บ้าน, วัด, โรงเรียน) หรือ “บมร” (บ้าน, มัสยิด, โรงเรียน) และกระบวนการสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเป็นแนวทางในการเชื่อมประสานการ ปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผู้นำศาสนา ครูอาจารย์ หมู่บ้าน/ชุมชน ครอบครัว ร่วม แรงร่วมใจในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยการร่วมกันทำกิจกรรม ตามแนวทาง และหน่วยงานที่ร่วมกับชุดปฏิบัติการตำบล กระทรวงมหาดไทย (จังหวัด/อำเภอ/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) » กระทรวงกลาโหม (กอ.รมน.) - กระทรวงสาธารณสุข (สาธารณสุขจังหวัด/อำเภอ) - ป.ป.ส. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1) งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function) (กระทรวงมหาดไทย, 2560)

การดำเนินงานตามนโยบายไทยนิยมยั่งยืนนั้นเป็นพัฒนาพื้นฐานของวิถีสังคมให้มี ประชาชนมีการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อลดการกระจายตัวจากชุมชนต่างจังหวัดเข้าชุมชนเมือง เพิ่มรายได้ ให้แก่ท้องถิ่นรวมถึงการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนเพื่อลดปัญหาในด้านยาเสพติด เป็นกลไกกล ในการขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวหน้า

โครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววิถี เป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) มีกรอบแนวคิด ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการ ผลิตและบริการให้สามารถแข่งขัน ได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชน มีคุณภาพชีวิต และมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางเสริมสร้างจิต ความสามารถ การแข่งขัน ในเชิงธุรกิจของภาคบริการ และพันธกิจกระทรวงมหาดไทย ข้อ 4. เสริมสร้างความ เข้มแข็ง ของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภารกิจอำนาจหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน ในการส่งเสริม

กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้าง ความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 ให้ความเห็นชอบแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 150,000 ล้านบาท โดยมีแนวทางการจัดทำ 3 แนวทาง ได้แก่ 1) พัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ยกกระดับสวัสดิการ ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพ สร้างโอกาสในอาชีพ และการจ้างงาน 2) พัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม การเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการพัฒนาอาชีพ และสร้างรายได้ในชุมชน สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทาง การท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น 3) ปฏิรูปการ โครงสร้างการผลิตภาคการเกษตรทั้งระบบ ควบคุมการสร้าง มูลค่าเพิ่มสินค้าทางการเกษตร และ ส่งเสริมการตลาดสมัยใหม่ ดังนั้น โอกาสในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนตาม แนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาเชิงพื้นที่ผ่านกระบวนการประชาคม ให้ชุมชน เข้าถึง แหล่งเงินทุนในการพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน ด้วยการสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน และ ส่งเสริม การท่องเที่ยวชุมชน เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น (กรมพัฒนาชุมชน ,2561 ก)

รัฐบาลปัจจุบัน มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคมที่มุ่งเน้นสร้างรายได้และความ เจริญ ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมี การแต่งตั้งคณะกรรมการระดับประเทศ คือ คณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ.) เป็นผู้ขับเคลื่อน และมอบหมาย ให้กรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้รับผิดชอบหลัก ส่งเสริมการดำเนินงาน OTOP จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุน ส่งเสริม ยกกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่ การค้าแบบสากล ทำให้ผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องออกไปขาย สินค้าตามท้องต่าง ๆ ไม่มีความสุข รายได้ไปตกอยู่กับผู้ประกอบการคนเดียว หรือบางกลุ่มเล็ก ไม่ กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานราก ไม่ ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร กอปรกับ รายได้จากการท่องเที่ยวที่เป็นกระแสหลักของประเทศส่วนใหญ่ ตกไปอยู่ใน กลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ๆ กอล์ฟทัวร์ ไม่ลงไปถึงฐาน รากเช่นเดียวกัน

รูปที่ 2.1 กระบวนการขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี
ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน,2561ก

การขับเคลื่อน โครงการชุมชนท่องเที่ยว นวัตวิถี โดยเน้นการชูสินค้า OTOP มีกระบวนการ 4 กระบวนการ คือ 1)การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการ การพัฒนาบริหารการจัดข้อมูลชุมชน การจัดทำแผนธุรกิจ 2) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการส่งเสริมชูเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของชุมชน 3)พัฒนาสินค้าและบริการ พัฒนาผู้ประกอบการ สินค้า บริการชุมชนการท่องเที่ยว ออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อชูเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ 4)เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวแต่ละท้องถิ่น ออกแบบและเชื่อมโยงเส้นทางให้เชื่อมกับการท่องเที่ยวของเป้าหมายและเมืองหลักเมืองรอง

ส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยวโดยการปรับประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการเปิดตัวชุมชน มีการวางแผนการจับคู่ธุรกิจเพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้า รวมถึงการจัดกิจกรรมแสดงผลผลิตของชุมชนเพื่อส่งเสริมการขาย (กรมการพัฒนาชุมชน,2561ก)

พื้นที่เป้าหมายดำเนินงาน โครงการ จำนวน 3,273 หมู่บ้าน ได้ดำเนินการคัดเลือกกำหนดขึ้นจาก การประชุมคัดเลือกในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด พิจารณาพื้นที่โดดเด่นในศักยภาพและ

ความพร้อมของ หมู่บ้าน ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาพื้นที่ดำเนินงาน โครงการ หลักเกณฑ์การพิจารณาหมู่บ้าน

- 1) ศึกษาศักยภาพของชุมชน ประกอบด้วย
  - 1.1) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปชุมชน
  - 1.2) ต้นทุนด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - 1.3) ต้นทุนด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญา เป็นต้น
- 2) พิจารณาความเชื่อมโยงแอ่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย
  - 2.1) แอ่งท่องเที่ยวหลัก (แหล่งท่องเที่ยวแม่เหล็ก) หมายถึง พื้นที่ในจังหวัด 22 เมืองหลัก
  - 2.2) แอ่งท่องเที่ยวรอง หมายถึง พื้นที่ในจังหวัด 55 เมืองรอง
  - 2.3) แอ่งท่องเที่ยวเล็ก หมายถึง ชุมชนท่องเที่ยวที่มีกิจกรรม สถานที่ท่องเที่ยวที่ส่งเสริมกัน เกื้อกูลกันเป็นเส้นทางท่องเที่ยว มีอัตลักษณ์จุดเด่น
- 3) ดำเนินการ โดยไม่เริ่มต้นจากศูนย์ หมายถึง
  - 3.1) ต่อยอดหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว
  - 3.2) ต่อยอดหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ประชาธิปไตยร่วมใจจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด
  - 3.3) ต่อยอดหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจาก อพท.
  - 3.4) ต่อยอดหมู่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงวัฒนธรรม
  - 3.5) ต่อยอดหมู่บ้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (CIIV)
  - 3.6) ต่อยอดกิจกรรมเดิมที่ดำเนินการ โดยไม่จำเป็นต้องเติมทุก Value Chain เป็นต้น
- 4) เน้นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP ประกอบด้วย
  - 4.1) พิจารณาให้ผลิตภัณฑ์ OTOP เป็นผลิตภัณฑ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - 4.2) พิจารณาดำเนินการเลือกพัฒนาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่ม Quadrant D จำนวน 10 ผลิตภัณฑ์ ต่อ 1 หมู่บ้าน
- 5) เสน่ห์ที่เป็นจุดขาย ประกอบด้วย
  - 5.1) ลักษณะทางธรรมชาติ เช่น ภูเขา แม่น้ำความสวยงามของธรรมชาติ เป็นต้น
  - 5.2) ลักษณะทางภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี/ตำนาน เป็นต้น
- 6) ความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย
  - 6.1) ความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชุมชน

6.2) ความเข้มแข็งของผู้นำ เป็นต้น

7) ต้องมีการจัดทำแผนธุรกิจ (Demand Side) แผนการสร้างรายได้ ปฏิทินท่องเที่ยวของชุมชน ถ้าไม่มีชุมชนต้องทำให้มีขึ้น (กรมพัฒนาชุมชน, 2561ข)

การเปลี่ยนผ่านยุคการผลิตกันขายสินค้า OTOP ออกจากชุมชนเพียงด้านเดียว ผู้การเพิ่มของทางสร้างรายได้ตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการขายสินค้า อยู่ในชุมชน ที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ ทั้งนี้ครอบครัวและลูกหลานยังอยู่ร่วมกัน ไม่ต้องแข่งขันนำผลิตภัณฑ์ออกไปขายนอกชุมชน เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันนำ ผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยง เส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชน ที่มีเสน่ห์ดึงดูด และมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและ ใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรายได้จะกระจายอยู่กับคนในชุมชน ทุกคนมีความสุข เป็นการสร้าง ความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวิจัยควรมีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยสามารถแบ่งประเภทงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ดรรรชนี สระบัว (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนพัฒนาสูงที่สุดรองลงมาได้แก่ ด้านรับผลประโยชน์ ด้านริเริ่มการพัฒนา ด้านการประเมินผลและด้านการดำเนินการโดยในแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง

ณัฐยานี บุญทองคำ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษาพบว่า เพศอายุรายได้และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ของ

องค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวม จากการศึกษาวิจัยต่างๆพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังอยู่ในระดับ ต่ำ ซึ่งค่อนข้าง จากลำดับอยู่เพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังอยู่ในระดับ ต่ำ สาเหตุเนื่องจากปัจจัยภาวะแวดล้อมต่างๆทั้งภายในภายนอก รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ท้องถิ่นและชุมชนเป็นไปอย่างค่อนข้างห่างเหิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นองค์กร ท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญที่ต้องดำเนินการภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นลดกระแสการต่อต้านความ ขัดแย้งและขจัดปัญหา อีกทั้งเพื่อสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อน้ำที่พลเมืองซึ่งถูกคาดหวัง จากการดำเนินงานการกระจายอำนาจและการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำอย่างไรจึงจะสนองตอบการกระจายอำนาจและสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงให้เกิดขึ้นกับ ประชาชนซึ่งองค์กรต้องทบทวนบทบาทภารกิจการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน กับ ชุมชน มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นเงื่อนไข เป็นปัญหาอุปสรรคหรือที่ส่งผลหรือผลการมีส่วนร่วม โอกาสหรือช่องทางการสื่อสารกลไกการดำเนินงานควรเป็นอย่างไร ที่จะสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น อย่างแท้จริง ดังนั้นการที่ประชาชนจะเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันว่า เป็นหน้าที่ของพลเมือง โดยยึดหลักเหตุผลเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดกับสังคมชุมชนโดยรวม

กนกวรรณ หยกอำนาจชัย (2554) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก และประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึงอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 2) ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและ 3) ปัจจัยสิ่งจูงใจในการเข้าร่วมโอกาสหรือช่องทางในการเข้าร่วมและอำนาจในการส่งเสริมให้เข้าร่วมมีผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ดวงพร แสงทอง (2550) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจากสื่อแหล่งต่างๆสื่อที่เปิดรับมากที่สุดและ

กระทำเป็นประจำ คือการพูดคุยกับบุคคลอื่น เช่นเพื่อนบ้าน ในขณะที่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหาร ส่วนตำบลของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน การมีส่วนร่วม หากเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ร่วมคิดกำหนดความต้องการร่วมดำเนินการและร่วม รับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ร่วมปฏิบัติตามและการประเมินผลตลอดจนการร่วมตรวจสอบ เนื้อหาของแผนพัฒนาเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนจำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล ประชาชนที่มีอาชีพสถานภาพ ระดับการเปิดรับสื่อ และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน มีส่วนรวมในการ จัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน

สมเกียรติ วงศ์เสริมทรัพย์ (2550) ได้ศึกษาผลกระทบของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว ของ รัฐที่มีต่อวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนิน ชีวิตความเป็นอยู่ อดีตจะอยู่กันอย่างเรียบง่าย เรียบสงบ มีผู้คนน้อย ไม่พลุกพล่าน ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม ส่วนใหญ่อยู่เป็นครอบครัว มีการพึ่งพาอาศัยกันพบว่า หลังจากเกาะเกร็ดกลายเป็น แหล่งท่องเที่ยวผู้คนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป โดยหันมาทำงานนอก บ้านแทนเกษตรกรรม เช่น ทำ ของที่ระลึกและหัตถกรรมต่างๆ และสินค้า OTOP จำหน่ายให้กับ ผู้ที่มาเที่ยวเกาะเกร็ด (2) สาธารณูปโภคในเกาะเกร็ด จะมีการใช้น้ำบาดาล น้ำฝนในอุปโภคบริโภค เพราะ น้ำประปายังไม่ มีใช้และถนนหนทางยังไม่ดีเท่าที่ควร พบว่าปัจจุบันมีการเปิดแหล่งท่องเที่ยว ได้มี หน่วยงานของ รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาสาธารณูปโภคต่างให้ดีขึ้น (3) การประกอบอาชีพในอดีตชุมชน เกาะเกร็ดจะมี 2 เชื้อชาติไทยและมอญ คนไทย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ส่วนคนเชื้อสายมอญมักประกอบอาชีพทำ เครื่องปั้นดินเผา พบว่าปัจจุบันนี้ คนไทยและคนมอญใน ชุมชนเกาะเกร็ดได้หันมาประกอบ อาชีพ ค่าขายต่างๆ เช่น อาหาร ของที่ระลึกที่เป็น เครื่องปั้นดินเผาขนาดเล็ก เป็นต้น (4) ขนบธรรมเนียมประเพณี อดีตที่ผ่านมาประเพณี ไทย-มอญ ร่วมกันจัดงาน ประเพณี กัน เพราะมีบางอย่างประเพณีชาวมอญกับชาวไทยเหมือนกัน เช่น ประเพณี สงกรานต์ ประเพณี ลอยกระทง เป็นต้น ประเพณีของชาวมอญ เช่น ประเพณีค้ำตันโพธิ์ ประเพณีดัก บาตร ทางน้ำและ ประเพณีอื่น ๆ พบว่า ในปัจจุบันบางประเพณีไม่มีแล้ว (5) อาหารการกิน วิถีชีวิต ในการรับประทานอาหาร ของคนในชุมชนจะเป็นอาหาร แบบ ดั้งเดิมเฉพาะกลุ่มในชุมชน เช่น ทอดมันหน่อกล้วย ข้าวแช่ เป็นต้น พบว่าปัจจุบันก็ยังมีอาหาร แบบ ดั้งเดิมบางอย่างก็ไม่มีแล้วทำใ้ นักท่องเที่ยวได้เห็นลองชิมกัน (6) มลพิษทางเสียง ชุมชนเกาะเกร็ดในอดีต เรียบสงบ ไปไหนมา ไหนส่วนใหญ่ก็จะ เป็นการเดิน ส่วนสัญจรทางน้ำใช้เรือพายเป็นส่วนใหญ่ พบว่า เกาะเกร็ดเป็น แหล่งท่องเที่ยว สภาพ บรรยากาศของชุมชนได้เปลี่ยนไป เนื่องจากมีการนำเอาสิ่งอำนวยความสะดวก เข้ามา เช่น รถมอเตอร์ไซด์ และรถจักรยาน เรือหางยาว เรือข้ามฟาก มาบริการให้กับ

นักท่องเที่ยว ทำให้ผู้คน ในชุมชน ได้รับผลกระทบทางเสียงเพิ่มขึ้น (7) มลพิษน้ำเสีย คลองเกราะ เกร็ด น้ำในคลองจะ ไม่มีการเน่าเสีย เพราะได้ไหลผ่าน แม่น้ำเข้าพระยา พบว่าปัจจุบันเกราะเกร็ด เปลี่ยนไป คลองเกราะเกร็ดก็ยังคงสภาพเดิมไม่แตกต่าง จากเมื่อก่อน (8) ปัญหาขยะมูลฝอย อดีต ขยะมูลฝอยในชุมชนจะดำเนินการจัดการ โดยวิธีการเผา หรือฝังพบว่า ปัจจุบันนี้มีขยะมูลฝอยจํานวนมากขึ้น สาเหตุมาจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จึงมี เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือจัดเก็บ ขยะมูลฝอย 9. การปรับปรุงแก้ไข ในผลกระทบด้านต่างๆ พบว่าประมุขในกลุ่มเกราะเกร็ดมีความ ต้องการให้ชีวิตความเป็นอยู่เหมือนเดิมดังอดีตที่ผ่านมา ทางประเพณี อาหารการกิน และประกอบ อาชีพ อยากให้มีการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เห็น ได้รู้จัก ในด้านของสาธารณูปโภค ควร ปรับปรุงถนนหนทางกว้างขึ้น ส่วนสภาพแวดล้อมของเสียง ควรปรับปรุงทางด้านรถมอเตอร์ไซค์ เรือต่างๆ ต้องให้ปรับปรุงเครื่องยนต์ให้เบาลงจะได้ไม่รบกวนผู้คนในชุมชน ทางด้านขยะมูลฝอย ควรมีการจัดเก็บขยะให้เป็นที่เป็นทาง มีการประชาสัมพันธ์ และเพิ่มถังขยะมากขึ้น

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Richards (2010) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่าง สร้างสรรค์พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม มีแนวโน้มการเจริญเติบโตของรูปแบบการบริโภคใหม่ที่ได้รับการกระตุ้น, โดยการมี ส่วนร่วมของกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบมากขึ้น, และการเปลี่ยนแปลงในการผลิต ของการท่องเที่ยวเช่น ประสบการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ, ความคิดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังให้คำตอบบางส่วนการเพิ่มขึ้นของปัญหาที่พบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม, ซึ่งเป็นความรวดเร็วจากรูปแบบของท่องเที่ยวความหลากหลาย รายงานการศึกษากการ ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างสามารถนำไปใช้กับ, ตั้งแต่การประชุมเชิงปฏิบัติการการ โต้ตอบ และประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อสร้างสรรค์พื้นฐานสำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ตัวอย่างของ รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จะมาจากเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, โครงการ, พื้นที่ ที่สร้างสรรค์, เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

Bennett (2009) ได้ศึกษาผลกระทบจากการสร้างอุทยานแห่งชาติต่อท้องถิ่นและ ชุมชน รวมถึงการสร้างประโยชน์แก่ชุมชน โดยการสร้างสวนสาธารณะในชุมชนมีการสำรวจ ความคิดเห็น ของคนในชุมชน โดยการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยมีการศึกษาในสาม ประเด็นคือ 1) การรับรู้ของคนในชุมชน 2) รูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพชุมชนจากการ สร้าง

สวนสาธารณะ 3) ด้านการพัฒนากระบวนเศรษฐกิจและสังคม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนเข้าใจ และรับรู้เรื่องผลประโยชน์ในการสร้างสวนในชุมชน และความต้องการด้านการพัฒนาศักยภาพ ของชุมชนให้ดีขึ้น รวมถึงความต้องการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ จากการสร้างสวนสาธารณะในชุมชน

Feng (2008) ได้ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมจาก การ พัฒนาการท่องเที่ยวใน Fenghuang County, ประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่ารัฐบาลจีนจะทำให้ การ ท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สำคัญในชนบท รัฐบาลท้องถิ่น และการพัฒนาภายนอก ร่วมกันบริหารจัดการ พัฒนาทรัพยากรทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มรายได้ การท่องเที่ยว รัฐบาลขายสิทธิในการพัฒนาและการจัดการให้ค้ำบองค์กรแสวงหาผลกำไรที่มีขนาดใหญ่ โครงการ ดังกล่าวเป็นหนึ่งใน Fenghuang County, จังหวัดหูหนาน ซึ่ง Yellow Dragon Cave คอร์ปอเรชั่น (YDCC) และ รัฐบาลท้องถิ่นของ Fenghuang County จะร่วมกันส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด

Smith (2008) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ของ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในกรีซ ซึ่งการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการเพิ่มขึ้นของมลพิษ, การพร่องของน้ำ เป็นทะเลทราย, การพังทลายของพื้นที่ชายฝั่ง วัตถุประสงค์ที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้รับ การกำหนด เป็นเป้าหมายที่ครอบคลุม ช่วยเสริมกลยุทธ์สำหรับการเจริญเติบโตและการจ้างงาน ผู้นำในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม และได้รับความกดดันของประชาชนในการกระจายสินค้า ในขณะที่รักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือการสำรวจมุมมองของผู้อยู่อาศัยของเทศบาล Plataniotis เกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวและมุมมองของผู้อยู่อาศัยของ Vamos Konitsa และเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามลำดับ

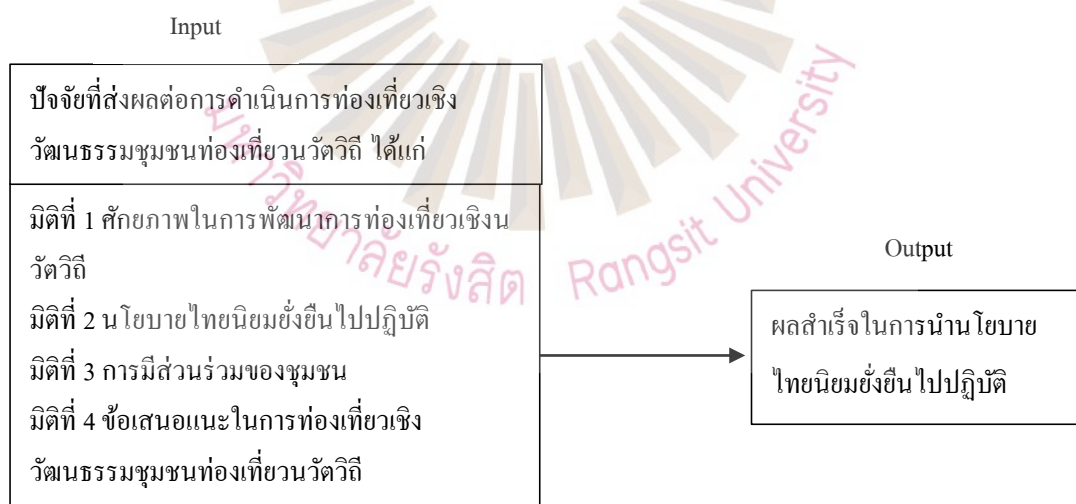
Aspinall (2006) ได้ศึกษาชุมชนในการเปลี่ยนแปลง : ความยั่งยืนทางสังคม และการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจมีการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของชีวิต เป็นสิ่งสำคัญที่จะเข้าใจว่าการท่องเที่ยว สามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ที่อยู่อาศัยในวิธีการรับรู้คุณภาพชีวิต และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สิ่งเหล่านี้ การวิจัยทุนทางสังคมได้มีการพัฒนารูปแบบการให้คำแนะนำ วิธีการตอบสนองต่อชุมชนในการเปลี่ยนแปลง การปรับรูปแบบนี้ เป็นทฤษฎีของความยั่งยืนทางสังคมและคุณภาพชีวิต ความยั่งยืนทางสังคมที่เกิดขึ้น เมื่อชุมชนสามารถที่จะเก็บรักษาหรือได้รับระดับของทุนทางสังคมบางอย่าง โดยไม่คำนึงถึง การเปลี่ยนแปลง งานวิจัย

นี้ มุ่งมั่นที่จะคาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวมีผลต่อลักษณะทางสังคมของ ชุมชน สำหรับสภาพสังคมของชุมชนก่อนและหลังการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อตรวจสอบว่า การพัฒนาเป็นสังคมยั่งยืนสำหรับชุมชน วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ คือการกำหนดความเป็นไปได้ ของการใช้การประเมินคุณภาพของชีวิต เป็นการตัดสินใจที่มีศักยภาพทำเครื่องมือในการประเมิน ความยั่งยืนทางสังคมของการท่องเที่ยวในการพัฒนา วัตถุประสงค์ของโครงการรวม : (1) การกำหนดวิธีการการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่อาศัย (2) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผลกระทบทาง สังคม และเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเกี่ยวกับคุณภาพของชีวิต (3) ประเมินประสิทธิผลของ คุณภาพและการประเมินผลการใช้ชีวิตในการกำหนดความยั่งยืน ทางสังคมของการท่องเที่ยว

2.6 กรอบความคิด

การกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการอ้างอิงในการศึกษาถึง งานวิจัยเรื่องการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นวัตกรรมบ้าน โนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งผู้วิจัยได้มีการกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 2.2 กรอบแนวคิด
ที่มา ผู้วิจัย

จากการกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้มีการกำหนดแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการอ้างอิงในการศึกษาถึงงานวิจัยการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไป

ปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยการกำหนดแนวความคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ส่วนแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน

จากแนวคิดเกี่ยวข้องกับการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดดังกล่าวได้นำเสนอการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพในการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึแบบยั่งยืน ทำให้ทราบถึงศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึของบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

นโยบายไทยนิยมยั่งยืน ผู้วิจัยพบว่านโยบายไทยนิยมยั่งยืนนี้มีการกำหนดนโยบายให้มีการพัฒนาชุมชน กระจายรายได้สู่ท้องถิ่นชูจุดเด่นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของชุมชนนั้นๆ มาเป็นจุดเด่นในการเชิญชวนนักท่องเที่ยว ซึ่งโครงการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึเป็นโครงการหนึ่งของไทยนิยมยั่งยืนมีผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐผู้วางแผนนโยบาย และดำเนินการส่งมอบไปยังหน่วยต่าง หรือชุมชนต่างๆ ภาคเอกชนที่ภาระในการสนับสนุนในภาคส่วนที่รัฐไม่สามารถดำเนินการได้ หรือแม้กระทั่งชุมชนท้องถิ่นมีการดำเนินตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ทำให้ทราบถึงอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถึที่ยั่งยืน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

แนวความคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้โครงการหรือนโยบายต่างๆ สามารถดำเนินการไปยังเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทราบถึงปัญหาของแต่ละที่และยังสามารถหาวิธีการแก้ไขได้ในแต่ละจุดต่างๆ ยังสามารถที่จะการเสนอความคิด การตัดสินใจ และปฏิบัติตาม รวมถึงติดตามผลและการประเมินโครงการต่างๆ ได้ ซึ่งจะสามารถที่จะทราบถึงอุปสรรคและมีการเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาในภาคของชุมชนพื้นที่นั้นๆ

มติการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี	
มติที่ 1	<p>มิตีสักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 1 จุดแข็งของชุมชนบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 2 จุดอ่อนของชุมชนบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 3 โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 4 อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกก</p>
มติที่ 2	<p>การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 1 มาตรการเชิงนโยบายของนโยบายไทยนิยมยั่งยืน</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 2 การปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p>
มติที่ 3	<p>การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 1 กระบวนการตัดสินใจ</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 3 การแบ่งผลประโยชน์</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 4 การประเมินโครงการ</p>
มติที่ 4	<p>ข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววนวัตวิถี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p> <p>ประเด็นย่อยที่ 2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชนตามแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววนวัตวิถีบ้านโนนกก จังหวัดอุดรธานี</p>

รูปที่ 2.3 กรอบแนวความคิด

ที่มา ผู้วิจัย

คำอธิบายกรอบแนวทางการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ใน 4 มิติ โดยมีคำอธิบายกรอบแนวทางการวิจัย ดังนี้

มิติที่ 1 มิติศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถี ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีโดยการนำ SWOT มาทำการวิเคราะห์ และได้กำหนดประเด็นย่อย คือ ประเด็นย่อยที่ 1 จุดแข็งของชุมชนบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายถึง ข้อดี จุดเด่นของสถานที่ทำการศึกษาระดับที่ 2 จุดอ่อนของชุมชนบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายถึง จุดอ่อนของสถานที่ทำการวิเคราะห์ ประเด็นย่อยที่ 3 โอกาสในการพัฒนาโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายถึง ช่องทางหรือแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้มีการต่อยอดหรือเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่ให้มีคุณค่าหรือเพิ่มคุณค่าง่ายขึ้น ไป ประเด็นที่ 4 อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี หมายถึง ระหว่างการดำเนินตามแบบแผนเกิดปัญหาหรือมีสิ่งที่ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ แล้วทำการศึกษาเพื่อทำการแก้ไขหรือหาแนวทางในการประยุกต์ให้เกิดความยอมรับในข้อนั้นๆ ได้ หลังที่ได้ ประเด็นทั้ง 4 มาจึงนำมาทำการวิเคราะห์ในการศึกษาศักยภาพในการนำนโยบายมาปฏิบัติ

มิติที่ 2 การนโยบายนไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของการนโยบายนไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ ได้แก่ ประเด็นย่อยที่ 1 มาตรการเชิงนโยบายของนโยบายนไทยนิยมยั่งยืนเป็นแนวทางนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงาน ทำการศึกษาและมีการปรับให้สอดคล้องกับพื้นที่ที่ต้องการทำการพัฒนาการท่องเที่ยว และมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีการเข้าถึงสถานที่นั้น ประเด็นที่ 2 การปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานนโยบายนไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี การวางแผนในการดำเนินการช่วยเหลือในด้านการเงินที่ทางหน่วยงานหรือชุมชนขอความช่วยเหลือไป รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพของสินค้า OTOP และยังช่วยกระจายสินค้าไปยังพื้นที่ต่างๆ โดยศึกษาจากหน่วยงานภาครัฐเอกชนที่เกี่ยวข้อง ท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแผนงานที่กำหนดลงมา

มิติที่ 3 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ ประเด็นที่ 1 กระบวนการตัดสินใจ คนภายในชุมชนสามารถที่จะมีการเสนอความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด ประเด็นที่ 2 กระบวนการดำเนินงาน คนภายในชุมชนมีการดำเนินงานตามที่หน่วยงานรัฐหรือผู้นำชุมชนได้กำหนดไว้ ประเด็นที่ 3 กระบวนการแบ่งผลประโยชน์ ชุมชน

ได้รับผลประโยชน์จากด้านการท่องเที่ยวด้านอาชีพประจำ ประเด็นที่ 4 การประเมินโครงการ การประเมินโครงการยังไม่ชัดเจน มีแต่การเสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงโครงการเพียงเท่านั้น

มติที่ 4 มติข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววิถี ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นย่อย คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถี และข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชนตามแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เพื่อทำการเสนอแนะในการแก้ไขหรือทราบถึงความต้องการในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ และหาแนวทางแก้ไขหรือปรับปรุง

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยใช้ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality research) และอธิบายด้วยการพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเพื่อเสนอแนะแนวทางในพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านโนนกกอก อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี มีรายละเอียดครอบคลุมความคิดและวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 วิธีการวิจัย
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารจากรายงานการศึกษาวิจัย บทความ ทั้งนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ วารสาร อินเทอร์เน็ต รายงานผลการดำเนินงาน พระราชกำหนด กฎประกาศ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา นำมาวิเคราะห์ และเรียบเรียงในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ พร้อมทั้งรวบรวมผลการวิเคราะห์จากแนวคิดและทฤษฎีของนักวิชาการที่ทรงคุณวุฒิหลายๆท่านที่มีผลงานด้านงานวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้พิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์ผล

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากตัวอย่างจากวัตถุประสงค์การวิจัยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาวิจัยจากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน
- 2) กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน จำนวน 12 ท่าน

ทั้งนี้จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในเรื่องการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยทำการศึกษาจากผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอบ้านโนนกอก ปลัดอำเภอ ตัวแทนจากหน่วยงานพัฒนาชุมชน จำนวน 5 ท่าน เพื่อให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกอก จังหวัดอุดรธานี ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีบ้านโนนกอก จังหวัดอุดรธานี ทั้งนี้ผู้วิจัยมีการชี้แจงแก่ผู้ให้ข้อมูลทราบถึงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในการการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลทราบก่อนทำการสัมภาษณ์ ดังนั้นเพื่อความถูกต้องของข้อมูลผู้วิจัยให้ความอิสระแก่ผู้ให้ข้อมูลที่จะให้ข้อมูลสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นจริงของผู้ให้ข้อมูล และให้อิสระในการเข้าร่วมหรือถอนตัวจากการสัมภาษณ์ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันต่อผู้ให้ข้อมูล

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างซึ่งจัดทำขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีการนำนโยบายไปปฏิบัติ นโยบายไทยนิยมยั่งยืน โครงการท่องเที่ยวชนนวัตวิถี และเอกสารที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม คือ

- 1) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน
- 2) กลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้าน จำนวน 12 ท่าน

ผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้โดยมีการจดบันทึกขณะทำการสัมภาษณ์ และบันทึกเทปการสัมภาษณ์ รวมทั้งการถ่ายภาพในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.4 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการกระบวนการในการวิจัยเพื่อใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากเอกสาร ทฤษฎีหลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารที่มีมาก่อนหน้า และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์
- 3) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ตรวจสอบและนำมาแก้ไขปรับปรุง
- 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขตามคำแนะนำแล้ว มานำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา งานวิจัยเพื่อให้ความเห็นชอบ พิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีประสิทธิภาพ
- 5) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative) ทางผู้วิจัยจึงใช้การรวบรวมข้อมูลเป็นหลัก และได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผ่านการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In Depth Interview) โดยเตรียมวิธีการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ (Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ 2 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยได้เตรียมการสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยเจาะจงกำหนดคำถามเฉพาะเรื่องตามจุดประสงค์การศึกษาวิจัย และเป็น การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ทุกคนจะให้ข้อมูลและตอบคำถามเดียวกัน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ตามลำดับ ดังนี้

- 1.1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 1.2) กลุ่มผู้ขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ผู้นำชุมชน

- 2) การสัมภาษณ์อย่างกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งระหว่างการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่

มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแต่มีความยืดหยุ่น เปิดกว้าง ไม่เจาะจงคำตอบและไม่เป็นทางการมากนัก โดยผู้สัมภาษณ์จะมีการสัมภาษณ์คำถาม ก่อนหลังหรือปรับเปลี่ยนแล้วแต่ความเหมาะสม แต่ยังมีหลักคำถามที่กำหนดไว้ ถูกต้อง ซึ่งเหมาะกับการสัมภาษณ์กลุ่มชาวบ้าน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 1) การบันทึกข้อมูลใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และบันทึกข้อมูลลงในเอกสารหรือสมุดบันทึกซึ่งในการสัมภาษณ์บางกรณีใช้เครื่องบันทึกข้อมูล ใช้กล้องถ่ายภาพในการบันทึกภาพ
- 2) นำข้อมูลที่บันทึกมาสรุปและทำการจัดหมวดหมู่หาคำตอบตามเนื้อหาของงานวิจัย การจัดกระทำข้อมูล
- 3) ถอดความข้อมูลสัมภาษณ์ที่ได้บันทึกไว้ในแถบเสียง ด้วยวิธีสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา
- 4) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และเก็บข้อมูลเสริมเพื่อให้มีเนื้อหาครบถ้วน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยแยกประเด็นตามขอบเขตของเนื้อหา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือของข้อมูล โดยการนำแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจะยังไม่ปักใจเชื่อแหล่งข้อมูลใดข้อมูลหนึ่ง ที่ได้มาแต่แรกว่าเชื่อถือได้แล้ว ผู้วิจัยจะแสวงหาแหล่งข้อมูลอื่น เพื่อตรวจสอบกับข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด เพื่อหาความเหมือนกัน ไม่เหมือนกัน และจะแสวงหาข้อมูลต่อไปจนพบข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยวิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน ออกไป ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม โดยการตรวจสอบบางครั้งอาจใช้วิธีอื่น ได้แก่ ตรวจสอบโดยเปลี่ยนแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เช่น บุคคล เวลา หรือสถานที่ ๆ ให้ข้อมูล หรืออาจตรวจสอบโดยใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (Investigator Triangulation) เพื่อความมั่นใจในข้อมูลมากขึ้น และเพื่อให้มีโอกาสสัมผัสกับสภาพการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น และเข้าถึงสภาพความเป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามการวิจัยที่ต้องการสืบค้นหาคำตอบมากยิ่งขึ้น เป็นผลให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลหลักฐาน และผลการศึกษาวิจัย ที่สร้างขึ้นจากข้อมูลหลักฐานที่รวบรวมได้จากภาคสนาม ซึ่งจะสามารถสะท้อนความจริงอันหลากหลาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “การนำนโยบายไทยยั่งยืน ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นวัตกรรมบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หัวหน้าชุมชน รวมถึงชาวบ้านที่มีประสบการณ์ โดยทั้งหมดนี้จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยจากแนวคิดและทฤษฎีซึ่งอาศัยหลักเหตุและผลรวมถึงเทคนิคที่จำเป็นสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ตรงกับความจริงและมีความน่าเชื่อถือ

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอผลการศึกษา การนำนโยบายไทยยั่งยืน ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ

- 1) เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไทยยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมของบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี

4.1 ผลการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การดำเนินตามนโยบายท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมของรัฐบาล ซึ่งมีนโยบายในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม มุ่งเน้นการสร้างรายได้ ความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ มั่งคั่ง มั่งคั่งยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงาน โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One

Product :OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งมีคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ เป็นผู้ขับเคลื่อน และกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมการดำเนินงาน OTOP จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา 16 ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนส่งเสริม ยกกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่การค้าสากล

การดำเนินการโดยการนำผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น อาทิเช่น บัวแดงที่มีในทุกเดือน พฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี ผลมะเดื่อ สมุนไพรอื่น เป็นต้น และการรวมเอาเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมาประยุกต์เข้ากับผลิตภัณฑ์ เพื่อทำให้เกิดจุดเกิดของผลิตภัณฑ์ขึ้นมา และการคิดริเริ่มตลาดใหม่ ๆ โดยนำตลาดเก่าๆ มาประยุกต์ ให้เกิดตลาดใหม่ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ โดยการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอก เป็นช่องทางในการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากลุ่มให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับ รวมถึงสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ซึ่งทางกลุ่มได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการและกำหนดเป้าหมายของกลุ่ม โดยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อวางกลยุทธ์ โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มเป้าหมายผู้บริโภค ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคผ้าไหม และกลุ่มผู้บริโภคผ้าฝ้าย
- 2) กลุ่มเป้าหมายร้านค้า
- 3) กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

กลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดที่ใช้ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การสร้างลายผ้าให้เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม การสร้างแบรนด์ บ้าน โนนกอก สร้างสโลแกนผ้า 2 ประเภท และการทำบรรจุภัณฑ์ใหม่ด้านราคา กำหนดราคาสมกับคุณภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ขยายช่องทางด้วยการออกร้านตามงาน OTOP ขายผ่านสื่อออนไลน์ และขายผ่านคนกลาง ด้านการส่งเสริมการตลาด จะเน้นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ สร้างกระแส Word of Mouth จัดการแสดงโชว์สินค้า และจัดทำรายการผ้าขึ้น ด้านกลยุทธ์ของแผนต่อเนื่องจะเน้นที่สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยการเสนอการเตรียมการไว้ในแผนเพื่อให้การวางกลยุทธ์บรรลุวัตถุประสงค์

กรมพัฒนาชุมชนได้จัดทำแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าโดยการจัดการประกวดผลิตภัณฑ์สินค้าเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้แก่ชุมชนในการพัฒนาฝีมือ อีกทั้งยังจัดการฝึกอบรม เพื่อแนะแนวทางให้แก่ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน และยังมีกิจกรรมลงพื้นที่ตรวจสอบมาตรฐาน และสอบถามว่าเป็นอยู่ของชาวบ้าน เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของแต่ละพื้นที่ โดยมีกระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP เพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ที่ประกอบด้วย 4 กระบวนการงาน คือ

- 1) การพัฒนาบุคลากร

1.1) เตรียมความพร้อมของผู้นำและชาวบ้านในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในด้านความรู้ ทักษะแรงงาน รวมถึงความรู้ในด้านการบริหารรายได้ และการตลาด

1.2) มีการกำหนดแผนงานในขั้นตอนการปฏิบัติงาน รวมถึงระบุหน้าที่ของแต่ละบุคคลที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์กลุ่มผ้าทอ โบราณบ้าน โนนกอก และชาวบ้านที่ต้องการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

1.3) มีการจัดทำแผนธุรกิจชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงยังประเมินถึงผลสำเร็จจากการปฏิบัติตามแผนธุรกิจ

2) การพัฒนาการทอผ้าและแหล่งวัตถุดิบในการทอผ้า

2.1) พัฒนาศักยภาพด้านกายภาพของแหล่งวัตถุดิบ โดยมีศึกษาถึงวัตถุดิบทดแทน และพัฒนาแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆของการทอผ้า จากสถานที่ใกล้เคียงชุมชน

2.2) มีการส่งเสริม/พัฒนาเสน่ห์ ประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ชุมชน เพื่อสื่อให้ทราบถึงชุมชนบ้าน โนนกอก อาทิเช่น กล้องใส่ผ้าทอที่ทำมาจากใบบัวหลวง เป็นต้น

3) การพัฒนาสินค้า

3.1) มีการพัฒนาสินค้าของชุมชนให้มีความหลากหลายนอกจากผ้าทอ โบราณ รวมถึงการแปรรูปผ้าทอโบราณให้กลายเป็นของที่ระลึกในรูปแบบต่างๆ

3.2) มีออกแบบตราสัญลักษณ์และสโลแกนชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

4) การส่งเสริมการตลาดชุมชนท่องเที่ยว

4.1) การประชาสัมพันธ์ที่จากการสื่อสังคมออนไลน์ และการจัดนิทรรศการของหน่วยงานรัฐและเอกชน

4.2) มีการจับคู่ธุรกิจ เพื่อเป็นการเกื้อหนุนในด้านต่างๆ อาทิเช่น วัตถุดิบ การแลกเปลี่ยนความรู้ด้านธุรกิจระหว่างกลุ่ม เป็นต้น

4.3) มีการจัดกิจกรรมแสดง/จำหน่ายสินค้าและบริการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี

จากวัฒนธรรมการทอผ้าที่สืบทอดมารุ่นแต่ละรุ่น จึงเป็นจุดเด่นของชุมชนบ้าน โนนกอกที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และมีการสอนให้แก่บุตรหลานของแต่ละครอบครัวให้ฝึกการทอผ้า จึงทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความสามารถในการทอผ้า และด้วยการผู้นำกลุ่มมีการกำหนดราคาในการขายที่สูงจึงเป็นแรงกระตุ้นอีกทางในการมีการทอผ้าในครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งชาวบ้านยังมีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เสนอแนะ ชี้แจง ปัญหาและแนวทางให้มีการแก้ไขในปัญหาในจุดต่างๆ อีกทั้งยังมีการส่งตัวแทนชาวบ้านให้มีการเข้าอบรมที่หน่วยงานของรัฐได้จัดขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้และเรียนรู้ถึงนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาชุมชน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา
บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน

จุดแข็ง (Strengths)

- 1) สมาชิกภายในชุมชนมีความรัก และสามัคคี เป็นครอบครัวเดียวกัน
- 2) สถานที่ของที่ตั้งชุมชนเป็นแหล่งวัตถุดิบและสมุนไพรในการทอผ้าที่มาจาก
ธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น บัวหลวง วัตถุดิบที่ให้สีธรรมชาติ เป็นต้น
- 3) ชุมชนมีภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มาช้านาน สืบทอดจากรุ่นสู่
รุ่น เช่น ลวดลายทอผ้า ความละเอียดในการทอผ้า เป็นต้น
- 4) มีเอกลักษณ์เด่นในลวดลายของผ้าทอที่มีการคิดค้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดการ
คัดลอกเลียนแบบ
- 5) มีการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มและพัฒนาอาชีพของประชาชน
ภายในชุมชน

จุดอ่อน (Weaknesses)

- 1) ในการทอผ้ามีระยะเวลาในการทอผ้าแต่ละผืนมีระยะเวลานาน
- 2) สถานะปัจจุบันทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ในชุมชนเดินทางไปทำงานที่ในเมืองและ
ต่างจังหวัดกันมากขึ้น
- 3) ฤดูกาลของวัตถุดิบในการนำมาผลิตผ้าทอ ส่งผลต่อการนำวัตถุดิบมาผลิต ทำ
ให้การทอผ้าล่าช้ามากขึ้น
- 4) กลุ่มสมาชิกทอผ้ามีจำนวนน้อยจึงทำให้มีผลผลิตน้อยไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการของผู้บริโภค จากความสามารถของชาวบ้านในพื้นที่ในการทอลวดลายทอผ้าที่แตกต่าง
กัน ทำให้จำนวนผ้าแต่ละลวดลายมีจำนวนน้อย

การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก

โอกาส (Opportunities)

- 1) รัฐบาลให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและฝึกอบรมด้านการ
พัฒนาช่องทางการจัดจำหน่าย และการจัดนิทรรศการในการโฆษณาผ้าทอ
- 2) รัฐบาลส่งเสริมการท่องเที่ยว และมีการประชาสัมพันธ์ไปยังสื่อต่างๆ เพื่อให้
บุคคลภายนอกได้รู้จักกับชุมชน หันมาสนใจผลิตภัณฑ์ผ้าทอยิ่งขึ้น
- 3) เมื่อเกิดการท่องเที่ยวและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ก่อให้เกิดให้คนในชุมชนมี
รายได้ สามารถประกอบอาชีพในชุมชนและดึงดูดให้เยาวชนที่อยู่ห่างไกลบ้าน กลับมาสร้างอาชีพ

รายได้ถิ่นฐานบ้านเกิดของตัวเอง ทำให้ครอบครัวพร้อมหน้าพร้อมตาและสภาพจิตใจของคนในชุมชนก็ดียิ่งขึ้น

4) เมื่อเกิดการท่องเที่ยวและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ก็จะได้รับ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน เช่น มีหน่วยงานที่มีความรู้เฉพาะทางเข้ามาทำการฝึกอบรมให้กับคนในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคมในชุมชน และสามารถประกอบอาชีพอื่นในช่วงฤดูกาลที่ไม่ค่อยนิยมท่องเที่ยว

อุปสรรค (Threats)

1) ขาดหน่วยงาน แหล่งวัตถุดิบเพิ่มเติม และเครือข่ายภายนอกที่จะเข้ามาสนับสนุนการทอผ้าของคนในชุมชน

2) วัตถุดิบในการทอผ้าที่เป็นมีเป็นฤดูกาล และมีช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวและช่วงฤดูกาลที่ไม่ค่อยนิยมท่องเที่ยว

3) สภาพชุมชนที่มีขนาดเล็ก จึงยากที่จะมีงบประมาณมาสนับสนุน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Goal factors)

ด้านการดำเนินงาน

1) นำเสนอผลิตภัณฑ์ผ้าทอที่มีคุณภาพ และหมั่นพัฒนาลวดลายผ้าทออยู่เสมอ เพื่อสร้างความแตกต่างและลวดลายใหม่เสมอ

2) การส่งตัวแทนจากชาวบ้านในการเข้าฝึกอบรมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการผลัดเปลี่ยนตัวแทนเพื่อการกระจายความรู้อย่างทั่วถึง

3) การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ผ้าทอ โบราณอย่างชัดเจน

4) รับฟังความคิดเห็นของผู้ซื้อ รวมถึงนักท่องเที่ยวเพื่อการปรับปรุงแก้ไข และรักษาลูกค้าเดิม รวมถึงการเพิ่มลูกค้าใหม่

ด้านการตลาด

1) สร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์และเส้นทางท่องเที่ยวราคาต่ำกว่าพื้นฐานของคุณภาพ

2) หาช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย โดยเฉพาะผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3) การส่งเสริมการตลาดและส่วนลดสำหรับลูกค้า

รูปที่ 4.1 ตรากลุ่มผ้าทอโบราณบ้านโนนกกอก
 ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน, 2561ข

ตั้งนั้นการวิเคราะห์ของการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในหมู่บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีนั้น ชาวบ้านภายในชุมชนมีความรัก สามัคคี มีเอกลักษณ์ในลวดลายทอผ้า และยังเป็นแหล่งวัตถุดิบจากธรรมชาติในการทอผ้า อีกทั้งผู้นำกลุ่มยังมีการส่งเสริม พัฒนา และต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าทออย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นโอกาสในปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนวัตวิถีโดยเน้นการจัดจำหน่ายผ้าทอที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน และทางหน่วยรัฐและเอกชนเข้ามาส่งเสริม พัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายและพัฒนากระบวนการผลิตและคิดค้นลวดลายใหม่ๆ แต่จากจุดอ่อนของการผลิตผ้าทอนั้น มีระยะเวลานานในการทอผ้าแต่ละผืน ซึ่งกว่าจะได้จัดจำหน่ายใช้เวลาาน รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน รวมถึงการที่เยาวชนรุ่นใหม่ออกไปทำงานต่างถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว อีกทั้งวัตถุดิบในการทำสีทอผ้ายังมีเป็นฤดูกาล และความเปลี่ยนแปลงของอากาศอาจทำให้สีที่ผลิตออกมานั้นแตกต่างกันออกไป ทำให้ราคาในผ้าทอนั้นลดลงได้ กลุ่มสมาชิกในการทอผ้ามีจำนวนน้อยและผลิตได้จำนวนน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ซื้อ ทางผู้นำกลุ่มจึงได้หาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และหมั่นพัฒนาลวดลายผ้าทออย่างสม่ำเสมอ สร้างความแตกต่างและป้องกันการลอกเลียนแบบผ้าทอ การส่งตัวแทนชาวบ้านเข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะความรู้ชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ และการรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านเพื่อหาจุดอ่อนหรือสิ่งที่จะต้องทำการปรับปรุง และการชี้แจงรายรับรายจ่ายของสหกรณ์ของกลุ่ม อีกทั้งยังหาแนวทางการประชาสัมพันธ์ผ้าทอไปยังช่องทางต่างๆ ทั้งการออกงานนิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ทางสังคมออนไลน์ ซึ่งถือเป็นการศึกษาผล

การปฏิบัติและนำมาพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชาวบ้านเกิดความเชื่อใจในผู้นำกลุ่ม และทางหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนา รวมถึงการยอมรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนร่วม

4.2 ผลการศึกษาการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในหมู่บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

โครงการไทยนิยม โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นสิ่งที่ต่อยอดมาจากแนวคิด "โครงการประชารัฐ" ในการแก้ปัญหาและพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างยั่งยืน ในทุก ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม รวมถึงความมั่นคง ซึ่งคงหัวใจของ ไทยนิยม ยั่งยืน จะเป็นการจัดสรรงบประมาณลงไปในแต่ละพื้นที่อย่างเท่าเทียม ตามความต้องการของประชาชน เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำในประเทศ พร้อมกับให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์คือ

- 1) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง กระตุ้นเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศให้มีความเข้มแข็ง
- 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาให้ พร้อมขาย สร้างรายได้มากขึ้น
- 3) เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว (กระแสน้ำ เมืองรอง ชุมชน) ให้มีความโดดเด่นมีความ พร้อมบนอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยวOTOP นวัตกรรม
- 4) เพื่อสร้างและพัฒนาบุคลากร ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ให้มีขีดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และนำมาต่อยอดการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเหมาะสม

มีการกำหนดเป้าหมายคือ ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดย เชื่อมโยงชุมชนท่องเที่ยวOTOP นวัตกรรมกับเส้นทางการท่องเที่ยว กระแสน้ำเมืองรอง และแอ่งท่องเที่ยว การพัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสร้างตลาดที่ชุมชน ดึงคนเข้าหมู่บ้าน ด้วยชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ให้เกิดการกระจายรายได้หมุนเวียนเพิ่มขึ้น (Local Economy) ด้วยเหตุนี้ จึงมีการตั้งกลุ่มคณะทำงานขึ้นมาใหม่ในชื่อ "คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน" เพื่อเข้าไปทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ ด้วยการลงไปรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในแต่ละพื้นที่จริงๆ ว่าต้องการอะไร แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้พ้นจากความยากจน

“...ทางจังหวัดได้รับนโยบายโครงการไทยนิยมยั่งยืน ที่ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้ และลดการย้ายถิ่นฐานในการหางานทำ แล้วได้ทำการสำรวจเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่ ทำการสำรวจ ศักยภาพของแต่ละชุมชน นำจุดเด่นของแต่ละชุมชนมาทำการต่อยอดในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ครอบครัวของประชาชนในพื้นที่ และวางแผนการดำเนินงานในโครงการประชารัฐ โดยให้กรมพัฒนาชุมชนเข้าไปพูดคุยกับผู้นำชุมชน ชาวบ้านในพื้นที่ การแนะนำให้มีการตลาดในการวัดดูศักยภาพในพื้นที่มาทำงานทดลองผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ” (วัฒนา พุฒิชชาติ, ผู้ว่าราชการจังหวัด อุดรธานี, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 ธันวาคม 2561)

จากการศึกษามาตรการเชิงนโยบายไทยนิยมยั่งยืนนั้นท่านวัฒนา พุฒิชชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เมื่อปีพ.ศ. 2561 ได้มีการเริ่มดำเนินโครงการโดยมอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในโครงการไทยนิยมยั่งยืนเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการนั้น โดยการแบ่งเป็น 4 ด้านคือ

1) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน โดยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง โดยการศึกษาถึงจุดเด่นภายในชุมชน ในส่วนของบ้าน โนนกอกนั้นจุดเด่นมาจากการทอผ้า โดยมีการคิดค้นสีย้อมของผ้าที่มาจากธรรมชาติ ซึ่งภายในพื้นที่มีหนองบัวแดง มีจำนวนบัวที่มาก และชาวบ้านได้นำบัวมาทำการปรุงอาหารแล้วเนื้อปลามีการเปลี่ยนสี จึงเกิดแนวคิดเอาบัวไปย้อมสีไหมแล้วนำมาประยุกต์ในการทำสีทอผ้า และยังนำสมุนไพรมานำมาทำ การย้อมผ้า ซึ่งสีบัวที่ได้มานั้นยังมีความแตกต่างจากอายุของบัวทำให้เกิดสีของเส้นด้ายทอผ้าที่แตกต่างกันไป และหลังจากที่ได้สีที่ต้องการแล้ว จึงได้มีการคิดลวดลายที่แตกต่าง และใหม่จากแหล่งทอผ้าที่อื่น เพื่อชูเป็นจุดเด่นของกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอก อีกทั้งยังสร้างมูลค่าให้แก่ผ้าทอให้มีมูลค่าที่สูงขึ้น

2) ด้านการพัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาให้พร้อมขาย สร้างรายได้มากขึ้น โดยการคิดค้นลายผ้าใหม่ นำมาผสมผสานกับลวดลายเก่าทำให้เกิดความแตกต่างแต่ยังคงพื้นฐานของลวดลายดั้งเดิม อีกทั้งยังมีการวางแผนในการโฆษณาผลิตภัณฑ์จากการสวมใส่ของผู้ใหญ่ในจังหวัด และการออกงาน OTOP ที่ทางหน่วยงานของรัฐได้จัดขึ้น

3) ด้านการเชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว (กระแสนัก เมืองรอง ชุมชน) ให้มีความโดดเด่นมีความพร้อมบนอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี การท่องเที่ยวในจังหวัด

อุดรธานีซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลายสถานที่ หมู่บ้าน โนนกอกถือไปทางผ่านไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทางกลุ่มทอผ้าจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และแผนการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ในการท่องเที่ยวของบ้าน โนนกอกซึ่งไม่ไกลจากตัวเมืองอุดรธานีมากนักเท่าไร

4) ด้านการสร้างและพัฒนาบุคลากร ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ให้มีขีดความสามารถในการคิดเชิงสร้างสรรค์ และนำมาต่อยอดการบริหารจัดการชุมชนได้อย่างเหมาะสม ทางกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอกนั้นมีผู้นำที่มีความสามารถในการออกแบบลวดลายผ้า อีกทั้งการวางแผนให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดูแลกลุ่มทอผ้า อีกทั้งยังวางแผนในการประชาสัมพันธ์ได้อย่างมีแบบแผน

หลังจากทางจังหวัดได้รับนโยบายโครงการไทยนิยมยั่งยืน ที่ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้ และลดการย้ายถิ่นฐานในการหางานทำ แล้วได้ทำการสำรวจเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่ ทำการสำรวจ ศึกษาวิถีของแต่ละชุมชน นำจุดเด่นของแต่ละชุมชนมาทำการต่อยอดในการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ครอบคลุมของประชาชนในพื้นที่ และวางแผนการดำเนินงานในโครงการประชารัฐ โดยให้กรมพัฒนาชุมชนเข้าไปพูดคุยกับผู้นำชุมชน ชาวบ้านในพื้นที่ การแนะนำให้มีการทดลองในการวัตถุดิบภายในพื้นที่มาทำงานทดลองผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ

ดังนั้นจึงสรุปโดยการแบ่งภาคส่วนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในแต่ละภาคส่วน และให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจและนโยบายรัฐบาลจากสภาพเศรษฐกิจที่เริ่มปรับตัวดีขึ้น ทำให้ผู้บริโภคมีการใช้จ่ายเงินมากขึ้นและตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือก็มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งมาจากการส่งเสริมของภาครัฐในการเพิ่มมูลค่าผ้าทอ และส่งเสริมการใช้ผ้าทอมือให้เพิ่มมากขึ้นและยังมีนโยบายการพัฒนาผ้าทอมือให้มีมาตรฐาน จึงทำให้ตลาด ผ้าทอมือเติบโตและเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น

2) สภาพแวดล้อมด้านสังคมและวัฒนธรรม สภาพสังคมในสภาวะปัจจุบัน มีการเริ่มรณรงค์ส่งเสริมความเป็นไทยโดยการเชิญชวน สนับสนุนสินค้าไทย ท่องเที่ยวไทย และส่งเสริมการใส่ผ้าไทยเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยสังเกตได้จากสถานการณ์ตาม หน้าสังคมออนไลน์ Facebook ได้มีการรวมกลุ่มกันของกลุ่มคนชื่นชอบผ้าทอมือ อาทิเช่น กลุ่มนุ่งซิ่นก็สวยได้ กลุ่มคน รักซิ่น กลุ่มเรา รักการนุ่งซิ่น กลุ่มปั่นกันสวย กลุ่มนิยมซิ่น กลุ่มคนรักผ้าไทย เป็นต้น จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลดีต่อการนุ่งผ้าทอเพิ่มมากขึ้น ทำให้มีคือนสนใจซื้อผ้าทอเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน และเป็นการส่งเสริมทำให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีงามและเป็นการส่งเสริมอาชีพคนท้องถิ่น ด้านสถานการณ์ปัจจุบันจึงทำให้มีผู้นิยมหันมาให้ความสนใจใช้ผ้าทอมือจากผ้าฝ้ายและผ้าไหมกันเพิ่มมากขึ้น โดยดูจากสถิติอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งรวมทั้งผ้าไหม และผ้าฝ้ายได้เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากผ้าฝ้ายมีลักษณะสวมใส่เย็น

สบาย ซักง่าย และสามารถนำมาแปรรูปได้หลายชนิด เช่น ผ้าปูโต๊ะ ผ้า màn ผ้าพันคอ เป็นต้น ส่วนผ้าไหมไทย จะมีความงาม แปลกตาซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผ้าไหมที่มีเส้นไหมที่เรียบ และมีลักษณะพิเศษ คือ มีมุมหักเหนในการสะท้อนแสงมากกว่าไหมต่างประเทศ และในการทอด้วยมือทำให้ผ้ามีเนื้อแน่นพอเหมาะเมื่อถูกแสงจะทำให้มองเห็นส่วนเว้าส่วนนูนได้ชัดเจนเป็นประกายให้สีมันสดใส มีชีวิตชีวา เมื่อนำมาตัดเป็นเสื้อผ้าสวยงาม มีราคา

3) สภาพแวดล้อมด้านการตลาดและภาคอุตสาหกรรม โครงสร้างทางการตลาดสินค้า ได้มีส่วนแบ่งทางการตลาดที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการลงทุนทำธุรกิจในกลุ่มสินค้านี้ค่อนข้างเติบโตได้ไฉฉวยในช่วงนี้เพราะมีปัจจัยเอื้อจากการส่งเสริมทั้งทางภาครัฐและจาก การส่งเสริมค่านิยมรักไทย ใช้ของไทย ซึ่งผู้ลงทุนรายใหม่มีทั้งผลิตเองและเป็นพ่อค้ามาค้าคนกลางขายราคาสูง หรือแตกต่างกันออกไป จึงต้องพัฒนาสินค้าซึ่งกลุ่มให้มีลักษณะโดดเด่นและได้มาตรฐานเพื่อที่จะส่งเสริมกลุ่มให้มีความมั่นคงในระยะยาว อีกทั้งปัจจุบันยังมีการเข้ามาของกลุ่มรายใหม่ในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ผลิตผ้าทอด้วยเครื่องทั้งผ้าพิมพ์ลายและผ้ายกดอก ซึ่งมีความคล้ายกับผ้าทอมากและมีความที่ถูกลงกว่า

4) อำนาจต่อรองของลูกค้าในตลาดของสินค้าผ้าทอมือนั้น มีการผลิตและจำหน่ายเป็นจำนวนมากทำให้ลูกค้าสามารถหาซื้อสินค้าได้ง่ายตามที่ตลาดทั่วไป ห้างสรรพสินค้าใหญ่ หรือทาง internet ทำให้ลูกค้าตัดสินใจโดยใช้ ราคาเป็นตัวตัดสินใจ ซึ่งส่วนใหญ่ลูกค้าก็มักจะตัดสินใจซื้อในห้างสะดวกซื้อ แต่สินค้าของกลุ่มเป็นสินค้า OTOP ซึ่งเป็นสินค้าที่มีการการันตีเรื่องคุณภาพ ซึ่งการจำหน่ายจะอยู่ที่แหล่งผลิตและในงานการแสดงผลสินค้า OTOP ซึ่งเป็นผู้ผลิตมาจำหน่ายเองส่วนใหญ่จึงทำให้ลูกค้ามีอำนาจในการต่อรองราคา

5) การแข่งขันการแข่งขันในตลาดผ้าทอมือมีการแข่งขันค่อนข้างสูง โดยเฉพาะคนไทยทั้งผู้หญิงและชายที่ เริ่มมีการตื่นตัวและให้ความสนใจ การอนุรักษ์ผ้าไทย อีกทั้งยังมีผู้ที่หาแหล่งผลิตเพื่อนำมาจำหน่ายเองเพิ่มขึ้น จากการวิเคราะห์เห็นว่าธุรกิจการผลิตผ้าทอมือ หมี - จิต มีความเป็นไปได้สูงที่สามารถแข่งขันได้ในสภาพการ แข่งขันที่รุนแรงได้เพราะ มีแนวโน้ม วิถีชีวิตของคนที่เปลี่ยนแปลงไปผู้คนเข้าหาและอนุรักษ์ผ้าไทย และสินค้า OTOP เป็นสินค้าที่รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง ซึ่งเห็นได้จากการที่ภาครัฐได้จัดให้มีกิจกรรมการจัด แสดงสินค้า OTOP มากขึ้น และหลายที่ทำให้มีฐานลูกค้าผ้าทอมือเพิ่มมากขึ้น กลุ่มทอผ้าโบราณบ้าน โนนกอกจึงต้องมั่นพัฒนาตัวเองและสินค้าให้โดดเด่นมีคุณค่าอยู่เสมอ เพื่อรักษารฐานลูกค้าที่ชื่นชอบในผลงานของกลุ่ม และรักษารฐานลูกค้าของกลุ่ม โดยการเข้าร่วมจำหน่ายสินค้าตามงานต่างๆที่จัดขึ้นเพื่อให้ลูกค้าจดจำ แบรินด์ ผ้าโบราณบ้าน โนนกอก ซึ่งเป็นสินค้า OTOP ระดับพรีเมียม

6) กำลังการผลิตของกลุ่ม (แยกตามผลิตภัณฑ์)

- 6.1) ผลិតภัณฑ์ ไหมขัด 200 ชิ้น / เดือน
- 6.2) ผลิตภัณฑ์ ฟ้ายขัด 200 ชิ้น / เดือน
- 6.3) ผลิตภัณฑ์ ไหมมัดหมี่ 100 ชิ้น / เดือน
- 6.4) ผลิตภัณฑ์ ฟ้ายมัดหมี่ 100 ชิ้น / เดือน
- 6.5) ผลิตภัณฑ์ ฟ้ายมัดหมี่สลับขัด 100 ชิ้น / เดือน

จากการศึกษาการปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวิถีบ้าน โนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในส่วนของบ้าน โนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี นั้นทางปลัดอำเภอ นายอำเภอ หน่วยงานพัฒนาชุมชนได้มีการกำหนดแนวทาง และกรอบการดำเนินงานให้แก่ส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีบ้าน โนนกอก โดยมีผู้นำชุมชนในการรับแนวทางเพื่อทำการปฏิบัติ ซึ่งทางกลุ่มได้รับการส่งเสริมในการส่งชาวบ้านเข้ารับบริการฝึกอบรม ซึ่งทางพัฒนาชุมชนได้กำหนดกรอบใหญ่ในการดำเนินงานแก่ชุมชน และกำหนดการในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาวบ้าน ในการแสดงสินค้าที่หน่วยงานราชการในการจัดระดับประเทศ รวมถึงการส่งประกวดผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับประเทศ

“...การที่ทางการได้มาแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนมาให้กับผม นั้น ผมคิดว่าตัวนโยบายได้แต่เสนอเงินทุนกู้ยืมให้แก่ชาวบ้าน สร้างภาระนี้ให้แก่ชาวบ้าน ทางผมจึงคิดว่าการดำเนินชีวิตจะต้องมีการให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการกู้ยืมเงิน ผมจึงได้ประชุมกับชาวบ้านและกรมพัฒนาชุมชน ในการพัฒนาผ้าทอของชาวบ้านมีเอกลักษณ์ การโฆษณาตัวผ้าทอโดยการจัดบูทโชว์สินค้า ตามงาน OTOP ที่ภาครัฐจัดขึ้น รวมถึงการส่งนางงามเข้าประกวดในเวลาต่างๆ โดยการนำการออกแบบและผ้าจากบ้าน โนนกอกนี้ไปทำชุดในการประกวด และการสวดใส่ของข้าราชการผู้ใหญ่ในจังหวัดถือเป็นการแสดงให้ถึงฝีมือของชาวบ้าน” (คุณอภิชาติ พลบัวไข, ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้าน โนนกอก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ธันวาคม 2561)

หลังจากนายอำเภอได้รับนโยบายโครงการยั่งยืนมาแล้วจึงได้มีการศึกษาพื้นที่ของบ้าน โนนกอกโดยให้กรมพัฒนาชุมชนเข้าไปศึกษาวิถีชีวิต และอาชีพ รายได้ของประชาชน ซึ่งหน่วยงานพบว่า กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่คือ กลุ่มผู้สูงอายุ และเยาวชน ส่วนกลุ่มคนวัยทำงานได้ออกไปทำงานต่างถิ่น ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุมีอาชีพคือการทำนา และหมดช่วงฤดูการทำนา จะมีเวลาในการทอผ้า ทางผู้ใหญ่บ้าน โนนกอก จึงได้จัดตั้งกลุ่มการทอผ้าขึ้นมา รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมา เพื่อเป็นแหล่งที่จะให้ชาวบ้านนำผ้ามาขาย และทำการศึกษาลวดลายผ้าต่าง เพื่อเพิ่มมูลค่าของผ้าทอ หลังจากที่บ้านชาวบ้านมีรายได้จากการทอผ้า จึงมีการสานต่อโดยคนกลุ่มวัยรุ่นที่มีเวลาว่างหลังจากการเรียน โดย

ทางกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอกจะรับซื้อผ้าทุกลาย ทุกสี โดยไม่ถือว่าลวดลายจะถูกต้องหรือสวยหรือไม่ แต่จะทำการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอยิ่งลวดลายสวย ใหม่จะมีราคาที่สูงขึ้น แต่ในระดับของการทอผ้าพื้นเบื้องต้นจะรับซื้อในราคารามาตรฐาน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้ชาวบ้าน

“...หลังจากเรารับนโยบายโครงการยั่งยืนมา เราได้มีการศึกษาพื้นที่ของบ้าน โนนกอกโดยให้กรมพัฒนาชุมชนเข้าไปศึกษาวิถีชีวิต และอาชีพ รายได้ของประชาชน ซึ่งหน่วยงานพบว่า กลุ่มคนที่อยู่ในพื้นที่คือ กลุ่มผู้สูงอายุ และเยาวชน ส่วนกลุ่มคนวัยทำงานได้ออกไปทำงานต่างถิ่น ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุมีอาชีพคือการทำนา และหมดช่วงฤดูการทำนา จะมีเวลาในการทอผ้า ทางผู้ใหญ่บ้าน โนนกอก จึงได้จัดตั้งกลุ่มการทอผ้าขึ้นมา รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมา เพื่อเป็นแหล่งที่จะให้ชาวบ้านนำผ้ามาขาย และทำการศึกษาลวดลายผ้าต่าง เพื่อเพิ่มมูลค่าของผ้าทอ หลังจากที่ชาวบ้านมีรายได้จากการทอผ้า จึงมีการสานต่อโดยคนกลุ่มวัยรุ่นที่มีเวลาว่างหลังจากการเรียน โดยทางกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอกจะรับซื้อผ้าทุกลาย ทุกสี โดยไม่ถือว่าลวดลายจะถูกต้องหรือสวยหรือไม่ แต่จะทำการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอยิ่งลวดลายสวย ใหม่จะมีราคาที่สูงขึ้น แต่ในระดับของการทอผ้าพื้นเบื้องต้นจะรับซื้อในราคารามาตรฐาน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้ชาวบ้าน” (วัชรินทร์ สุดลาวดี, นายอำเภอเมือง, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 ธันวาคม 2561)

รูปที่ 4.2 ผ้าทอลวดลายของกลุ่มทอผ้าโบราณ บ้าน โนนกอก, 10 ธันวาคม 2561

ที่มา: ผู้วิจัย

การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ไปปฏิบัติในหมู่บ้าน โนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี นั้น แต่ก่อนนั้นบ้านโนนกอกมีภูมิปัญญาดั้งเดิมคือการทอผ้าและทำหมอกจืด ได้จำหน่ายไปจาก สถานการณ์ของประเทศ จนเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสร็จประพาสบ้าน โนนกอก จึงทำให้ผู้นำชุมชนคิดถึงวิถีดั้งเดิมในการทอผ้าเพื่อถวายเป็นของที่ระลึกแก่พระองค์ท่าน และหลังจากนั้นได้มีการศึกษาและพัฒนาการทอผ้าอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการเป็นศูนย์ศึกษา เพื่อเปิดให้ผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การที่ทางการได้มาแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนมาให้กับผู้นำกลุ่มนั้น ผู้นำกลุ่มมีแนวความคิดที่ว่าตัวนโยบายได้แต่เสนอเงินทุนกู้ยืมให้แก่ชาวบ้าน สร้างภาระหนี้ให้แก่ชาวบ้าน ทางผู้นำกลุ่มจึงคิดว่าการดำเนินชีวิตจะต้องมีการให้ผลตอบแทนที่ดีกว่าการกู้ยืมเงิน จึงได้ประชุมกับชาวบ้านและกรมพัฒนาชุมชน ในการพัฒนาผ้าทอของชาวบ้านมีเอกลักษณ์ การโฆษณาตัวผ้าทอ โดยการจัดบูทโชว์สินค้า ตามงาน OTOP ที่ภาครัฐจัดขึ้น รวมถึงการส่งนางงามเข้าประกวดในเวลาต่างๆ โดยการนำการออกแบบและผ้าจากบ้าน โนนกอกนี้ไปทำชุดในการประกวด และการสวดใส่ของข้าราชการผู้ใหญ่ในจังหวัดถือเป็นการแสดงให้เห็นฝีมือของชาวบ้าน

“...เวลาที่ทางราชการแจ้งว่ามีการอบรมทางผู้นำ ได้ชี้แจงถึงการดำเนินงานและให้ชาวบ้านมีการเรียนรู้ถึงการปฏิบัติ และแนวทางการปฏิบัติของนโยบาย แต่ชาวบ้านส่วนมากจะเน้นการทอผ้าเป็นหลัก ทำให้บางที่ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจแต่ทางผู้นำกลุ่มจะทำการสอนและแนะแนวทางให้ชาวบ้านเข้าใจ” (ชาวบ้านกลุ่มทอผ้าโบราณบ้าน โนนกอก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 ธันวาคม 2561)

ชาวบ้านได้รับแนวทางของนโยบายไทยนิยมยั่งยืนจากกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน การจัดตั้งศูนย์ศึกษา การเรียนรู้การทอผ้า รวมถึงการวางแผนในการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดมา มีการให้ชาวบ้านมีส่วนในการออกความคิดเห็นในการประชุม การรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรม แล้วรายรับรายจ่ายของสหกรณ์บ้าน โนนกอก

เมื่อทางหน่วยงานมีการจัดอบรมทางผู้นำกลุ่ม ได้ชี้แจงถึงการดำเนินงานและให้ชาวบ้านมีการเรียนรู้ถึงการปฏิบัติ และแนวทางการปฏิบัติของนโยบาย แต่ชาวบ้านส่วนมากจะเน้นการทอผ้าเป็นหลัก ทำให้บางที่ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจแต่ทางผู้นำกลุ่มจะทำการสอนและแนะแนวทางให้ชาวบ้านเข้าใจ

การปฏิบัติตามนโยบายหรือแผนงานนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้าน โนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี นั้นทางกลุ่มทอผ้าโบราณบ้าน โนน

กอกนั้นได้ปฏิบัติตามแนวทางตามนโยบายกำหนดมา และมีการต่อยอดของนโยบายเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่ในการดำเนินงาน ทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน และการให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาคม

ดังนั้นการนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติภายในบ้าน โนนกอกนั้นถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยการวัดผลจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายมีความสอดคล้องกับผลที่ได้รับทั้งการพัฒนาตลาดผ้าที่ใหม่ขึ้น การนำวัสดุภายในพื้นที่มาทำให้เกิดรายได้ การชูจุดเด่นของพื้นที่ให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยว การเพิ่มความรู้ และดึงดูดการเรียนรู้ของชาวบ้านลดการออกไปทำงานต่างพื้นที่ และการย้ายถิ่นฐานของชาวบ้าน

4.3 ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีบ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของกลุ่มชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีบ้านโนนกอกนั้น ทางจังหวัดได้มีการนโยบายมาและได้กำหนดการฝึกอบรมให้แก่ผู้นำและชาวบ้าน และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การท่องเที่ยววัฒนธรรมบ้านโนนกอก มุ่งสู่ความเป็นเลิศทางธุรกิจท่องเที่ยววัฒนธรรม ที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่พร้อมสร้างรายได้ภายใต้ชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างความประทับใจให้ผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าทอ

โดยกำหนดเป้าหมายหลักคือการที่ลูกค้าได้ผ้าที่มีคุณภาพและเป็นเอกลักษณ์และยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมในเอกลักษณ์ของบ้านโนนกอกอย่างแท้จริง ดังนี้

- 1) สร้างความเข้าใจกับผู้เข้าร่วมโครงการเรื่องลักษณะขั้นตอนการผลิตผ้าทอโบราณ ซึ่งเป็นไปในลักษณะที่เป็นธรรมชาติบ้านโนนกอก โดยไม่แต่งเติมหรือปรุงแต่ง
- 2) อบรมการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ผู้เข้าร่วมโครงการเตรียมพร้อมในด้านความรู้ในสายงาน และเรียนรู้พัฒนาสายงานของตนเพื่อรองรับการผลิตสินค้า
- 4) เข้าร่วมอบรมจำลองสถานการณ์จริง เรียนรู้การประสานงานและการแก้ไขปัญหา
- 5) ร่วมกันจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน และการให้บริการ กำลังคนจากองค์กรภายนอก

จากการศึกษาส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีบ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยแบ่งการศึกษาเป็น 4 ประเด็น คือ

1) กระบวนการตัดสินใจของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินตามนโยบายท่องเที่ยวชนบทวิถีบ้านโนนคอก หลังจากที่หน่วยงานได้แนวทางการปฏิบัติมา ทางผู้นำกลุ่มได้ทำการศึกษาข้อมูลที่ได้มาแล้วจึงได้มีการเรียกประชุมสมาชิกกลุ่ม หลังจากการเรียกประชุมผู้นำกลุ่มได้ชี้แจงอธิบายรายละเอียดแก่สมาชิก และเสนอแนวทางการปฏิบัติงานแก่สมาชิก และรับฟังข้อเสนอจากผู้ร่วมประชุม รวมถึงการคัดเลือกสมาชิกเข้าฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดขึ้น โดยสมาชิกสามารถได้เข้าร่วมการอบรมในแต่ละครั้งที่แตกต่างกันไป แต่หลังจากนั้นจะมีการนำเสนอให้แก่สมาชิกให้ทราบถึงข้อมูล เนื้อหา และผลการอบรม

2) กระบวนการดำเนินงาน ผู้นำชุมชนได้มีการวางแผนในการดำเนินงานโดยการให้ชาวบ้านคัดเลือกตลาดขายผ้าในการทอ โดยตนเอง และหลังจากนั้นถ้าชาวบ้านคนไหนต้องการทอผ้าทางผู้นำจะมีให้ หรือแต่ละบ้านจะมีที่ทอผ้าอยู่แล้วเพราะเป็นของที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเยาวชนที่สนใจในการทอผ้าทางผู้นำได้รับซื้อผ้าทอไว้หมด เพราะเป็นฝักการทอผ้า รวมถึงการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เยาวชนให้มีความสนใจและสืบสานการทอผ้า

“...เรามีการประชุมให้ชาวบ้านเข้าร่วมการประชุมและแจ้งรายละเอียดหัวข้อในการประชุม การให้กำหนดตลาดทอผ้า ที่ชาวบ้านสามารถเลือกเองได้ว่าจะทำในแบบไหน และผมได้ให้ที่ทอผ้าแก่ชาวบ้าน จากสมัยก่อนที่ที่ทอผ้าชาวบ้านเก็บไว้ ตอนนี้น่ากลับมาทอผ้าใหม่ ใครไม่มีผมก็จะนำไปให้ และให้ลูกหลานภายในบ้านเอาเวลาว่างมาสร้างได้จากการทอผ้า โดยผมรับซื้อหมด ผ้าผืนไหนที่ลายไม่สวย หรือไม่สมบูรณ์ผมก็นำมาทำเป็นผ้าพันคอ หรือพวกกุ๊แจซึ่งสามารถจำหน่ายได้หมดทุกครั้งที่เกิด นอกจากรายได้จากการขายผ้าทอแล้วทางกลุ่มทอผ้าบ้านโนนคอก ยังมีการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่ม โดยหักเงินจากการขายผ้าทอร้อยละบาท และปลายปีมีการปันผล ถือเป็นทางเลือกในการเก็บเงินให้แก่ชาวบ้านอีกทาง หลังจากการดำเนินมาสักระยะเวลาเราจะมีการวัดผลจากการปฏิบัติงานและขายผ้าทอ ซึ่งจะทำให้เราหาทางต่อยอด หรือพัฒนาลายผ้า เพื่อเป็นสร้างทางเลือกให้แก่ผู้ซื้อ และคุณภาพที่ดี” (อภิชาติ พลบัวไข, ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนคอก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ธันวาคม 2561)

ได้จัดให้มีการประชุมให้ชาวบ้านเข้าร่วมการประชุมและแจ้งรายละเอียดหัวข้อในการประชุม การให้กำหนดตลาดทอผ้า ที่ชาวบ้านสามารถเลือกเองได้ว่าจะทำในแบบไหน และผู้นำกลุ่มผ้าทอได้ให้ที่ทอผ้าแก่ชาวบ้าน จากสมัยก่อนที่ที่ทอผ้าชาวบ้านเก็บไว้ ตอนนี้น่ากลับมาทอผ้าใหม่ ชาวบ้านบ้านโนนไม่มีที่ทอผ้า ทางผู้นำกลุ่มผ้าทอก็จะนำไปให้ยืม และให้ลูกหลานภายในบ้านเอา

เวลาว่างมาสร้างได้จากการทอผ้า โดยกลุ่มผ้าทอจะรับซื้อหมด ผ้าผืนไหนที่ลายไม่สวย หรือไม่สมบูรณ์ผมก็นำมาทำเป็นผ้าพันคอ หรือพวกกุ๊แจซึ่งสามารถจำหน่ายได้หมดทุกครั้งที่ผลิต นอกจากรายได้จากการขายผ้าทอแล้วทางกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอก ยังมีการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่ม โดยหักเงินจากการขายผ้าทอร้อยละบาท และปลายปีมีการปันผล ถือเป็นทางเลือกในการเก็บเงินให้แก่ชาวบ้านอีกทาง หลังจากการดำเนินมาสี่ระยะเราจะมีการวัดผลจากการปฏิบัติงานและขายผ้าทอ ซึ่งจะทำให้เราหาทางต่อยอด หรือพัฒนาลายผ้า เพื่อเป็นสร้างทางเลือกให้แก่ผู้ซื้อ และคุณภาพที่ดี

รูปที่ 4.3 กี่ทอผ้า

ที่มา: ผู้วิจัย

3) การแบ่งผลประโยชน์ ทางกลุ่มได้รับซื้อผ้าของชาวบ้านไว้ทุกชนิด ทุกลวดลาย ซึ่งจะเน้นการตั้งราคาต่ำ (เมื่อเทียบกับราคาตลาดของผ้าทั่วไป) แต่มีคุณภาพเกินราคาเพื่อดึงดูดลูกค้า และยังสร้างแรงจูงใจในการทอผ้าให้แก่สมาชิกกลุ่ม รวมถึงการจัดตั้งสหกรณ์ โดยกำหนดไว้ว่าหุ้นสหกรณ์หุ้นละ 200 บาท จำนวน 5,000 หุ้น รวมเป็นเงิน 1,000,000 บาท เงินหุ้นจากสมาชิกของกลุ่มหุ้นละ 200 บาท จำนวน 5,000 หุ้น และเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและจากหน่วยงานเอกชน ในส่วนของเงินปันผลในแต่ละปีมีการสรุปผลประกอบการของธุรกิจ เพื่อกำหนดต้นทุนและกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการซึ่งกำไรที่ได้จะแบ่งจ่ายเป็นเงินปันผลให้แก่หุ้นส่วน โดยการนำกำไรที่ได้จากการจำหน่ายสินค้ามาหารจำนวนหุ้นทั้งหมด และจ่ายคืนให้กับสมาชิก ซึ่งในภาคส่วนของรายได้แต่ละครัวเรือนมีปัจจัยที่แตกต่างกันจึงมีข้อจำกัดในการศึกษารายได้ของแต่ละครัวเรือน

4) การประเมินโครงการ วัดได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มซึ่งมูลค่าผ้าทอของกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาลวดลายและวัสดุคืบในการผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการ

ประเมินแผนการดำเนินการที่มีการประเมินจุดอ่อน และจุดด้อยของการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และสรุปผลงานส่งกับหน่วยงานที่เข้ามาดูแลจัดการ

“...ทางผู้นำใหญ่ได้เรียกประชุม แล้วให้พวกเราสามารถที่จะออกความเห็นได้ และยังส่งตัวแทนชาวบ้านไปอบรมที่ทางหน่วยงานจัดมา ซึ่งหลังจากการอบรมแล้วก็ทำการประชุมสรุปเนื้อหาการอบรมให้แก่ชาวบ้านได้เรียนรู้กัน และทางกลุ่มยังมีสหกรณ์โดยหักเปอร์เซ็นต์จากการขายผ้า และนำไปพัฒนา รวมถึงปันผลเมื่อถึงกำหนด” (ชาวบ้านกลุ่มทอผ้าบ้านโนนกกอก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 10 ธันวาคม 2561)

ตารางที่ 4.1 ราคาผ้าทอที่ทางกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนกกอกรับซื้อ

ชนิดของผ้า	ราคา (บาท)/ตารางเมตร
ผ้าฝ้าย	1500
ผ้าไหม	2000
ผ้ามัดหมี่ฝ้าย	2000
ผ้ามัดหมี่ไหม	2500
ผ้าจิดไหม	4500
ผ้าจิดฝ้าย	3000

ที่มา: กรมพัฒนาชุมชน, 2561 ข

5) ผู้นำกลุ่มทอผ้าได้จัดการประชุม โดยเรียกชาวบ้านเข้ามาประชุม โดยที่ชาวบ้านสามารถที่จะออกความเห็นได้ และยังส่งตัวแทนชาวบ้านไปอบรมที่ทางหน่วยงานจัดมา ซึ่งหลังจากการอบรมแล้วก็ทำการประชุม สรุปเนื้อหาการอบรมให้แก่ชาวบ้านได้เรียนรู้กัน และทางกลุ่มยังมีสหกรณ์โดยหักเปอร์เซ็นต์จากการขายผ้า และนำไปพัฒนา รวมถึงปันผลเมื่อถึงกำหนด

ทางผู้นำกลุ่มผ้าทอได้มีการให้ชาวบ้านได้มีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาช่วยในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้กำหนดให้ชาวบ้านสามารถได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การแบ่งผลประโยชน์ รวมถึงการประเมินโครงการ โดยชาวบ้านโนนกกอก ได้ดำเนินการตามกระบวนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีส่วนในการจัดการชุมชนท่องเที่ยว ทั้งการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ต่อผู้มาเยี่ยมชม ด้วยการต้อนรับและบริการด้วยความเต็มใจ และเหล่าสมาชิกยังได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผนดำเนินกิจกรรมและประเมินผลการ

ดำเนินงาน ซึ่งทำให้สมาชิกมีโอกาสในการสร้างได้จากการขายสินค้าและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดการอย่างเป็นระบบ

4.4 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววันวิถี

จากการศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววันวิถี บ้านโนนคอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธาณินั้น ได้รับนโยบายมาแต่ให้ชาวบ้านกู้ยืม ก่อให้หนี้สินให้ชาวบ้านโดยที่ชาวบ้านไม่มีการดำเนินงานให้เป็นหลักในการแก้ไขในตอนแรกนั้น หลังจากที่ผู้นำกลุ่มทอผ้าได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านจากผู้สูงอายุ ได้ทดลองทอผ้าแบบโบราณด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ จึงได้เริ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบภายในท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการตอบรับจากลูกค้า จึงมีความคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นเพื่อขยายงานทอผ้าให้มากขึ้น และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน

รูปที่ 4.4 คุณอภิชาติ พลบัวไข ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนคอก
ที่มา: ผู้วิจัย

“...ในตอนแรกที่ได้รับนโยบายมาแต่ให้ชาวบ้านกู้ยืม ก่อให้หนี้สินให้ชาวบ้านโดยที่ชาวบ้านไม่มีการดำเนินงานให้เป็นหลักในการแก้ไข ซึ่งหลังจากที่ผมได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับอาชีพดั้งเดิมของชาวบ้านจากผู้สูงอายุ ผมได้ทดลองทอผ้าแบบโบราณด้วยตนเองจนเกิดความชำนาญ จึงได้เริ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติท้องถิ่น อีกทั้งยังได้รับการตอบรับจาก

ลูกค้า จึงมีความคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นเพื่อขยายงานทอผ้าให้มากขึ้นและเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน"... (คุณอภิชาติ พลบัวใจ, ผู้นำกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนกกอก, การสื่อสารส่วนบุคคล, 12 ธันวาคม 2561)

ซึ่งทำให้เกิดการพิจารณาจุดประสงค์ของนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตที่ได้กำหนดจุดประสงค์ในการดำเนินการอย่างไร และขั้นตอนการดำเนินวิธีการที่ต้องทำตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยไม่เน้นการกู้ยืมโดยไม่มีผลการปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาในปัจจุบันพื้นฐานด้านต่างๆเช่น ความรู้ของชาวบ้าน การจัดตั้งสหกรณ์ประจำกลุ่ม เป็นต้น ที่เป็นการสิ่งจำเป็นในการดำเนินงาน

จากการศึกษาข้อเสนอแนะซึ่งปฏิบัติสำหรับชุมชนตามแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ชาวบ้านมีความต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ผ้าทอโบราณของกลุ่ม การจดสิทธิบัตรที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มเพื่อลดการคัดลอก ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูง ถึงแม้ว่าทางกลุ่มผ้าทอจะมีคุณภาพของผ้าทอที่ดีกว่าที่อื่น แต่ ณ ปัจจุบันเศรษฐกิจเป็นตัวตัดสินใจในการเลือกสินค้า ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบคู่แข่งในด้านราคา ซึ่งทางกลุ่มผ้าทอเน้นสิ่งที่ดีกว่าแล้วก็ตาม

ตลาดขายของผ้าทอถือเป็นจุดเด่นในการผลิต รวมถึงคุณภาพ แต่ในสภาวะที่การแข่งขันในแต่ละพื้นที่ที่สูงขึ้น ทำให้ตัวเลือกในการซื้อขายก็มากขึ้นด้วย การลดคู่แข่งด้วยการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนเองจึงสำคัญมาก ทุกวันนี้ทางกลุ่มในพัฒนาตลาดขายมาจากหลายผ้าทอตามวัฒนธรรมต่างๆ แต่ยังคงมีการคิดค้นตลาดขายใหม่ ยังมีการคัดลอกมากขึ้น อีกทั้งวัตถุประสงค์หลักของการทอผ้า คือ บัวหลวงที่มีเฉพาะฤดูกาล ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบคู่แข่งอื่น

4.5 ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน การท่องเที่ยววิถีชีวิตบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากการเก็บข้อมูลในส่วนของผู้กำหนดแผนการตามนโยบายไทยนิยมยั่งยืน การท่องเที่ยววิถีชีวิตบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี นั้นผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับแผนการนโยบายไทยนิยมยั่งยืนมาจากรัฐบาลท่านพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีที่มีความต้องการจะให้ชาวบ้านในพื้นที่ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดการเข้ามาทำงานในตัวเมือง เพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ท่านผู้ว่าจึงได้มอบหมายให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแล คือ กรมพัฒนาชุมชน ได้เข้าไปศึกษาจากสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ของชุมชนต่างๆ เพื่อให้เกิดการสานต่อในวัฒนธรรม

ประเพณี โดยนำสิ่งเหล่านี้มาเป็นจุดเด่นในการดำเนินนโยบาย ซึ่งทางการผู้นำกลุ่มคุณอภิชาติ พลบัวไข ได้ทำการศึกษาการทอผ้าในพื้นที่บ้านโนนกกอก จากแนวคิดของชาวบ้านที่นำถวายเป็นที่ระลึกถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 และพระราชินีนาถในพระองค์ได้เสร็จเยี่ยมเยือนบ้านโนนกกอก ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาการทอผ้าที่สูญหายไปจากหมู่บ้าน ก็ทอผ้าที่ชาวบ้านใช้ทอผ้าได้นำออกมาใช้ในการทอผ้าอีกครั้ง ซึ่งหลังจากนั้นทางกรมพัฒนาชุมชนได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาการทอผ้าให้เป็นสินค้า OTOP ประจำกลุ่ม โดยกำหนดแนวทางพัฒนาจากแนวคิดครอบครัว คือ การอยู่เป็นครอบครัว เป็นจุดให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน ถือเป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านโนนกกอกอีกอย่างหนึ่ง และจากการวางแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ผู้นำกลุ่มจึงต่อขอคิดวางแผนแนวการพัฒนาจุดเด่นของกลุ่มให้มีเอกลักษณ์มากขึ้น จากเดิมที่ผ้าทอจะมีลวดลายที่เหมือนกันแทบจะทุกจังหวัด ทำให้เกิดการพัฒนาลวดลายจากหมอนซิดและการเพิ่มจำนวนเส้นทอที่มากขึ้น ทำให้ลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่มีความละเอียดและสวยงามมากขึ้น และทางผู้ว่าราชการจังหวัดได้ช่วยเป็นกำลังสำคัญในการประชาสัมพันธ์

ในภาคส่วนของประชาชนในพื้นที่ จากการสร้างความเชื่อของภาครัฐและผู้นำที่กำหนดแผนการดำเนินการที่เด่นชัด และมีผลประโยชน์ที่สามารถได้รับจริง จึงมีความเชื่อมั่นในการดำเนินการปฏิบัติตามแผนงานที่กำหนดมา อีกทั้งยังชักชวนลูกหลาน หรือเยาวชนที่มีเวลาว่างจากการเรียนมาเรียนทอผ้าเพื่อสร้างรายได้ในยามว่าง และมีการสนับสนุนในก๊ทอผ้าที่ทางผู้นำจัดหา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแรงจูงใจและสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้นำ จากแนวคิดความเป็นครอบครัวนั้น เวลาที่มีการประชุมเกิดขึ้นจะสามารถที่เสนอความคิด และสร้างความแตกต่างในการนำเสนอขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่ม นอกจากการสร้างควมมีร่วมของประชาชนในชุมชนแล้ว ยังมีการจัดตั้งสหกรณ์ของกลุ่มเป็นหลักในประเมินรายรับรายจ่ายของการทอผ้า และยังมี การปันผลที่สามารถตรวจสอบได้ทุกคน หลังจากการขายที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นยัง

ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววนวัติ เป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) มีกรอบแนวคิด ด้านการสร้างความสามารถ ในการแข่งขัน ที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิต และมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน มีแนวทางเสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของภาคบริการ และพันธกิจกระทรวงมหาดไทย ข้อ 4. เสริมสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนภารกิจอำนาจหน้าที่ของ

กรมการพัฒนาชุมชน ในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่งเสริม และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน

ดังนั้นจากการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน การท่องเที่ยววิถี บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ถือว่าประสบความสำเร็จตามที่ดำเนินนโยบายไทยนิยมยั่งยืน กำหนด มีกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานให้แก่กลุ่มชาวบ้าน การสร้างแรงจูงใจในการสร้างความร่วมมือของชาวบ้าน มีการนำจุดแข็งของชุมชนบ้านโนนกกอกมาเป็นจุดเด่น ทั้งวิถีชีวิตของชาวบ้าน การที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม การแก้ไขปัญหาของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง สร้างโอกาสในการนำผ้าทอที่มีจิตคู่สายตาของนักท่องเที่ยว สร้างมูลค่าสินค้าให้สูงขึ้นลดปัญหาการกระจายตัวของประชาชนในพื้นที่สู่สังคมเมือง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำนโยบายไทยยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่บ้านโนนกกอก จังหวัดอุดรธานี” เป็นการวิจัยประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิเคราะห์รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสัมภาษณ์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หัวหน้าชุมชน รวมถึงชาวบ้านที่มีประสบการณ์ โดยทั้งหมดนี้จะมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแนวคิดและทฤษฎีซึ่งอาศัยหลักเหตุและผลรวมถึงเทคนิคที่จำเป็นสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ตรงกับความจริงและมีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 การอภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่บ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

จากวัฒนธรรมการทอผ้าที่สืบทอดมาตั้งแต่ละรุ่น จึงเป็นจุดเด่นของชุมชนบ้านโนนกกอกที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และมีการสอนให้แก่บุตรหลานของแต่ละครอบครัวให้ฝึกการทอผ้า จึงทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความสามารถในการทอผ้า และด้วยการผู้นำกลุ่มมีการกำหนดราคาในการขายที่สูงจึงเป็นแรงกระตุ้นอีกทางในการมีการทอผ้าในครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งชาวบ้านยังมีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เสนอแนะ ชี้แจง ปัญหาและแนวทางให้มีการแก้ไขในปัญหาในจุดต่างๆ อีกทั้งยังมีการส่งตัวแทนชาวบ้านให้มีการเข้าอบรมที่หน่วยงานของรัฐได้จัดขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้และเรียนรู้ถึงนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาชุมชน คือ

การศึกษาจากปัจจัยภายใน โดยการหาจุดแข็งเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ ความรักและสามัคคีของชาวบ้านภายในพื้นที่ จึงทำให้เกิดการร่วมกลุ่มพัฒนาอาชีพภายในชุมชน และสถานที่เป็นลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขา และแหล่งน้ำ ทำให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาที่

สืบต่อกันมา และทำให้เกิดการสานต่อเพื่อให้สามารถนำมาประกอบอาชีพในการหาเลี้ยง และในอีกด้านหนึ่งที่ทำให้เกิดจุดอ่อน คือ ระยะเวลาที่ทำการผลิตผ้าทอนั้นมีระยะเวลานาน อีกทั้งวัตถุดิบภายในพื้นที่มีตามฤดูกาล และกลุ่มสมาชิกในการทอผ้ามีจำนวนน้อยและผลิตได้จำนวนน้อย ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ซื้อ อีกทั้งการที่คนภายในหมู่บ้านมีการเดินทางไปทำงานในต่างถิ่น เพื่อนำเงินมาจุนเจือครอบครัว โดยละทิ้งภูมิปัญญาที่สืบทอด ซึ่งสามารถมาจากชาวบ้านขาดความรู้ทั้งในการดำเนินงาน อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจที่ชะงักงันไม่แน่นอนยังทำให้มีการชะลอในการซื้อและกำลังในการซื้อของผู้ซื้อน้อยลง และประเด็นสำคัญคือ การสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกที่จะมาช่วยให้ความรู้และร่วมกันพัฒนาชาวบ้าน แต่เมื่อทางหน่วยงานของจังหวัดทำการศึกษาและประเมินจากศักยภาพจึงได้ทำการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการผลิตผ้าทอ และการคิดค้นลวดลายใหม่ รวมถึงการประชาสัมพันธ์ ไปยังสื่อต่างๆ รวมถึงเมื่อก่อนการท่องเที่ยวทำให้มีการหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนเข้าไปสนับสนุน มีการให้ความรู้ชาวบ้าน ทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ชูจุดเด่นในการดำเนินภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ให้แก่ชาวบ้าน

5.1.2 สรุปผลการศึกษานำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในหมู่บ้านโนนกก อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี

ในส่วนของบ้านโนนกก อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี นั้นการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในหมู่บ้านโนนกก อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี นั้น แต่ก่อนนั้นบ้านโนนกกมีภูมิปัญญาดั้งเดิมคือการทำผ้าและทำหมอกจืด ได้จ้างหายไปจากสถานการณ์ของประเทศ จนเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้เสด็จประพาสบ้านโนนกก จึงทำให้ผู้นำชุมชนคิดถึงวิถีดั้งเดิมในการทำผ้าเพื่อถวายเป็นที่ระลึกแก่พระองค์ท่าน และหลังจากนั้น ได้มีการศึกษาและพัฒนาการทำผ้าอย่างต่อเนื่อง ร่วมกับการเป็นศูนย์ศึกษา เพื่อเปิดให้ผู้สนใจได้เข้ามาศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางปลัดอำเภอ นายอำเภอ หน่วยงานพัฒนาชุมชน ได้มีการกำหนดแนวทาง และกรอบการดำเนินงาน ให้แก่ส่งเสริมการท่องเที่ยว วัดวิถีบ้านโนนกก โดยมีผู้นำชุมชนในการรับแนวทางเพื่อทำการปฏิบัติ ซึ่งทางกลุ่มได้รับการส่งเสริมในการส่งชาวบ้านเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งทางพัฒนาชุมชนได้กำหนดกรอบใหญ่ในการดำเนินงานแก่ชุมชน และกำหนดการในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชาวบ้าน ในการแสดงสินค้าที่หน่วยงานราชการในการจัดระดับประเทศ รวมถึงการส่งประกวดผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับประเทศ ซึ่งทางกลุ่มทอผ้าโบราณบ้านโนนกกนั้นได้ปฏิบัติตามแนวทางตามนโยบายกำหนดมา และมีการต่อยอดของนโยบายเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์และพื้นที่ในการดำเนินงาน ทำให้เกิดความสามัคคีภายในชุมชน และการให้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน

การนโยบายไทยนิยมยั่งยืน ไปปฏิบัติภายในบ้าน โนนกอกนั้นถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยการวัดผลจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายมีความสอดคล้องกับผลที่ได้รับทั้งการพัฒนาตลาดขายผ้าที่ใหม่ขึ้น การนำวัสดุภายในพื้นที่มาทำให้เกิดรายได้ การจุดเด่นของพื้นที่ให้เกิดรายได้จากผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การเพิ่มความรู้ และดึงดูดการเรียนรู้ของชาวบ้านลดการออกไปทำงานต่างพื้นที่

5.1.3 สรุปผลการศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตบ้านโนนกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ประชาชนภายในพื้นที่หรือสมาชิกของกลุ่มทอผ้าโบราณบ้าน โนนกอก สามารถที่จะรวมดำเนินการตามกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่ม สามารถที่จะแสดงความคิดเห็นต่อแผนงาน รับฟังความเห็นและนำภูมิปัญญาของกลุ่มมาทำการปรับให้เข้ากับสถานการณ์ และสร้างมูลค่าให้เพิ่มมากขึ้น การแบ่งผลประโยชน์ที่ชัดเจน และการจัดตั้งสหกรณ์ของกลุ่มมีการชี้แจงรายได้ และการปันผลต่อสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

ทางผู้นำกลุ่มได้มีการให้ชาวบ้านได้มีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาช่วยในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้กำหนดให้ชาวบ้านสามารถได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การแบ่งผลประโยชน์ รวมถึงการประเมินโครงการ โดยชาวบ้านโนนกอก ได้ดำเนินการตามกระบวนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีส่วนในการจัดการชุมชนท่องเที่ยว ทั้งการแสดงออกถึงความเป็นมิตรต่อผู้มาเยี่ยมชม ด้วยการต้อนรับและบริการด้วยความเต็มใจ และเหล่าสมาชิกยังได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผนดำเนินกิจกรรมและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งทำให้สมาชิกมีโอกาสในการสร้างได้จากการขายสินค้าและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยการจัดการอย่างเป็นระบบ

5.1.4 สรุปผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนท่องเที่ยววนวิถี

พบว่าการศึกษาจุดประสงค์ของนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววนวิถีว่าได้กำหนดจุดประสงค์ในการดำเนินการอย่างไร และขั้นตอนการดำเนินงานวิธีการที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยไม่เน้นการกักขังโดยไม่มีผลการปฏิบัติ รวมถึงการพัฒนาในปัจจุบันพื้นฐานด้านต่างๆและพัฒนาความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอ โบราณ ที่เป็นการสิ่งจำเป็นในการดำเนินงาน และการคิดค้นตลาดของผ้าทอถือเป็นจุดเด่นในการผลิต รวมถึงคุณภาพ แต่ในสถานะที่การแข่งขันในแต่ละพื้นที่ที่สูงขึ้น ทำให้ตัวเลือกในการซื้อก็มากขึ้นด้วย การลดคู่แข่งด้วยการสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนเองจึงสำคัญมาก ทุกวันนี้ทางกลุ่มในพัฒนาตลาดมาจากตลาดผ้าทอ

ตามวัฒนธรรมต่างๆ แต่ยังคงมีการคิดค้นลวดลายใหม่ ยังมีการคัดลอกมากขึ้น อีกทั้งวัตถุประสงค์หลักของการทอผ้า คือ บัวหลวงที่มีเฉพาะฤดูกาล ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบคู่แข่งอื่น

5.2 การอภิปรายผลการวิจัย

มิติศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการศึกษาพบว่าจากวัฒนธรรมการทอผ้าที่สืบทอดมารุ่นแต่ละรุ่น จึงเป็นจุดเด่นของชุมชนบ้าน โนนกอกที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และมีการสอนให้แก่บุตรหลานของแต่ละครอบครัวให้ฝึกการทอผ้า จึงทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความสามารถในการทอผ้า และด้วยการผู้นำกลุ่มมีการกำหนดราคาในการขายที่สูงจึงเป็นแรงกระตุ้นอีกทางในการมีการทอผ้าในครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งชาวบ้านยังมีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เสนอแนะ ชี้แจง ปัญหาและแนวทางให้มีการแก้ไขในปัญหาในจุดต่างๆ อีกทั้งยังมีการส่งตัวแทนชาวบ้านให้มีการเข้าอบรมที่หน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้จัดขึ้น เพื่อให้ชาวบ้านได้รับรู้และเรียนรู้ถึงนโยบาย และแนวทางในการพัฒนาชุมชน คือ

การศึกษาจากปัจจัยภายใน โดยการหาจุดแข็งเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ คือ ความรักและสามัคคีของชาวบ้านภายในพื้นที่ จึงทำให้เกิดการร่วมกลุ่มพัฒนาอาชีพภายในชุมชน และสถานที่ที่เป็นลักษณะภูมิศาสตร์ที่เป็นภูเขา และแหล่งน้ำ ทำให้เกิดวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมา และทำให้เกิดการสานต่อเพื่อให้สามารถนำมาประกอบอาชีพในการหาเลี้ยง และในอีกด้านหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านผ้า คือ ระยะเวลาที่ทำการผลิตผ้าทอนั้นมีระยะเวลานาน อีกทั้งวัตถุประสงค์ภายในพื้นที่มีตามฤดูกาล และการขาดความรู้ในการประชาสัมพันธ์ของชาวบ้านในพื้นที่ อีกทั้งการที่คนภายในหมู่บ้านมีการเดินทางไปทำงานในต่างถิ่น เพื่อนำเงินมาจุนเจือครอบครัว โดยละทิ้งภูมิปัญญาที่สืบทอด ซึ่งสามารถมาจากชาวบ้านขาดความรู้ทั้งในการดำเนินงาน อีกทั้งสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวไม่แน่นอนยังทำให้ รวมถึงการท่องเที่ยวที่จะเน้นฤดูกาลทำให้เป็นตัวชี้จำนวนนักท่องเที่ยว และประเด็นสำคัญคือ การสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอกที่จะมาช่วยให้ความรู้และร่วมกันพัฒนาชาวบ้าน แต่เมื่อทางหน่วยงานของจังหวัดทำการศึกษาและประเมินจากศักยภาพจึงได้ทำการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคมนาคม และการท่องเที่ยวโดยการประชาสัมพันธ์ ไปยังสื่อต่างๆ รวมถึงเมื่อก่อนการท่องเที่ยวทำให้มีการหน่วยงานทั้งรัฐและเอกชนเข้าไปสนับสนุน มีการให้ความรู้ชาวบ้าน ทำให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จุดเด่นในการด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งเป็นแหล่งรายได้ให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งทางผู้วิจัยได้นำ SWOT มาทำการวิเคราะห์ และได้กำหนดประเด็นย่อย คือ

ประเด็นย่อยที่ 1 จุดแข็งของชุมชนบ้าน โนนกอก จังหวัดอุดรธานี หมายถึง ข้อดี จุดเด่น ของสถานที่ทำการศึกษา ผู้นำกลุ่มทอผ้าบ้าน โนนกอกได้กล่าวถึงชุมชนบ้าน โนนกอกมีจำนวน ประชากรค่อนข้างน้อยทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีการพูดคุยกันอย่างใกล้ชิด เป็นเหตุที่ ก่อให้เกิดความสามัคคีของชาวบ้าน สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน และแหล่งวัตถุดิบ ในการผลิตผ้าทอลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการปลูกวัตถุดิบในทอผ้า และยังเป็นแหล่งชุมชนการ ทอผ้าที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนการรวมตัวของกลุ่มในการพัฒนาอาชีพ ของคนภายในชุมชน ถือเป็นที่แข็งที่สามารถนำมาเป็นแก่นหลักในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการหา วิธีการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ประเด็นที่ 2 จุดอ่อนของชุมชนบ้าน โนนกอก จังหวัดอุดรธานี หมายถึง จุดอ่อนของ สถานที่ที่ทำการวิเคราะห์ คือ ระยะเวลาในการทอผ้าแต่ละผืนมีระยะเวลาที่นาน ฤดูกาลของวัตถุดิบที่ แตกต่างไปทำให้สีของวัตถุดิบไม่คงที่ กลุ่มสมาชิกในการทอผ้ามีจำนวนน้อยและผลิตได้จำนวน น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับ Smith (2008) ได้ทำวิจัยเรื่อง การ สำรวจผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ของ การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในกรีซ ผู้วิจัยได้ศึกษา ผลกระทบจากการดำเนินกิจการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งต่อสิ่งแวดล้อม และ กำลังการผลิตที่ค่อนข้างน้อยเป็นทุนเดิม เนื่องจากผลิตภัณฑ์ผ้าทอบ้าน โนนกอกเป็นสิ่งที่ต้องการ วัตถุดิบจากธรรมชาติมาเป็นต้นทุนในการดำเนินการผลิต และกระบวนการผลิตที่ค่อนข้างช้าส่งผล ให้เกิดแรงกดดันต่อชาวบ้านผู้ทำการผลิต รวมถึงการที่วัตถุดิบเป็นของธรรมชาติที่มีตามฤดูกาล ส่งผลให้ชาวบ้านต้องกระจายตัวกันหาวัตถุดิบ จึงทำให้เพิ่มระยะเวลาในการหาวัตถุดิบมากขึ้น ในขณะที่ความต้องการของลูกค้ามีมากขึ้น มีการเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อศึกษาขั้นตอนทำการทอผ้าบ้าน โนนมากขึ้น จึงทำให้ผู้นำกลุ่มมีการกลยุทธ์และกระบวนการที่เป็นระบบขั้นตอนเพื่อดำเนินการ แก้ปัญหา รวมถึงการแก้ปัญหาในขั้นตอนการผลิตที่สนองต่อความต้องการของผู้ซื้อที่มีจำนวนมาก ขึ้น มีการเข้าถึงชาวบ้านสอบถามถึงปัญหา รวมถึงการจัดการฝึกอบรมให้แก่เยาวชนรุ่นใหม่ให้ สนใจในการทอผ้า เพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชน

ประเด็นย่อยที่ 3 โอกาสในการพัฒนา โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมบ้าน โนนกอก จังหวัดอุดรธานี หมายถึง ช่องทางหรือแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้มีการต่อยอดหรือ เพิ่มเดิมจากสิ่งที่มีอยู่ให้มีคุณค่าหรือเพิ่มคุณค่ามากยิ่งขึ้น ไป คือ รัฐบาลให้การสนับสนุนในการ พัฒนาการ และฝึกอบรมด้านการประชาสัมพันธ์ การทอผ้า และช่องทางการจัดจำหน่าย ส่งเสริมการ ท่องเที่ยวภายในจังหวัด ทำให้เกิดการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอแก่ผู้มาท่องเที่ยวภายในจังหวัด

ซึ่งสอดคล้องกับกรณี สระบัว (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนชุมชนของ องค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีการศึกษา การร่วมมือในภาคประชาชน ชาวบ้าน กลุ่มผู้ผลิตเพื่อทำแผนการในการหาแนวทางการจัดการ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน การรับฟังความเห็นของชาวบ้านเพื่อนำมาศึกษาถึงปัญหาและผลจากการ ดำเนินงาน และนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แบบสมดุลไม่ทำร้ายธรรมชาติและ วิถีชีวิตของชุมชน

ประเด็นที่ 4 อุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์บ้านโนนกกอก จังหวัด อุรธานี หมายถึง ระหว่างการดำเนินตามแบบแผนเกิดปัญหาหรือมีสิ่งที่ไม่สามารถดำเนินการต่อได้ แล้วทำการศึกษาเพื่อทำการแก้ไขหรือหาแนวทางในการประยุกต์ให้เกิดความยอมรับในข้อนั้นๆ ได้ หลังที่ได้ คือ เศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้กำลังของผู้ซื้อน้อยลง วัตถุประสงค์ที่มีตามฤดูกาล รวมถึงการขาด เครื่องอำนวยความสะดวกเข้ามาสนับสนุนในการท่องเที่ยวของคนในชุมชน

นำประเด็นทั้ง 4 มาทำการวิเคราะห์ในการศึกษาศักยภาพในการนำนโยบายมาปฏิบัติ ดังนี้ ชาวบ้านภายในชุมชนมีความรัก สามัคคี มีเอกลักษณ์ในลวดลายทอผ้า และยังเป็นแหล่งวัตถุดิบ จากธรรมชาติในการทอผ้า อีกทั้งผู้นำกลุ่มยังมีการส่งเสริม พัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าทอ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นโอกาสในปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์โดยเน้นการจัด จำหน่ายผ้าทอที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน และทางหน่วยงานรัฐและเอกชน เข้ามาส่งเสริม พัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มช่องทางในการจัดจำหน่ายและพัฒนาขบวนการผลิต และคิดค้นลวดลายใหม่ๆ แต่จากจุดอ่อนของการผลิตผ้าทอนั้นมีระยะเวลานานในการทอผ้าแต่ละ ผืน ซึ่งกว่าจะได้จัดจำหน่ายใช้เวลานาน รวมถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐาน รวมถึงการที่เยาวชนรุ่นใหม่ออกไปทำงานต่างถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว อีกทั้งวัตถุดิบใน การทำสีทอผ้าที่มีเป็นฤดูกาล และความเปลี่ยนแปลงของอากาศอาจทำให้สีที่ผลิตออกมานั้น แตกต่างกันไป ทำให้ราคาในผ้าทอนั้นลดลงได้ ชาวบ้านที่ทอผ้าส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม ผู้สูงอายุทำให้ขาดความรู้การประชาสัมพันธ์ ทางผู้นำกลุ่มจึงได้หาแนวทางการพัฒนาการ ดำเนินงาน โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ และหมั่นพัฒนาลวดลายผ้าทออย่างสม่ำเสมอ สร้างความแตกต่างและป้องกันการลอกเลียนแบบผ้าทอ การส่งตัวแทนชาวบ้านเข้าฝึกอบรมเพื่อ พัฒนาทักษะความรู้ชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ และการรับฟังความคิดเห็นจากชาวบ้านเพื่อหา จุดอ่อนหรือสิ่งที่จะต้องทำการปรับปรุง และการชี้แจงรายรับรายจ่ายของสหกรณ์ของกลุ่ม อีกทั้งยัง หาแนวทางการประชาสัมพันธ์ผ้าทอไปยังช่องทางต่างๆ ทั้งการออกงานนิทรรศการ การประชา

สัมพันธภาพทางสังคมออนไลน์ ซึ่งถือเป็นการศึกษาผลการปฏิบัติและนำมาพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ชาวบ้านเกิดความเชื่อใจในผู้นำกลุ่ม และทางหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนา รวมถึงการยอมรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนร่วม

มติกรณนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นของการนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติ ผลสรุปคือกรณนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติภายในบ้านโนนคอกนั้นถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยการวัดผลจากการบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายใน 4 ด้านคือ

1) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน มีนำหลัก SWOT มาใช้ในการหาจุดแข็งมาศึกษาและพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ที่เป็นจุดขายอย่างเด่นชัด อาทิเช่น การนำบัวแดงมาเป็นตัวหลักในการข้อมลิ ซึ่งลิแต่ละคูของบัวจะแตกต่างกัน ทำให้เวลาข้อมฝ้าจะเกิดลิที่แตกต่างกัน เป็นสิ่งที่ผู้นำกลุ่มฝ้าทอได้ทำมาศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น จุดอ่อน ระยะเวลาในการทอฝ้าที่นาน ทั้งจากการทอมือ และวัตถุดิบที่มาตามฤดูกาลทำให้เกิดความล่าช้าในการผลิตฝ้าทอ เป็นต้น โอกาส จากรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินงาน และพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งงบประมาณสนับสนุน การส่งเสริมการท่องเที่ยวและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของชุมชน ล้วนเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของชุมชน อุปสรรค มีทั้งฤดูกาลของวัตถุดิบในการทอฝ้า และการท่องเที่ยว เป็นต้น และเมื่อนำสิ่งเหล่านี้มารวมประมวลผลกันทำให้เกิดแนวทางในการแก้ไข และพัฒนาปรับปรุงเศรษฐกิจของชุมชน

2) ด้านการพัฒนาคูณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนาให้พร้อมขาย ผู้นำชุมชนได้มีการพัฒนาตลาดขายใหม่อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดความต่อเนื่องในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP และมีการนำฝ้าไปทำการโฆษณาตามสื่อต่างๆ

3) ด้านการเชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว บ้านโนนคอกเป็นชุมชนขนาดเล็ก จึงเป็นทางผ่านไปสู่มืองหลักต่างๆ ทางผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มทอฝ้าจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ฝ้าทอบ้านโนนคอก ให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นแหล่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาขบวนการและขั้นตอนวิธีในการทอฝ้าตั้งแต่ต้นจนจบ

4) ด้านการสร้างและพัฒนาบุคลากร ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ผู้นำกลุ่มทอฝ้าบ้านโนนได้มีการประชุม และฝึกอบรมตลาดขายใหม่แก่กลุ่มชาวบ้านที่ทอฝ้า และสอนให้เยาวชนรุ่นใหม่เรียนรู้ในการทอฝ้า เพื่อเป็นอาชีพเสริมยามว่างจากการเรียนหรือการทำงาน และยังมี การส่งตัวแทนชาวบ้านไปฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินงานตามนโยบายไทยนิยมยั่งยืน โดยมีการกำหนดหลักวัตถุประสงค์อย่างแน่ชัด เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ชุมชน ไปดำเนินการ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) นี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด และเป็นการอธิบายให้เห็นถึงนโยบายสาธารณะที่มาจากกรอบความคิดเชิงฐานคติเป็นระบบที่คำนึงถึงระบบของสิ่งมีชีวิต ซึ่งจะต้องทำงานอย่างเป็นระบบ โดยมีปฏิริยาสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่างๆ โดยการนำความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบชุมชน ทำให้เกิดปัจจัยนำเข้าที่ทำให้เกิดประเพณีการทอผ้าที่มีลวดลายจากวัตถุดิบธรรมชาติ คือการปัจจัยที่ออกมาจากการเกี่ยวพันระหว่างธรรมชาติกับชาวบ้านในชุมชน ยึดถือเป็นวิถีชีวิตในชุมชน มีการพยายามในการสืบทอด และพัฒนาให้มีความยั่งยืนอย่างสม่ำเสมอ

ผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มทอผ้า รวมถึงหน่วยงานราชการ ได้มีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเน้นเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ ซึ่งมีผลทำให้แนวความคิดให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชาวบ้านชนบทโดยการอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นระยะเวลาสั้นๆ แนวความคิดยังสอดคล้องกับ Richards (2010) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่าง สร้างสรรค์พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นรูปแบบใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ถือเป็น การศึกษาและสัมผัสวิถีชุมชนชนบท จากบุคคลเมืองที่เข้ามาท่องเที่ยว

เมื่อเกิดแนวความคิดในการกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และศึกษาวิถีชีวิตท้องถิ่นให้ชาวบ้านในชุมชนมีการปรับตัวเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ มีการรับรู้ถึงตัวแปรที่ทำให้เกิดการพัฒนาจากการถ่ายทอดความรู้จากนักท่องเที่ยวที่แวะเวียนมาเที่ยว ก่อให้เกิดการมุ่งมั่นที่ภาคการณ้ผลที่เกิดต่อชุมชนหลังจากมีการท่องเที่ยวในชุมชนเกิดขึ้น ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาแบบสังคมยั่งยืน มีการประเมินคุณภาพชีวิตของชาวบ้าน โดยกำหนดวิธีการท่องเที่ยวและศึกษาผลกระทบอย่างต่อเนื่องทั้งบุคคลภายนอก ภายใ ใน รวมถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ

มิตีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนวัตกรรมวิถีบ้าน โนนกอก จังหวัด อุรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยนำแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1981) มาเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปได้ว่าทางผู้นำกลุ่มได้มีการให้ชาวบ้านได้มีการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาช่วยในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มที่ได้กำหนดให้ชาวบ้านสามารถได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีการให้ชาวบ้านเสนอแนะวิธีการ แนวทางต่างๆ แล้วจึงมีการถามความเห็นที่สอดคล้องกันไปในแนวทางเดียวกัน การดำเนินงานโดยมีการกำหนดหน้าที่ของบุคคลในชุมชนตามความถนัดของบุคคลนั้น การแบ่งผลประโยชน์จากการขายผลิตภัณฑ์ และการท่องเที่ยวในชุมชน รวมถึงการประเมิน

โครงการ โดยชาวบ้านโนนกกอก ได้ดำเนินการตามกระบวนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีส่วนในการจัดการชุมชนท่องเที่ยว ทั้งการแสดงออกถึงความเป็นมิตรต่อผู้มาเยี่ยมชม ด้วยการต้อนรับและบริการด้วยความเต็มใจ และเหล่าสมาชิกยังได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผนดำเนินกิจกรรม และประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งทำให้สมาชิกมีโอกาสในการสร้างได้จากการขายสินค้าและให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยการจัดการอย่างเป็นระบบ ผลจากการดำเนินงานให้ชาวบ้านในชุมชนเกิดความเห็นชั้นตอนต่างๆ และการลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดความชอบหรือความสามารถที่จะสานต่อให้เกิดการพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลที่ดี ซึ่งถือเป็นการคาดหวังของผู้เข้าร่วมในการปฏิบัติงานที่ต้องการจะได้รับทั้งผลตอบแทนทั้งในรูปแบบของความสุขและรายได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐควรมีการปรับปรุง กฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติให้มีความชัดเจน เข้มงวดมากขึ้น และประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดตั้งการประชุมชี้แจงถึงระเบียบข้อบังคับต่างให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันยังมีประชาชนบางส่วนยังไม่ทราบถึงกฎระเบียบที่ภาครัฐได้กำหนดไว้ หรือการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง
- 2) ภาครัฐควรศึกษาภาพรวมของผลิตภัณฑ์ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว และสร้างความแตกต่างจากแหล่งอื่น
- 3) ภาครัฐควรสร้างเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อเข้ามาสนับสนุนให้ชาวบ้านรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวและขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบ รวมถึงการสร้างมูลค่าและความแตกต่างของผ้าทอ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) ภาครัฐควรเน้นไปที่การแก้ปัญหาที่ตรงจุดเนื่องจากปัจจุบันยังเน้นที่การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ เช่น รายได้ของประชาชนภายในพื้นที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ การสร้างมูลค่าของผ้าทอ
- 2) ภาครัฐควรเพิ่มจำนวนครั้งในการจัดอบรมส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อที่ประชาชนได้ตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิด และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภายในท้องถิ่น

3) ภาครัฐควรเน้นให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันจัดการเรื่องต่างๆกันเอง โดยทางภาครัฐ จะทำหน้าที่เพียงสนับสนุนเท่านั้น เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันนั้นถูกเลือกโดยประชาชน ทำให้เกิดความไว้วางใจมากกว่าที่จะให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปควบคุมดูแล

4) ภาครัฐควรเพิ่มงบประมาณในการดูแลในเรื่องคมนาคม เพื่อเป็นกระตุ้นการ เดินทางของนักท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่เป็นทางผ่านไปสู่แหล่งท่องเที่ยวหลัก

6) ภาครัฐควรปรึกษาหารือกับบริษัทเอกชน เนื่องจากผ้าทอเป็นรายได้รองจากการ ทำนาข้าวของชาวบ้านในช่วงฤดูกาลไม่ได้ทำนา โดยที่หน่วยงานเอกชนเข้าไปสนับสนุน พร้อมรับ ซื่อ จะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการสร้างผลิตภัณฑ์แก่ชาวบ้าน

5.3.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาปัจจัย แนวทาง และผลกระทบจากการดำเนินงานของนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน

2) ศึกษาแนวทางแก้ไขและพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานรูปแบบกระบวนการรับรู้ ข่าวสารของประชาชน จากการประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆของภาครัฐ เพื่อนำผลการศึกษามา วิเคราะห์รูปแบบการรับรู้ข่าวสารที่ดีที่สุดของประชาชน

3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง กับประชาชน เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ถึงแนวโน้มที่ประชาชนจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ หยกอำนาจชัย.(2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่รำพึง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- กรมพัฒนาชุมชน. (2561ก). *คู่มือบริหาร โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมพัฒนาชุมชน. (2561ข). *แผนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านโนนกกอก*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัด. (2561). *แผนพัฒนาจังหวัดอุดรธานี*. อุดรธานี: สำนักงานจังหวัดอุดรธานี.
- กระทรวงมหาดไทย.(2560). *คู่มือ ไทยนิยมยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กล้า ทองขาว. (2548). *การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ: แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช: นนทบุรี.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.(2018). *ท่องเที่ยวไทย*. สืบค้นจาก <http://thai.tourismthailand.org> .
- จินตนา สุขจรรย์. (2549). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ณัญญาณี บุญทองคำ. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าพล อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทศพร สิริสัมพันธ์. (2546). *เทคนิควิธี การวิเคราะห์นโยบาย* (พิมพ์ครั้งที่6): กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดวงพร แสงทอง .(2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี* (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, กรุงเทพฯ
- ดร.ชนิ สระบัว (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลชะแมบ อำเภอลำดวนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*(Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแช่ช้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาศ. (2551). การบริหารสังคมศาสตร์แห่งศตวรรษเพื่อสังคมไทยและสังคมโลก. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- ศุภชัย ยาวะประภาส. (2548). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณ วลัยวานิช. (2539). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภูมิศาสตร์คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบบริการสาธารณสุข. ขอนแก่น: ศิริภักษ์ ออฟเซ็ท.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2547). นโยบายสาธารณะ แนวคิด กระบวนการและการวิเคราะห์. เชียงใหม่ : คณะนิเทศการพิมพ์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บั๊กพอย์ท์.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ (Unpublished Master's thesis). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมบัติ ช่างชัยวงศ์. (2544). นโยบายสาธารณะ: แนวคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมเกียรติ วงศ์เสริมทรัพย์. (2550). ผลกระทบของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐที่มีต่อ วิถีชีวิตของผู้คน ในชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- สุรสิทธิ์ วชิรขจร. (2549). นโยบายสาธารณะเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัท ธเนศวร (1999). กรุงเทพฯ: พรินติ้ง จำกัด
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง (Unpublished Master's thesis). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการ สนับสนุน การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี* (Unpublished Master's thesis). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 32.(2561).*การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามนโยบายไทยนิยมยั่งยืน*. สืบค้นจาก <http://mdu32.rtarf.mi.th/>.
- หน่วยงานพัฒนาจังหวัดอุดรธานี. (2561). *งานพัฒนาจังหวัดอุดรธานี*. อุดรธานี:สำนักงานปลัด จังหวัด.
- อรนุช ศิลป์มณีพันธ์.(2547). *ลักษณะชายฝั่งทะเลที่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยว บริเวณชายฝั่งทะเล ประเทศไทย* (Unpublished Master's thesis).มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,มหาสารคาม.
- อकिन รพีพัฒน์. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา นโยบายสาธารณสุข.
- Anderson, J. E. (1994). *Public Policy -Making : Introduction* (2nd ed). New York: Houghton Mifflin Company.
- Aspinall, A.J. (2006). *Communities in change: Social sustainability and tourism development* (Master's thesis, University of Waterloo) Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/254822432>.
- Bennett, N. (2009). *Conservation, community benefit, capacity building and the social economy : A case study of Lutsel K'e and the proposed national park*, Retrieved from <https://dspace.library.uvic.ca/handle/1828/5433>.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*. 21(1),97-116.
- Burkart, A.J., & Medlik, S. (1985). *Tourism : Past, Present and Future*. New York : Harper & Row.
- Cohen , J. M.,& Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for InternationalStudies, Cornell University United Nations.
- Cooper, F. J., and others. (2005). *Tourism: Principles and Practice*(3rd ed).Harlow: Pearson Education Ltd.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Dye, T. R. (1984). *Understanding Public Policy* (5th ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Easton, D. (1953). *The political System : An Inquiry in to the state of Political Science*. New York : Alfred a. Knopf.
- Evans, P. (1995). *Embedded Autonomy: State and Industrial Transformation*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Friedrich, C. J.(1963). *Constitutional Government*. New York: McGraw-Hill.
- Huntington, S.P., & Nelson, S.M. (1975). *No easy choice: political participation in developing countries*. New York: Harvard University Press.
- Putti, J.M. (1987). *Work values and organizational commitment: A study in the Asian context*. New York : Alfred a Princeton university.
- Quade, E. S. (1982). *Analysis for Public Decisions* (2nd ed). New York: Elsevier Science.
- Richards, G. (2010). *Cultural Tourism Research Methods First Edition*. England: Cabi.
- Robinson, P. M. (1988). *Psychology : Principle and Practice*. New York : Thieme.
- Smith, A. (2008). *Exploring the socioeconomic effects of mass and sustainable tourism in Greece*. Northcentral University.
- United Nations. (1981). *Yearbook of International Trade Statistics*. United Nations: UN Press.
- Van Meter, D.S. & Van Horn, C.E.(1994). *The Policy Implementation Process: A Conceptual Framework*. *Administration and Society*, 6(4), 447.
- Walker, J.L. (1983). *The Origins and Maintenance of Interest Groups in America*. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/1958924?seq=1>.
- World Tourism Organization. (1998). *From Davos to Copenhagen and beyond: advancing tourism's response to climate change*. Madrid: United Nations World Tourism Organization.
- Xianghong, F. (2008). *Economic and socio-cultural impacts of tourism development in Fenghuang County, China* (Master's thesis). Retrieved from <http://www.dissertations.wsu.edu/>

ภาคผนวก

หลักการและเหตุผล

รัฐบาลปัจจุบัน มีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำของสังคม มุ่งเน้นสร้างรายได้ ความเจริญ และความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ โดยให้ภาคเอกชนและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการร่วมกับภาครัฐ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product : OTOP) ที่เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งมีคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (กอ.นตผ.) เป็นผู้ขับเคลื่อนและกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการส่งเสริมการดำเนินงาน OTOP จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลา ๑๖ ปี โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ สนับสนุนส่งเสริม ยกกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดที่หลากหลายเพื่อให้ขายได้ มุ่งปรับตัวสู่การค้าแบบสากล

ที่ผ่านมา ผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่สามารถแข่งขันได้ ต้องออกไปขายสินค้าตามที่ต่างๆ รายได้จะอยู่กับผู้ประกอบการรายเดียว หรือบางกลุ่มเล็กๆ ไม่กระจายถึงประชาชนกลุ่มใหญ่ในชุมชนอย่างแท้จริง ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากไม่ประสบผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร กอปรกับรายได้จากการท่องเที่ยวที่กำลังเป็นกระแสหลักของประเทศส่วนใหญ่ก็ไปตกอยู่ในกลุ่มทุนเอกชน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ห้างร้านใหญ่ๆ กรุ๊ปทัวร์ ยิ่งลงไปไม่ถึงฐานรากเช่นเดียวกัน

ดังนั้น จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนผ่าน จากยุคการผลิตขึ้นขายสินค้า OTOP ออกจากชุมชนเพียงด้านเดียว สู่การเพิ่มช่องทางสร้างรายได้ตามความต้องการ (Demand Driven Local Economy) โดยการขายสินค้าอยู่ในชุมชนที่มาจากการท่องเที่ยว โดยใช้เสน่ห์ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ ทั้งนี้ครอบครัวและลูกหลานยังอยู่ร่วมกัน ไม่ต้องแข่งขันนำผลิตภัณฑ์ออกไปขายนอกชุมชน เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันทำ ผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชนที่มีเสน่ห์ดึงดูดและมีคุณค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมเยือนและใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน รายได้จะกระจายอยู่กับคนในชุมชน ทุกคนมีความสุข เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength within) และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง

ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีบ้านโนนกก

- ข้อมูลทั่วไป

บ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองอุดรธานี ๑๕ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ ๕๗๙ กิโลเมตร มีพื้นที่ ๓,๕๐๐ ไร่

แผนที่หมู่บ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านโนนกกเดิมชื่อบ้าน น้อยโนนกกซึ่งเรียกตามชื่อของต้นมะกอกใหญ่ ๓ ต้นที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน มีผู้นำในการตั้งถิ่นฐานคนแรกคือ พ่อชาติ โคตะมี เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๙ ซึ่งย้ายมาจากบ้านหนองนาคำ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองนาคำ ต่อมามีการแยกตำบลเป็นตำบลหนองนาคำ ได้มาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขอแยกหมู่บ้านจากหนองนาคำ หมู่ที่ ๑ เป็นบ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ สาเหตุการแยกหมู่บ้านเนื่องจาก บ้านโนนกกอยู่ห่างจากบ้านหนองนาคำประมาณ ๑ กิโลเมตร ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านไม่ทั่วถึงและไม่ได้รับความช่วยเหลือในงบประมาณเท่าที่ควร ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายโสวัตร แก้ววันนา คนที่สอง นายคำปาน พลอยพุด ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน

คำขวัญหมู่บ้าน

กรมการพัฒนาชุมชน: เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

แผนที่หมู่บ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

ประวัติหมู่บ้าน

บ้านโนนกกเดิมชื่อบ้าน น้อยโนนกกซึ่งเรียกตามชื่อของต้นมะกอกใหญ่ ๓ ต้นที่ตั้งอยู่บริเวณกลางหมู่บ้าน มีผู้นำในการตั้งถิ่นฐานคนแรกคือ พ่อชาติ โคตะมี เมื่อ พ.ศ.๒๔๕๙ ซึ่งย้ายมาจากบ้านหนองนาคำ หมู่ที่ ๑ ตำบลหนองนาคำ ต่อมามีการแยกตำบลเป็นตำบลหนองนาคำ ได้มาตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขอแยกหมู่บ้านจากหนองนาคำ หมู่ที่ ๑ เป็นบ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๖ สาเหตุการแยกหมู่บ้านเนื่องจาก บ้านโนนกกอยู่ห่างจากบ้านหนองนาคำประมาณ ๑ กิโลเมตร ทำให้การพัฒนาหมู่บ้านไม่ทั่วถึงและไม่ได้รับความช่วยเหลือในงบประมาณเท่าที่ควร ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ นายโสวัตร แก้ววันนา คนที่สอง นายคำปาน พลอยพุด ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จนถึงปัจจุบัน

คำขวัญหมู่บ้าน

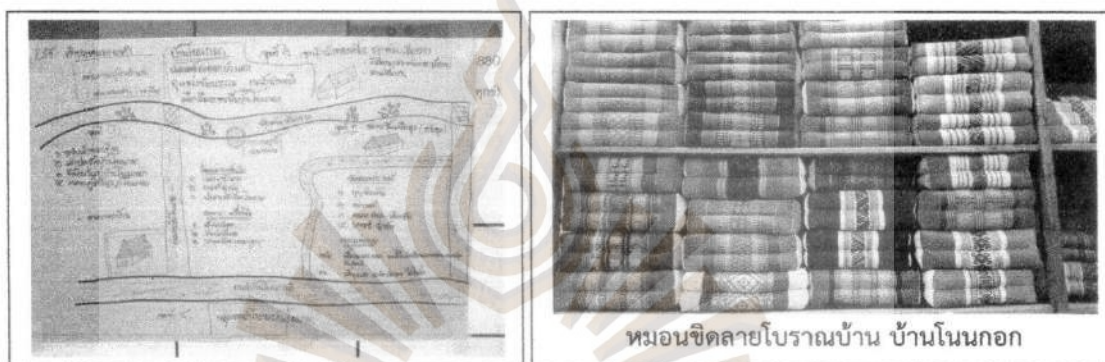
กรมการพัฒนาชุมชน: เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนประชากร

บ้านโนนกก หมู่ที่ ๑๘ ตำบลหนองนาคำ มีครัวเรือน ๑๔๓ ครัวเรือน ประชากรที่อาศัยอยู่จริง ๓๙๖ คน แยกเป็นชาย ๒๐๓ คน หญิง ๑๙๓ คน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และเกษตร ทำนา

- ข้อมูลด้านแหล่งท่องเที่ยว

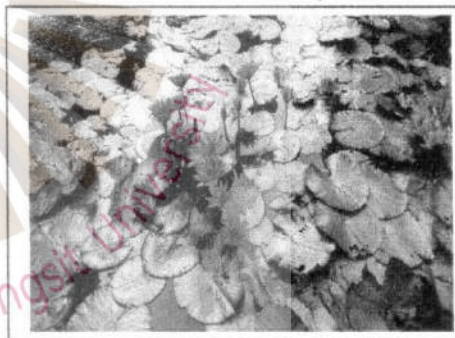
บ้านโนนกก มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและศึกษา ได้แก่ ศูนย์พิพิธภัณฑสถานผ้าทอโบราณ บ้านโนนกก ตลาดภูมิปัญญา นั่งสามล้อชมดอกบัวแดงที่ห้วยเชียงรวง ศูนย์เรียนรู้กลุ่มทอผ้าโบราณ บ้านโนนกก สวนผสมผสานพอเพียง (ตาลคู่) ซี่จักยานชมวิถีชีวิตพื้นบ้าน พักผ่อนนอนหลับที่โฮมสเตย์

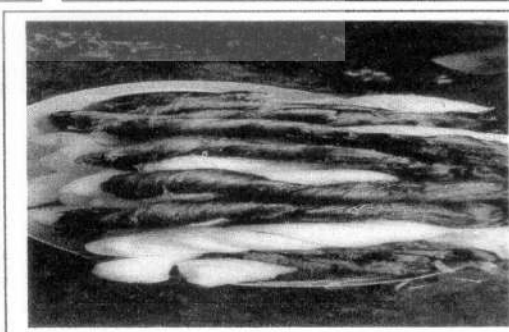
หมอนชนิดสายโบราณบ้าน บ้านโนนกก

- ข้อมูลด้านภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้าน ผลิตภัณฑ์ และสินค้าชุมชน

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น

การข้อมเส้นไหม ฝ้าย จากสิทธรมชาติดอกบัว ก้านบัวแดง

กรมการพัฒนาชุมชน: เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๔

ภาคผนวก ข

ตัวอย่างผ้าทอชนิด

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

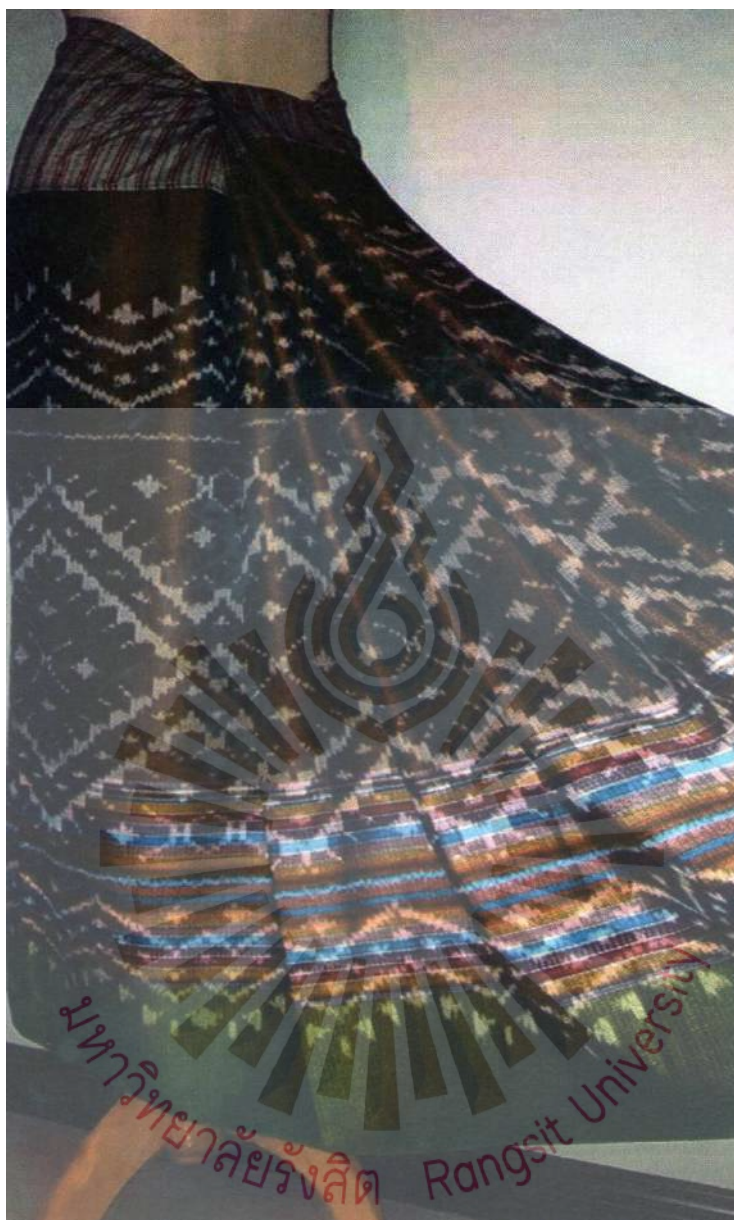

ผ้ามัดหมี่ ทอมือ 4 ตะกอ หมักโคลน ย้อมทับด้วยดอกบัวแดง ต่อหัวด้วยผ้าทอมือ 4 ตะกอ

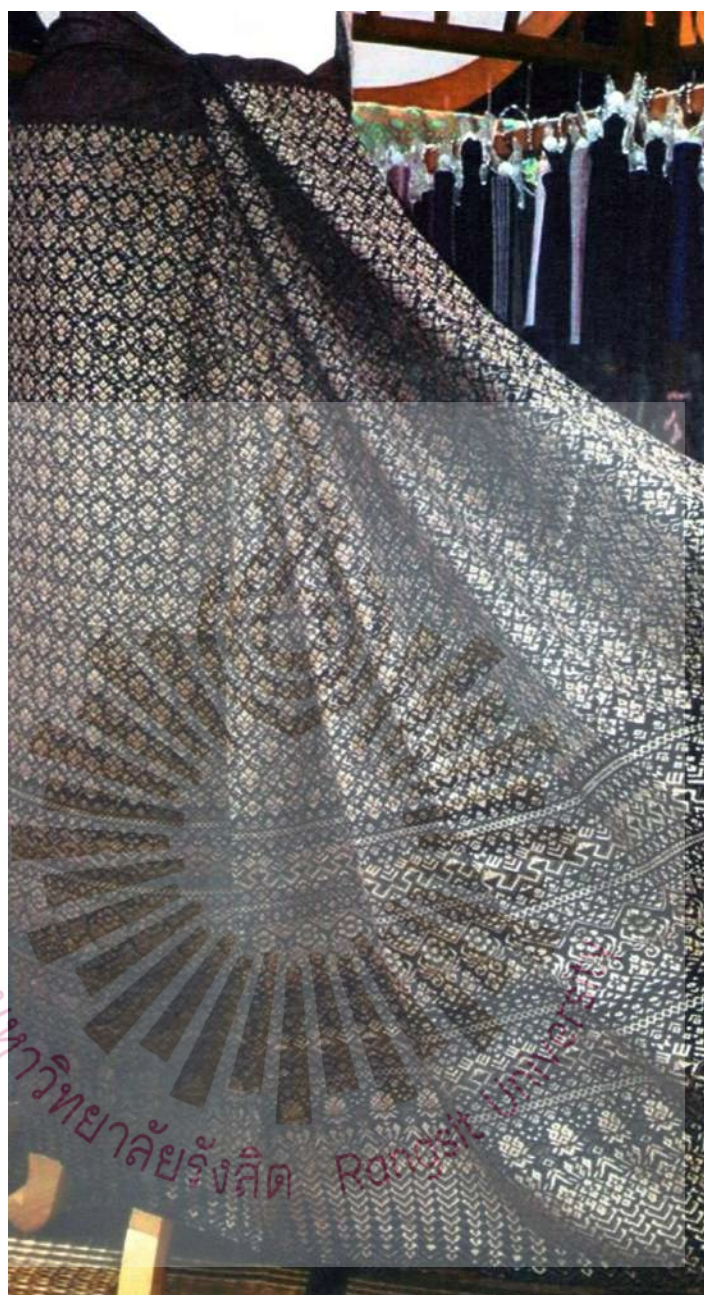

ฝ้ายมัดหมี่ย้อมไหมมะม่วง ทอมือ 4 ตะกอล หมักโคลน ย้อมทับด้วยดอกบัวแดง เป็นกรรมวิธีการ
ที่สืบเนื่องกันมาตั้งแต่...

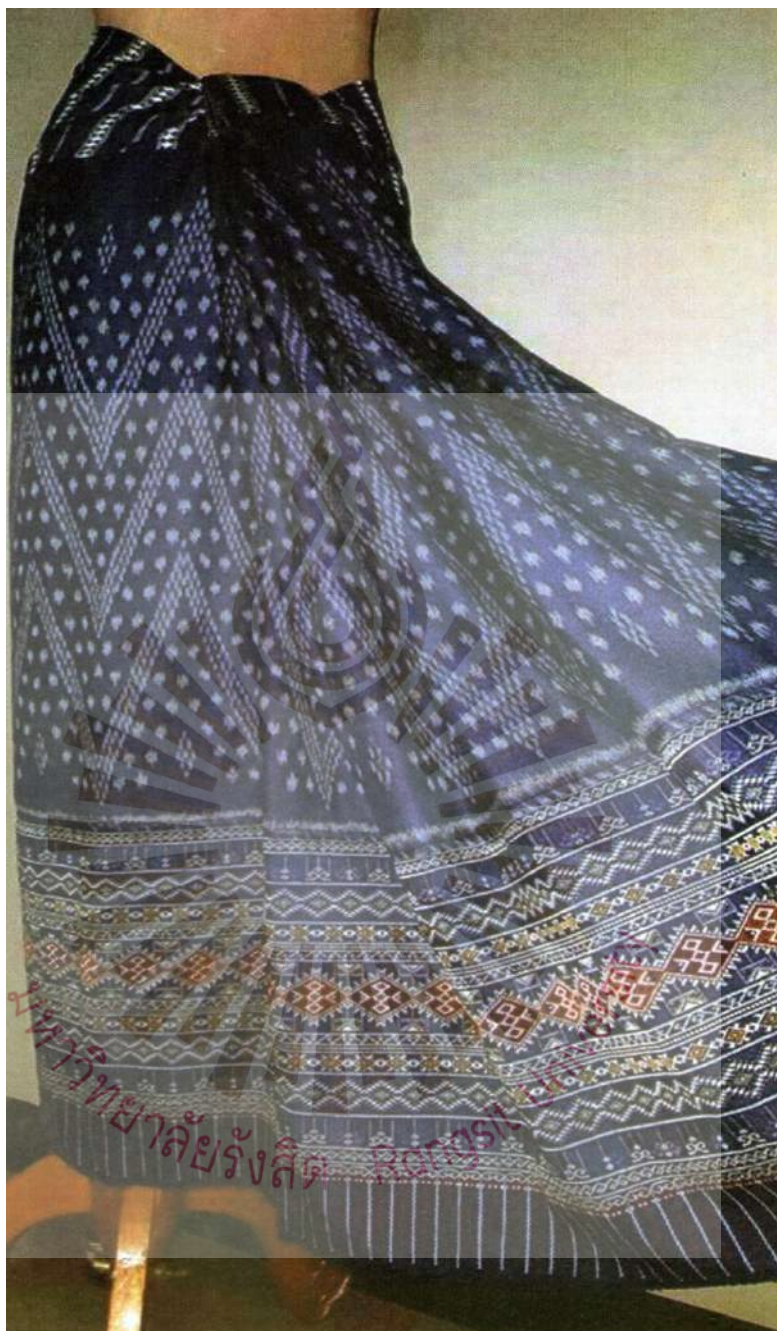

ฝ้ายมัดหมี่ทอมือ 4 ตะกอ หมักน้ำข้าว ย้อมทับด้วยบัวแดง เป็นกรรมวิธีการย้อมที่ให้สีน้ำตาลทอง

ผ้าไหมมัดหมี่ (ยกดอก)

ผ้าไหมมัดหมี่ขอมคราม ทอมือ 4 ตะกอ ต่อหัว ต่อตีนจก

ภาคผนวก ค

ใบรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมผ้าทอขีด

มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

เลขที่ ๕๙๖๑๖-๖๙๘/๖๓

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
ให้ใบรับรองฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

กลุ่มท่อผ้าโบราณบ้านโนนกกอก

ได้รับอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนกับ

ฝ่ายกวดเคอ มาตรฐานเลขที่ มสท๖๓/๒๕๕๗

ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง ชนิดเส้นใยผสม

สถานที่ทำชื่อ กลุ่มท่อผ้าโบราณบ้านโนนกกอก

เลขที่ ๒๓ ตรอก/ซอย ถนน หมู่ที่ ๑๖

ตำบลหนองนาคว อำเภอมะลิอง จังหวัดอุบลราชธานี

ออกให้ ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายธวัช ผลความดี)

เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

สิ้นอายุวันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการวิจัย

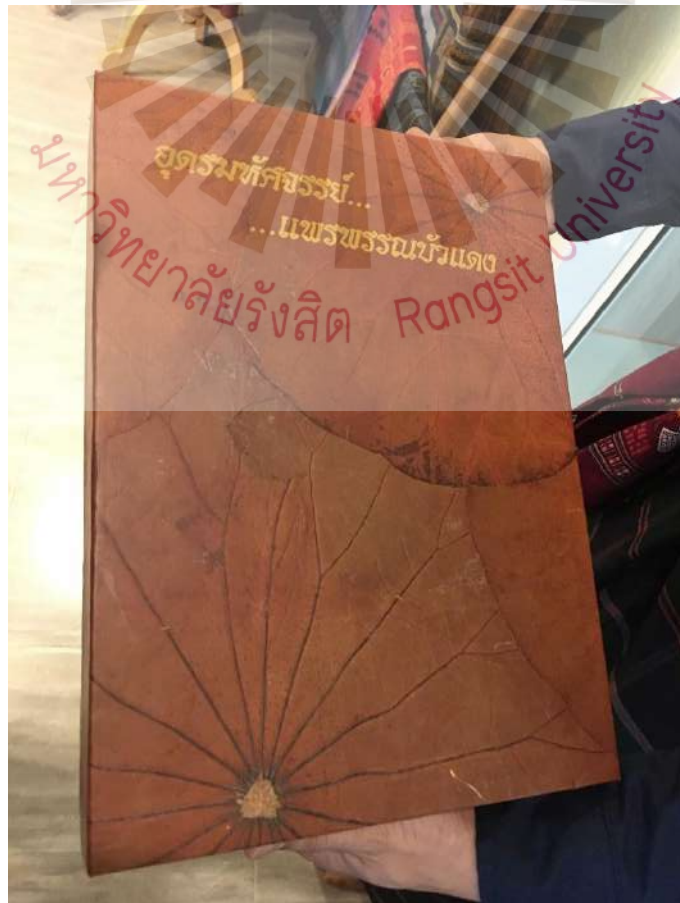
มหาวิทยาลัยรังสิต Rangsit University

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัตวิถี
บ้านโนนคอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา โครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัตวิถีบ้านโนนคอก และการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัตวิถีของบ้านโนนคอก และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัตวิถีบ้านโนนคอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งในแบบสัมภาษณ์นี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและประสบการณ์ที่มีต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัตวิถีบ้านโนนคอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย

โดยคำตอบทุกคำตอบถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ และจะถือเป็นความลับไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด

จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์การให้สัมภาษณ์ในครั้งนี้

ขอแสดงความนับถือ

พนัญญา เจริญศิริวรรณ

นักศึกษาระดับปริญญาโทหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.....
 ตำแหน่ง.....
 หน่วยงาน.....
 วัน/เดือน/ปี.....เวลาที่สัมภาษณ์.....
 สถานที่สัมภาษณ์.....
 ผู้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

1.เพศ

ชาย

หญิง

2.อายุ

ต่ำกว่า 20 ปี

20-30

31-40

41-50

51-60

60 ขึ้นไป

3.ระดับการศึกษา

ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา

ระดับประถมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

อนุปริญญา/ปวส./ปวท.

ระดับอุดมศึกษา (ปริญญาตรี)

สูงกว่าระดับปริญญาตรี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและประสบการณ์ที่มีต่อการนำนโยบายไทยนิยมยั่งยืนไปปฏิบัติในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

1) ท่านคิดว่าจุดเด่นและจุดอ่อนของชุมชนบ้านโนนกกอก คืออะไร

.....

.....

.....

.....

2) ท่านคิดว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3) ท่านคิดว่าอุปสรรคในการพัฒนาของการท่องเที่ยวที่บ้านโนนกกอก คืออะไร เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

4) ท่านคิดว่าหน่วยงานของรัฐให้โอกาสและรับฟังชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่บ้านโนนกกอกมากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

5) ท่านคิดว่าหน่วยงานของรัฐในภาคการปฏิบัติมีให้ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติมากน้อยเพียงใด

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่องานวิจัย

1) ข้อเสนอแนะข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววัดวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

.....

.....

.....

.....

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติสำหรับชุมชนตามแนวทางนโยบายไทยนิยมยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยววัดวิถีบ้านโนนกกอก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	พนัญญา เจริญศิริวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	1 ตุลาคม 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพฯ ประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปการละคร, 2558
ที่อยู่ปัจจุบัน	2360 ถนนสุขุมวิท แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร 10260
สถานที่ทำงาน	บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
ตำแหน่งปัจจุบัน	พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

